

Kristin Klæboe

Sosiale arbeidsdelinger blant personalet i barnehagen.

Masteroppgave i pedagogikk, utdanning og oppvekst, NTNU.

Veileder: Professor Bent Olsen, Pedagogisk institutt, NTNU.

Innholdsliste

Kapittel 1: Innledning.....	2
1.1. Introduksjon til problemstilling.....	2
1.2. Problemstilling.....	4
1.3. Oppbygging av oppgaven.....	4
Kapittel 2: Teoretisk rammeverk.....	5
2.1. Tidligere forskning og teoretisk utgangspunkt for ordensbegrepet.....	5
2.2. Habitus-teorien.....	8
2.3. Pedagogikkens felt.....	15
2.4. Sammenfatning.....	16
Kapittel 3: Metode: Overveielser og valg.....	18
3.1. Innledning.....	18
3.2. Deltakende objektivering.....	18
3.3. Sammenfatning deltakende objektivering: Hva innebærer dette for meg?.....	22
3.4. Ethiske vurderinger.....	23
3.5. Utvikling av intervjuguiden.....	23
3.6. Utvelgelsesprosessen.....	24
3.7. Framgangsmåten for analysen.....	25
Kapittel 4: Funn fra intervjuene.....	26
4.1. Informantene.....	26
4.2. Else: Arvet og akkumulert kapital.....	28
4.3. Jorunn: Arvet og akkumulert kapital.....	33
4.4. Jorunn og Else om aspekter ved arbeidet i barnehagen.....	36
4.5. Oppsummering: Sammenligning av Jorunn og Elses kapitalsammensetninger.....	39
Kapittel 5: Funn fra observasjonene: Ordensarbeid.....	42
5.1. Innledning.....	42
5.2. Orden på tid.....	42
5.3. Å gripe inn.....	46
5.4. Hvordan holder barnehagepersonalet orden på barn, og hvem av dem gjør det?.....	47
5.5. Hånds- og åndsarbeid.....	51
5.6. Kaos og uorden.....	53
Kapittel 6: Problemstilling: Er det forskjeller i ordenslogikk ut fra personalets habitus?.....	55
6.1. Ulike livsbaner.....	55
6.2. Ulike posisjoner – ulik praksis?.....	56
6.3. Forhold til orden/uorden.....	56
6.4. Konklusjoner.....	58
6.5. Tilbake til deltakende objektivering: Refleksjoner over studien.....	59
LITTERATURLISTE:.....	63
Vedlegg 1: Forespørsel om deltakelse i mastergradsprosjekt.....	i
Vedlegg 2: Masterstudent på besøk i uke 20.....	iii
Vedlegg 3: Intervjuguider.....	iv
Vedlegg 4: Beskrivelse av databaseverktøyet.....	vi
Vedlegg 5: Intervju med assistent, Else.....	viii
Vedlegg 6: Transkripsjon av intervju med førskolelærer, Jorunn.....	xxiv
Vedlegg 7: Observasjonsnotater.....	xli

Kapittel 1: Innledning

1.1. Introduksjon til problemstilling

Mitt interessefelt er sosiale forskjeller i samfunnet, og utdanningssystemets rolle i reproduksjonen av sosiale ulikheter. I denne masteroppgaven retter jeg blikket mot barnehagen, som i 2006 ble underlagt Kunnskapsdepartementet.

I en nyere stortingsmelding, *Kvalitet i barnehagen* (Kunnskapsdepartementet, 2009), oppfordrer regjeringen til at tiden barn tilbringer i utdanningsinstitusjonene, deriblant barnehagen, skal forlenges. I denne meldingen er barnehagen framstilt som et middel til sosial utjevning (Kunnskapsdepartementet, 2009, kap. 4). Personalet framstilles som betydningsfulle i dette henseende (ibid.).

Barnehagen skal følge Formålsparagrafen og Rammeplanen, og har fått angitt visse oppgaver som handler om pedagogisk aktivitet. Personalet i barnehagen er imidlertid prisgitt den praktiske hverdagens sammensetning av plikter, behov, ønsker, krav, og, framfor alt: Tiden – som ramme rundt arbeidsdagen, og rundt barnehagedagen som sådan – og, selvsagt, barna (Palludan, 1997). Thoresen (2009) nevner, med referanse til Charlotte Palludans «Børnehaven gør en forskel» (2005), hvordan barnehagen selv kan skape eller reprodusere sosiale ulikheter. Men hva foregår egentlig i barnehagen? Siden stortingsmeldingen *Kvalitet i barnehagen* framhever personalets betydning for den sosiale utjevning blant barna, vil det være interessant å undersøke hva som foregår i deres arbeid.

Hva inngår så i en barnehagehverdag? Jeg har sett på noen barnehagestudier hvor fenomenet *orden* går igjen. Billy Ehn (1983) hevder, med utgangspunkt i sine feltstudier i svenske barnehager, at barnehagen preges av et fokus på orden, av ulike typer. Å oppnå *orden* må her forstås som alt som har å gjøre med å unngå kaos, uro og støy. Hva som ses som legitim uorden, vil kunne variere noe mellom barnehager og, innad i barnehagen, mellom personalet. Temaet orden finnes også hos Charlotte Palludan (1997), som er innom tema som tidens og ordenens rolle i sine beskrivelser av hvordan hverdagen i danske barnehager forløper «(n)år klokketiden dominerer (...)» og «(n)år det kvinnelige overblik huserer (...)» (Palludan, 1997, hhvis s. 73 og s. 74).

Ordensarbeid blir også tema i Bent Olsens Ph.D.-avhandling, «Pædagogik, pædagogmedhjælpere og pædagoger – arbejdsdelinger og opdragelsespraksis i daginstitutionen» (2007). Gjennom

feltarbeid i danske barnehager har han undersøkt hva som kjennetegner barnehageassistenters arbeide, og hva slags type relasjoner de innehar til førskolelærerne. Hans teoretiske og empiriske betraktninger har vært til stor inspirasjon for utvikling av problemstillingen min, og for analysearbeidet mitt. Som en grunntone i min inspirasjon og min nysgjerrighet står dessuten Bourdieus *habitus*-teori og dens betydning for menneskelig (og dermed også pedagogisk) *praksis*, forstått som menneskelig *handling*¹. *Habitus* er en teori konstruert for å forstå de praktiske handlingers logikk. *Habitus* er det ikke-valgte, før-bevisste, kroppsliggjorte prinsipp for alle våre «valg» - forstått som de steder, begivenheter og personer vi frekventerer eller trekkes mot (Bourdieu, 2007, s. 103).

Med disse teoretiske og empiriske grunnlagene som inspirasjonskilder ble min innfallsvinkel å undersøke den sosiale arbeidsdelingen blant personalet i barnehagen. Arbeidsoppgavene er mangfoldige for barnehagepersonalet, men i og med at fenomenet *orden* er fremtredende i de nevnte studiene, valgte jeg å undersøke arbeidsdeling med hensyn til ordensarbeid. Arbeidsdeling handler om hva personalet gjør, hvordan de *handler* – deres praksis. Ens livsvilkår, som inkluderer blant annet foreldrenes utdannelse, inntekt og bolig, danner de objektive betingelsene for erfaringer, for utviklingen av ens *habitus*. Ens livsvilkår former hva en er disponert for, og de disposisjoner som utgjør aktørens² *habitus* danner prinsippene for aktørens praksis (Bourdieu og Jakobsen, 2002).

Palludan (1997) fremhever som nevnt tidens rolle i barnehagepersonalets arbeid, og jeg valgte derfor å konsentrere meg om hvem blant personalet som holdt orden på tid og barn, og hvordan det ble gjort. Dette ville medfølge en undersøkelse av hva som ble ansett som *ordnede* forhold av ulike medlemmer av personalet, og/eller brudd på disse. Var det motstridende syn innad i personalegruppen på hva som var brudd på ordenen, og hvordan kom i så fall dette til uttrykk? Ville personalets ulike sosiale bakgrunner gjenspeile seg i ulike tilnærminger til ordensarbeid, som ulike ordenspraksiser? Som analyseverktøy benyttet jeg meg av Bourdieus teoretiske rammeverk, samt en kombinasjon av Ehns (1983) og Mary Douglas' (1997, 1975) forståelser av ordensbegrepet, som jeg vil gjøre rede for i kapittel 2.

---

1 Bourdieu bruker ordet *praksis* framfor å bruke betegnelsen *handling* (Olesen, 2004, s. 152). Jeg kommer til å bruke *handling* og *praksis* om hverandre, men jeg mener det samme med begge to. Min forståelse av *handling* er, i likhet med Bourdieus, ikke ekvivalent med *handling* slik det forstås i for eksempel *rational choice theory*, hvor den som handler antas å forholde seg til handlingen på en instrumentell og rasjonalistisk måte.

2 *Agent* er den franske betegnelsen Bourdieu benytter på den handlende personen. Dette begrepet skiller seg fra det på fransk mer vanlige *acteur*, som er knyttet til en teori om roller som bryter med Bourdieus handlingsteori, forklarer oversetteren Annick Prieur i et forord til *Distinksjonen* (Bourdieu og Jakobsen, 2002). På norsk har imidlertid *agent*, slik Prieur påpeker, en betydning som angir en som representerer noe utenfor en selv (ibid.) Jeg velger derfor, i likhet med Prieur, å benytte meg av begrepet *aktør* for å betegne den handlende personen.

1.2. Problemstilling

Mitt anliggende ble altså å se nærmere på personalets ordenslogikker i sammenheng med deres habitus. Problemstillingen ble dermed: *Er det forskjeller i ordenspraksisene ut fra forskjeller i barnehagepersonalets habitus?* Ut fra observasjoner av barnehagepersonalet i arbeid ville jeg søke svar på disse forskningsspørsmålene:

- Hvordan forholder barnehagepersonalet seg til orden når det gjelder barn og tid?
- Hvem holder orden på tiden, og hvordan gjøres det?
- Hvem holder orden på barna, og hvordan gjøres det?

Jeg valgte å gjøre en casestudie for å undersøke problemstillingen. Forskningsspørsmålene ville jeg undersøke ved å foreta observasjoner av personalet i en barnehageavdeling i arbeid. For å få et bilde av barnehagepersonalets habitus, valgte jeg å bruke intervju. Å finne ut av barnehagepersonalets habitus utgjør grunnivået i oppgaven, mens selve forskningsspørsmålene utgjør nivå to. I analysen og drøftingen av empirien ses disse nivåene i forhold til hverandre.

1.3. Oppbygging av oppgaven

I kapittel 2 presenteres det teoretiske rammeverket for oppgaven. I kapittel 2.1. redegjør jeg for mitt teoretiske utgangspunkt for bruk av ordensbegrepet, som bygger på tidligere forskning i barnehager. Her vil jeg også komme tilbake til Mary Douglas' skille mellom rent og urent. I kapittel 2.2. utdypes det teoretiske rammeverket som utgjør Pierre Bourdieus *habitus*-teori.

I kapittel 3 presenterer jeg mine metodologiske overveielser. Kapittel 4 og 5 viser en framstilling av mine funn. I del 4.1-4.4. presenterer jeg opplysninger innhentet fra intervjuene, som gir et bilde av informantenes habitus, hvor jeg i del 4.2. konsentrerer meg om Else, mens del 4.3. omhandler Jorunn. Del 4.4. omhandler aspekter ved arbeidet i barnehagen slik de kommer fram i begge intervjuene. Kapittel 5 svarer på forskningsspørsmålene ut fra observasjonene. Av leservennlige hensyn foretas enkelte analyser fortløpende i kapittel 4 og 5, mens kapittel 6 viser en videre analyse idet jeg forsøker å svare på problemstillingen. Til slutt, i avsnitt 6.5., foretar jeg et refleksivt tilbakeblikk, hvor jeg presenterer bakgrunnen for min interesse og hvordan jeg endte opp med å gå fram for å samle inn mitt materiale – hva slags konsekvenser fikk mine metodologiske overveielser rundt deltakende objektivisering?

Kapittel 2: Teoretisk rammeverk

2.1. Tidligere forskning og teoretisk utgangspunkt for ordensbegrepet

Jeg er, som nevnt, inspirert av Charlotte Palludan og Billy Ehns forskning i barnehager. For å vise hva som ligger til grunn for min forståelse av ordensbegrepet, gir jeg derfor en kort presentasjon av det mest relevante av deres funn. Deretter følger en presentasjon av Mary Douglas' skille mellom rent og urent, som jeg, inspirert av Bent Olsen, setter i sammenheng med begrepet orden og ordensarbeid. Til sist viser jeg Bent Olsens modell om det rangordnede ordensarbeid (2007, s. 145), hvor inspirasjonen fra Mary Douglas viser seg i et skille mellom håndens og åndens arbeid, ved at det rene representeres av det høyverdige – som de pedagogisk intenderte aktiviteter i barnehagen-, og det urene representeres av det «skitne» - som bleieskift, dobesøk, og å rydde av bordet.

2.1.2. Charlotte Palludan: Rutiner

Charlotte Palludan hevder at «[o]msorgsmønstre i daginstitutioner skabes inden for rammerne af forskellige professionelle pædagogikker, hvortil hører særlige måder at organisere hverdagen, herunder hverdagens tid» (1997, s. 59). Videre beskriver Palludan den struktureerte pedagogikk og den selvforvaltende pedagogikk. Mens førstnevnte innebærer faste tidsrammer for mange aktiviteter, hvor kollektivets tid står over det enkelte barn og den enkelte voksnes tid, bygger sistnevnte på at aktivitetens oppstart og varighet avhenger av det enkelte barns behov og ønsker. Kort sagt mener Palludan (1997) at den strukturerte pedagogikk hviler på rutiner, mens den selvforvaltende pedagogikk står for spontanitet.

2.1.2. Billy Ehn: Ordensritualer

Mens Palludan ser på disse som rutiner, betrakter Ehn aktiviteter som måltider, samlinger, hvilestunder og utflukter som ordensritualer, tilhørende en form for disiplinær orden, som er en synlig form for orden (1983, s. 74). Denne synlige ordenen er en måte å kontrollere barna på som anses som nødvendig for å få institusjonslivet til å fungere, hevder han (ibid.). Rutiner eller rituelle aktiviteter er som regler som utøves av det maktavende personalet i den hierarkiske institusjonen barnehagen utgjør. I tillegg finnes en mer usynlig orden, med mer skjulte regler: «*Smuts, oljud och även egocentricitet representerar (...) 'kognitivt kaos', begreppsoreda, medan renhet, lugn och gemenskap omvänt står för 'kognitiv ordning'*» (Ehn, 1983, s. 75). Ehn påpeker at mennesket i hverdagen ikke har noen interesse for denne skjulte ordenen, bortsett fra forskeren, som vil påpeke og analysere en slik orden. Men begge disse former for orden har praktiske konsekvenser (ibid.). Å holde unna kaos og urenheter – altså uorden, i vid forstand – er en måte å kjempe mot meningsløshet

og allment forfall på (ibid.).

2.1.3. Mary Douglas om rent og urent

Ehn snakker altså om kampen mot kaos og urenhet som kampen mot meningsløshet – eller kampen mot *det som ikke gir mening*. Hva som er mening og meningsløshet vil også være forskjellig i ulike samfunn. Mary Douglas (1997, s. 21) tar opp dette:

«Skitt er, som vi kjenner det, i bunn og grunn ikke noe annet enn uorden. Det finnes ikke noe som kan kalles skitt i absolutt forstand – det hele kommer an på den som ser. (...) Skitt krenker tingenes orden. Når vi fjerner skitten, er ikke dette en negativ handling, men en positiv innsats for å bringe orden i våre omgivelser.»

Hva som er uorden, eller skittent, er ikke universelt. Det avhenger av aktørenes trosforestillinger, vaner, normer i omløp – kort sagt, av deres historie og deres habitus, og, som i barnehagens tilfelle, også av institusjonens historie. Douglas (1997, s. 51) hevder at denne innfallsvinkelen - «*dirt is matter out of place*», eller, *skitt er ting på feil sted* - innebærer to betingelser: «*et sett av ordnede forhold og et brudd på denne ordenen*». Disse ordnede forhold kan også angå det Ehn karakteriserer som den skjulte ordenen, slik at uorden kan beskrives som konflikter, kaos – eller uønsket atferd. Mary Douglas nevner dessuten to dimensjoner ved renhetsregelen som er relevante for min analyse: «*Tilsidst og afledt fra renhedsregelen er der to fysiske dimensioner til at udtrykke social afstand; den ene er forside-bagside dimensionen, den anden den rumlige. Forside er mere ophøjet og værdig til respekt end bagside. Større rum betyder mer formalitet, nærhed betyder **intimitet***» (Douglas, 1975, s. 99. Min utheving). Jeg tolker dette slik at de fysiske dimensjonene kan antyde hvordan renhets- eller ordensarbeid illustrerer den sosiale avstanden mellom aktørene. En videre taksonomi av ordensarbeidet presenteres i framstillingen av Bent Olsens modell i neste avsnitt.

2.1.4. Bent Olsen: Håndens og åndens arbeide

I sin Ph.D.-avhandling, hvor han baserer seg på egne feltstudier i danske barnehager, presenterer Bent Olsen en modell, som er inspirert av blant andre Mary Douglas, om «*Det rangordnede arbejde fra jord til ånd*» (Olsen, 2007, s. 145, fig. 7). Modellen framsetter en taksonomi over ordensarbeid, hvor *jordens* arbeide dreier seg om *håndens* arbeide, og refererer til alt som innebærer en risiko for å bli skitten på hendene: Arbeid med eventuelle kjøkkenhager, rengjøring, vedlikehold av bygninger o.l., bleieskift og neseputting samt matlaging (ibid.). Håndens arbeide vil, sett ut fra Olsens modell, i denne barnehagen gjelde matlaging, bleieskift, nesetørking, tørking av hender, rengjøring av

møbler (bord og stoler) og gulv. Jeg vil også legge til tilstedeværelse i sandkasse, samt det å kle på barna ytterklær. Håndtering av støvler og parkdresser som har vært ute i regnvær kan være en nokså skitten affære.

Åndens arbeid dreier seg om det som kan kalles for «pedagogisk høyverdig» arbeid, som ikke medfører skitt under neglene: Arbeidet med individet, med den andres bevissthet, med produksjonen av det sosiale, med tanker og idéer (Olsen, 2007, s. 145). Hvem som gjør hva vil være av særlig interesse på dette punktet, men da min undersøkelse foregår i en småbarnsavdeling, hvor barnets kroppslige behov må ivaretas av personalet i større grad enn på en avdeling med større barn, kan det tenkes at ordensarbeidet i hovedsak retter seg mot håndens arbeid.

2.1.5. Ordensarbeid og habitus

Hvis vi ser disse begrepene om habitus, praksis og orden i sammenheng, vil vi kunne anta at det blant barnehagepersonalet kan eksistere ulike praksiser knyttet til ordensarbeid, altså ulike ordenspraksiser. Min tilnærming til ordensarbeid bygger på en forståelse av orden som en kombinasjon av Ehns og Douglas' teorier. Ordensarbeid er således ikke nødvendigvis en negativ handling, men, som Douglas sier, «en positiv innsats for å bringe orden i våre omgivelser» (Douglas, 1997, s. 21) - og med det, i Ehns uttrykk: Noe som inkluderer en «kognitiv» orden som gir mening (Ehn, 1983, s. 75). Jeg tar utgangspunkt i at ordensarbeid handler om å legge på plass og sette på plass, og et ordensarbeid rettet mot barn, som kan gå ut på å forhindre eller korrigere uønsket atferd, slik Ehn (ibid.) også bruker ordensbegrepet. Jeg tar dessuten hensyn til at hva som er orden ikke er universelt, i tråd med Douglas' forståelse. I mine analyser vil jeg derfor rette seg mot alt som ser ut til å være ordensarbeid, og benytte meg av Bent Olsens modell om hånden og åndens arbeide i de tilfeller hvor det synes å være fruktbart.

I en oppdragende institusjon som barnehagen vil ordensarbeid kunne inkludere korreksjon av uønsket atferd, og andre reaksjoner og handlinger for å skape orden. Som det viser seg i en førskolelærers fortelling om problemer med å få matro, inkluderer orden ofte et følelsesmessig – og med det et kroppslig – aspekt: «*Själv konfronterades jag med min egen uppfostran, mina känslomässiga och teoretiska värderingar. Vilka kunnskaper och attityder styrde mitt handlande? Teoretiskt visste jag att det var viktigt att barnen fick kladda och känna på sin mat. Men klarade jag av det känslomässigt?*» (Thorsell, 1979, s. 117. Sitert i Ehn, 1983, s. 55). I en bourdieusk tankegang vil det her være snakk om hva slags begrensninger førskolelærerens *habitus* produserer.

2.2. *Habitus-teorien*

Den franske sosiologen Pierre Bourdieus teori om habitus og de praktiske handlingers logikk utgjør det teoretiske hovedfundamentet for oppgaven. At det ligger en overføringsmulighet fra franske til norske forhold i Bourdieus teoretiske apparat, støttes av Lennart Rosenlunds studie av Stavanger som sosialt rom (2000).

Habitus er en teori konstruert for å forstå de praktiske handlingers logikk, som følger en annen logikk enn den som ofte kalles den rasjonelle logikken (Bourdieu, 1997, s. 150, Bourdieu et al., 1995, s. 108). Habitus betegner en væremåte, en kroppslig tilstand, hvor man er tilbøyelig til visse ting, og dermed ikke til andre (Bourdieu, 1977). Man heller mot å like noe mer enn noe annet, og dette «noe» inkluderer alt fra matretter til handlinger. Habitus omtales også som aktørens *disposisjoner* (Bourdieu, 1997, s. 20). Hvordan henger så dette sammen?

Med habitus-begrepet søker Bourdieu å avvise to oppfatninger av *handling*: På den ene siden, det mekanistiske syn på handling som en nærmest kausalt gitt effekt av ytre årsaker. På den andre siden, en finalisme som Bourdieu mener å se hos utilitaristene og i teorien om rasjonell handling, hvor det hevdes at aktøren fritt, bevisst og fullt informert kan handle rasjonelt, det vil si, avgjøre sin handling etter en vurdering av alle mulige alternativer og konsekvenser av disse (Bourdieu, 2007a, s. 150). Bourdieu vil gå i mot begge disse oppfatningene med sitt begrep om habitus. Habitus kan ikke reduseres til handlingsprinsipper, men kan si noe om *grunnen* for å handle, uten at det dermed er tale om en mekanistisk årsak-virkning (ibid.). I alle valgene en agent foretar er det en og samme habitus som ligger bak. Bak hvert valg er det flere mulige alternativ, samt, for vedkommende agent, flere umulige, utenkelige og usynlige alternativ. Hvert valg, hver handling, innebærer en eksponering av kroppen. Kroppen settes på spill – «(...) den risikerer å bli såret, å måtte lide, iblant risikerer den også døden, og dermed blir den nødt til å ta verden på alvor (...)» (Bourdieu, 1999, s. 146). Det er på grunn av dette at kroppen tilegner seg disposisjoner for å handle på visse måter (ibid.). Dette innebærer ikke at vi er determinerte til å handle på en viss måte, men de vilkår vi lever under vil påvirke hva som framstår for oss som den *nødvendige* praksis eller handling. Aktørene handler med sine kroppar i en verden, og deres kroppar er innprentet en habitus gjennom deres tidligere erfaringer.

2.2.1. Det sosiale rom

Det sosiale rom er en teoretisk konstruksjon med utgangspunkt i den empiriske virkeligheten som utgjøres av et samfunn. Fordelingen av kulturell kapital og økonomisk kapital avgjør posisjonen til aktørene i det sosiale rom (Bourdieu og Jakobsen, 2002, s. 7). Disse kapitalformene er også viktige faktorer når man skal etablere dimensjonene til det sosiale rom, i og med at avstanden mellom aktørenes posisjoner er grunnlaget for konstruksjonen av det sosiale rom (ibid.). Man kan se for seg at aktørene plasseres langs den første dimensjonen etter det totale kapitalvolumet de har, og langs den andre dimensjonen etter kapitalsammensetningen, altså hvor mye av kapitalen som utgjøres av henholdsvis økonomisk eller kulturell kapital (Bourdieu og Jakobsen, 2002, s. 7). Avstander i det sosiale rom tilsvarer altså sosiale avstander (ibid.). Det sosiale roms to dimensjoner antyder således noen retninger: Aktørene kan være posisjonert over eller under hverandre; til venstre eller høyre for hverandre, og disse plasseringene har sammenheng med hvordan de fordeler seg langs dimensjonene – i forhold til hverandre (ibid.).

2.2.2. Posisjoner, disposisjoner og posisjoneringer

Aktørens kapitalvolum er sammensatt på én måte når han fødes, og hans foreldres kapitalsammensetninger vil derfor prege hans smak – for mat, for valg av utdanning og/eller yrke, for valg av partner. Posisjoner sier altså noe om sosiale disposisjoner; om smakspreferanser. Smaken angår så mangt: Hva som er godt, hva som er vondt, hva som er akseptert og hva som er nødvendig, for å nevne noe (Bourdieu og Jakobsen, 2002, s. 180).

Aktørenes posisjoner, altså plasseringer, i det sosiale rom sier noe om deres posisjoneringer, i den forstand at deres «(...) «valg» (...) inden for (...) madlavning eller sport, musik eller politik etc (...)» (Bourdieu, 1997, s. 20) er homologe med, eller samsvarer med, deres posisjoner. Disse *valgene* er ikke determinerte, men de er sosiale disposisjoner, det vil si at aktøren som er født med høyere økonomisk enn kulturell kapital vil være disponert for å handle annerledes enn aktøren som er født med høyere kulturell enn økonomisk kapital. Førstnevnte er disponert for å handle annerledes enn sistnevnte i den forstand at hun har noen kroppslige disposisjoner som gjør henne tilbøyelig til å ta en annen utdanning og velge et annet yrke enn sistnevnte. Slik vil aktørens utgangsposisjon påvirke hans livsbane og hans kommende posisjon. Habitus rommer både denne utgangsposisjonen, livsbanen og den kommende – eller nåværende posisjon – og har således en historisk dimensjon (Bourdieu, 2006, s. 57).

En agent innehar en bestemt sosial posisjon på et bestemt øyeblikk i et bestemt sosialt rom, og han innehar denne posisjonen *i forhold til* noen andre agenter; som del av en klasse *i forhold til* andre klasser, og det er nettopp disse avstandene mellom klassene som er interessant for Bourdieu. Det er mulig å snakke om klasser av posisjoner, i teoretisk forstand, som holder sammen de som deler diverse former for praktikker og goder – de som holdes sammen av en tilbøyelighet til å ha samme livsstil (Bourdieu, 1997, s. 23). Det er det dette Bourdieu mener når han bruker begrepet *klasse*.

Avstanden mellom klasser og klassefraksjoner sier noe om relasjonene mellom dem, og spesielt, om relasjonene mellom deres ulike smakspreferanser, som er produktet av deres ulike sosiale vilkår. Disse relasjonene og avstandene er ikke konstante eller statiske, tvertimot er Pierre Bourdieus tilnærming dynamisk og vektlegger forandring: Den sosiale strukturen er hele tiden i en tilstand av endring ved at det, i et hvilket som helst samfunn, kontinuerlig foregår en kamp mellom de ulike klasser og klassefraksjoner.

2.2.3. Felt: Forhandlinger og kamper

Bourdieu bruker begrepet *felt* for å beskrive en del av det sosiale rom (Rosenlund, 1990, s. 5). Felt er der hvor det foregår sosiale kamper. Et felt er dynamisk, og konflikter og kamper foregår hele tiden (Rosenlund, 1990). Feltet er ikke prekonstruert, men må undersøkes innenfra, så å si (Bourdieu et al., 1995, s. 85-87). Innenfor ulike fagområder kan vi finne ulike felt: Områder hvor aktørene deler en overbevisning om hva som er *det rette* synet på noe, *den rette* smaken for litteratur, kunst, forskning, klær, osv. *Doxa* betegner aktørens umiddelbare oppfattelse av den sosiale verden (Gytz Olesen, 2001, s. 77), og for den som står i en doksisk relasjon til feltet, utgjør *doxa* således et univers av det som ikke diskuteres, og det som det ikke settes spørsmålstegn ved – det er hinsides spørsmålene (Bourdieu, 1977, s. 169). En aktør i en doksisk relasjon til for eksempel en institusjon eller skoles *doxa* vil ikke klare å ta avstand til de forestillinger og begreper som inngår der, fordi de er implisitte og forutsatte (Gytz Olesen, 2001).

«Alle sociale felter – hvad enten det drejer sig om det videnskabelige, det kunstneriske, det bureaukratiske eller det politiske felt – har en tendens til at få dem der træder ind i dem, til at indgå i det særlige forhold til feltet som jeg kalder *illusio*» (Bourdieu, 1997, s. 153). *Illusio* er et begrep som handler om en interesse, men ikke en interesse i betydningen *egennytte* (Bourdieu, 1997, s. 149-151). Interesse i forbindelse med *illusio* har en betydning som ligger nærmere *investering*, i og med at det beskriver «(...) *det forhold at man tilskriver et socialt spil en betydning, at man mener at*

det der foregår i dette spill, er betydningsfuldt for dem der er involveret i det og grebet af det» (Bourdieu, 1997, s. 151). Det interesseforholdet som ligger i begrepet *illusio* innebærer altså at man er involvert i det sosiale spillet; man er grepet av det, like mye som man deltar i det.

Et felt vil trekke til seg de agenter med habitus'er som passer til det, på samme måte som agenter med habitus'er som passer til et bestemt felt vil trekke mot dette feltet (Bourdieu, 2007a). Habitus'en er tilpasset feltet – og feltet er tilpasset habitus'en, skulle man kanskje kunne si. Dette innebærer at aktørene i et felt har feltets verdier kroppsliggjort i sin egen habitus (Bourdieu, 2006, s. 62). Og på samme måte som det innenfor ulike felt er ulike verdier som er gjeldende, gjør ulike logikker for praksis, eller praktiske handlinger, seg gjeldende innenfor ulike felt (Bourdieu et al., 1995, s. 83).

Analytisk sett kan et felt defineres som et nettverk av relasjoner mellom posisjoner (Bourdieu et al., 1995, s. 82). Sosiale rom er strukturerte i dominerende og dominerte sosiale posisjoner, og dette gjelder også for felt (Rosenlund, 2000). Disse posisjonene pålegger visse føringer for de aktørene som innehar dem. En dominerende posisjon innenfor feltet gir adgang til anvendelsen av symbolsk vold overfor dominerte posisjoner innenfor feltet, eller overfor andre felt, som i sin helhet er dominerte i forhold til det første feltet. Det vil si at i interaksjonen mellom enkeltaktørene kan vi se en kamp mellom felter - uten at aktørene nødvendigvis er klar over det (Bourdieu et al., 1995, s. 128). Et felt kan altså stå i et dominerende eller dominert forhold til andre felt – og er dermed ikke en fullstendig uavhengig enhet, selv om det altså har en viss indre autonomi. Disse forholdene kan forhandles. Posisjonen man innehar er ikke statisk; den er gjeldende på et gitt tidspunkt i en gitt sosial sammenheng, og handler nettopp om agenters posisjoner *i forhold til* hverandre (Bourdieu og Jakobsen, 2002, s. 7).

«Alle aktørene i en bestemt samfunnsformasjon har nemlig felles et sett grunnleggende skjemaer for persepsjon, som begynner å objektiveres ved alle de motsetningspar av adjektiver som anvendes i dagligtalen for å klassifisere og betegne personer eller gjenstander på alle ulike områder for praksis. (...) Denne sosiale mytologiens tilsynelatende mest formelle motsetninger får noe av sin ideologiske effekt av at de mer eller mindre diskret viser tilbake til de mest grunnleggende motsetningene i den sosiale orden: De viser for det første til den motsetningen som er innskrevet i arbeidsdelingen og som oppstår mellom dominerende og dominerte, og for det andre til den motsetningen som er grunnlagt i delingen av dominansarbeidet og som setter opp mot hverandre to prinsipper for dominans, to krefter innenfor den herskende klassen; dominerende og dominert, verdslig og åndelig, materiell og intellektuell osv. Det betyr at det skjemaet over det sosiale rommet vi har presentert tidligere, også kan leses som en nøyaktig tabell over de historisk konstituerte og ervervede kategoriene som organiserer samfunnsforståelsen til alle individer som hører til dette samfunnet og er formet av det» (Bourdieu og Jakobsen, 2002, s. 212).

I en bestemt samfunnsformasjon, det være seg et sosialt rom eller felt, har altså aktørene endel felles grunnleggende persepsjonsskjemaer – noen skjema for hvordan de oppfatter verden – som viser seg i noen typiske motsetningspar av adjektiver, som høy og lav, foredlet og enkel, også videre (ibid.). Disse henviser til motsetningen i arbeidsdelingen, slik den kan vise seg i et område av et felt, og slik den vise seg mellom dominerende og dominerte innenfor et sosialt rom eller felt. Dette kan igjen leses i en konstruksjon av et sosialt rom, hvor de historiske relasjonene mellom ulike yrker – og arbeidsdelinger – viser seg, som avstander mellom posisjoner (ibid.).

Konformitet og opprør

Av og til vil det for visse agenter eller klasser være behov for å gjøre endringer i et felt og dets *doxa*, for at de skal kunne beholde – eller oppnå – dominerende posisjoner (Bourdieu, 1977). Det er først når slike klassekamper oppstår at *doxa* blir synlig, nettopp ved at man stiller spørsmålstegn ved det som tidligere ble tatt for gitt. Det sosiale felt er således en mellomting mellom en slagmark og en markeds plass. Her gjør man investeringer og opplever tap (Rosenlund, 2000). Selve deltakelsen i det sosiale spillet innebærer en anerkjennelse av spillet, også dersom man vil forsøke å endre på spillereglene (Bourdieu, 1997, s. 153). Dette gjelder også når man i et felt forsøker å bryte ned styrkeforholdene i feltet: Det å gjøre opprør betyr det samme som å si seg «(...) *enig i det vesentlige af det der stiltiende kræves af feltet, nemlig at feltet er betydningsfuldt, at det der udspiller sig i det, er tilstrækkelig vigtigt til at man har lyst til at gøre oprør*» (Bourdieu, 1997, s. 153). Både konformitet og opprør innebærer en anerkjennelse av at det som foregår i feltet er menings- og betydningsfullt, og tyder på at aktørene står i et *illusio*-forhold til feltet.

Den som er født inn i det sosiale spillet som kan foregå innenfor et felt, utviser en sans for spillet (Bourdieu, 1997, s. 155). De sosiale aktører som har en slik sans for spillet, vil plassere sin kapital, altså investere, der hvor utbyttet vil komme, ikke hvor det er her og nå (ibid.). Disse aktørene har heller ikke bruk for å formulere målene for deres praktiske handlinger som eksplisitte formål (Bourdieu, 1997, s. 156). Når aktøren plasserer sin kropp til et forhold frem i tid, er det fordi hun er i ett med sitt gjøremål, til stede her og nå og i fremtiden – som er en del av gjøremålet (ibid.). Dette er de praktiske handlingers logikk, og må ikke misforstås med et instrumentelt eller rasjonalistisk syn på interesse eller investering (Bourdieu, 1997).

2.2.4. Kapitalens former

Bourdieu skiller som nevnt i hovedsak mellom tre former for kapital: Kulturell, økonomisk og sosial kapital. I tillegg må nevnes en kapitalform hvis innhold er avhengig av feltet, nemlig symbolsk kapital.

Økonomisk kapital

Økonomisk kapital kan forstås ganske bokstavelig, som, nettopp, den kapitalen en besitter som kan omsettes i kroner og øre. Denne kapitalformen vil naturligvis inkludere inntekt og eiendom (Bourdieu, 2006). Besittelse av økonomisk kapital betyr ikke nødvendigvis besittelse av kulturell kapital, noe som ligger under(forstått) i for eksempel uttrykket «de nyrike». Men, det er mulig å konvertere økonomisk kapital til kulturell kapital (Bourdieu, 2006, s. 15), for eksempel ved at man har penger til å betale en privatskole.

Kulturell kapital

Kulturell kapital finnes i tre former: kroppsliggjort, objektivert, institusjonalisert (Bourdieu, 2006, s. 8). Den kroppsliggjorte kulturelle kapital eksisterer som varige disposisjoner i sinn og i kropp – integrert i ens habitus. Tilegnelsen av en slik form for kulturell kapital må således foregå kroppslig, ved en kroppslig investering av seg selv, med alle de forsakelser det måtte innebære (Bourdieu, 2006, s. 10). Mens økonomisk kapital er mulig å overføre fra en person til en annen, i form av for eksempel arv, en gave, er kulturell kapital uløselig knyttet til sin innehaver. Kulturell kapital kan videre investeres, og sågar omsettes til økonomisk kapital, ved at for eksempel vitnemålet gir adgang til et yrke (Bourdieu, 2006, s. 15).

Sosial kapital

Slik et vitnemål kan fungere som et formelt inngangsbevis, kan sosiale relasjoner – hvem man kjenner og hvem som kjenner (til) en – fungere som mer uformelle inngangsbevis til ulike arenaer. Sosial kapital består av aktuelle eller potensielle ressurser knyttet til det å være del av et nettverk av relasjoner som gir gjensidig støtte til sine medlemmer (Bourdieu, 2006, s. 16). Dette kan for eksempel dreie seg om at medlemmer i den samme losjen vil anbefale hverandre i sammenhenger utenfor losjen, for eksempel i arbeidslivet. På samme måte kan et visst navn eller en tittel skape en viss garanti eller adgang: Et (aner)kjent familienavn kan gi tilbud om å komme til et jobbintervju.

Visse manérer vil utgjøre en del av den sosiale kapitalen, såfremt måten de er tilegnet på henger sammen med medlemskapet i en mer eller mindre prestisjefylt gruppe (Bourdieu, 2006, s. 17). Den sosiale kapitalen som en aktør innehar kan dermed verken reduseres til den økonomiske og

kulturelle kapitalen vedkommende besitter, samtidig som den heller ikke kan ses som totalt uavhengig av den (ibid.). Ofte er det slik at man for eksempel ikke kan være medlem av en viss forening eller klubb uten å ha den nødvendige økonomiske eller kulturelle kapitalen.

Symbolsk kapital

Symbolsk kapital kan utgjøres av ulike kapitalformer, og må ses i tilknytning til begrepet *felt*.

Hovedpoenget er at symbolsk kapital angir relativ rikdom på feltets egne verdier, som kan være utdannelse, penger, kunstnerisk talent, ekteskap, osv. (Forord av Kirsten Hastrup. I: Bourdieu, 2007a, s. 15). Symbolsk kapital avgjøres slik av hvordan feltet fungerer, og gir adgang til symbolsk makt.

2.2.5. Symbolsk makt

Dominerende posisjoner har en kapitalsammensetning hvor den kapitalformen som har størst verdi i det aktuelle sosiale rom eller felt utgjør det største volumet. Disse dominerende posisjoner er i besittelse av en symbolsk makt, en makt som gjør det mulig å «(...) *konstituere det gitte gjennom utsagn om det, til å få andre til å se og til å tro på en verdensoppfatning, til å bekrefte den eller til å forandre den, og gjennom verdensoppfatningen også handlingen i verden, og dermed verden selv*» (Bourdieu og Prieur, 1996, s. 45). Det som er viktig å poengtere ved denne formen for makt, er at den er «(...) *[en] usynlig[e] makt[en] som bare kan utøves med en delaktighet av de som ikke vet at de ligger under for den, eller endatil ikke vet at de utøver den*» (Bourdieu og Prieur, 1996, s. 38). Den symbolske makten kan med dette sies å fungere så å si bak ryggen på både den aktøren som er den uvitende utøveren av den og aktøren som er det uvitende offeret for den. Den symbolske makten

«definerer seg i og gjennom et bestemt forhold mellom de som utøver makt, og de som makten utøves på, det vil si i selve strukturen til det feltet hvor *tro* produseres og reproduseres. Det som gir ord og ordrer makt, makt til å opprettholde eller undergrave orden, det er troen på ordenes og talerens legitimitet, en tro som det ikke tilligger ordene å skape» (Bourdieu og Prieur, 1996, s. 45).

Symbolsk makt gir således *retten til å tale*, retten til å uttale seg med en viss autoritet om emner innen feltet. Den symbolske makten som ligger bak ens uttalelse, snarere enn selve argumentet man framfører, er det som inngir autoritet, og den medfølgende legitimitet til å tale.

2.2.6. Institusjonens vilkår

Her kan det være nyttig å minne om det spesielle ved barnehagen som institusjon: Den er en mellomting mellom det private/ personlige og det offentlige/upersonlige rom (Ehn, 1983, s. 38-39). Personalet har en (kroppslig) nærhet til barna, men de er samtidig profesjonelle lønnsarbeidere. De er personlige i sin omgang med barna i dette delvis personlige rom som barnehagen utgjør, men de har likevel et mer personlig rom i sine egne hjem som venter på dem ved arbeidsløstidens slutt. Charlotte Palludan (1997) påpeker at barnas omsorgsbehov har én tid. «*På den anden side har institutionsverden og lønarbejdet sit ur, nemlig klokken*», sier hun (Palludan, 1997, s. 73). Det foregår dermed en slags maktkamp mellom disse to tider: Barnehagen har visse åpningstider, de ansatte har rett til pauser, mens de samtidig skal utføre et arbeid som kanskje krever en praktisk sans for omsorg, eller for tilfredsstillelse av andre spontane behov hos barna.

2.3. Pedagogikkens felt

Et felt kan som nevnt være et ganske lukket område, hvor det eksisterer en egen logikk og en egen symbolsk kapital. Det er feltet som definerer hva som står på spill, og hvilke ressurser som er relevante (Callewaert, 1998, s. 458). Det gir anledning til en arbeidsdeling i feltet og dermed til posisjoner i feltet (ibid.). Avgrensingen av – og slik, defineringen av – et felt skjer i første omgang gjennom undersøkelser av aktørene i feltet, deres kapitalsammensetninger og posisjoner (Bourdieu et al., 1995, s. 84). Dette gir i neste omgang mulighet til å undersøke hva som fungerer som symbolsk kapital i dette feltet, hva som kreves for å komme inn i feltet, og slik, hva som er feltets grenser (ibid.).

Av hensyn til tid- og størrelsesrammen for min oppgave, kan jeg ikke foreta en feltundersøkelse. Men, utifra Broady (1998), Callewaert (1998) og Olsens (2007) utlegninger er det, for å bedre vilkårene for forståelse, mulig å skissere et hypotetisk felt hvor objektet for min undersøkelse antas å befinne seg. Det er imidlertid viktig å poengtere at denne skissen er gjort på frihånd, så å si; det ligger ingen større feltundersøkelse bak, av hensyn til de nevnte forhold.

Broady (1998, s. 445) tar visse forbehold når han tenker seg en framstilling av pedagogikk som felt. Især påpeker han at visse pedagogikklærere og forskere er mindre avhengige av kolleger enn av blant annet utdanningspolitikere og journalister (ibid.), noe som antyder at virksomheten «*savner den autonomi som kræves for at vi kan tale om et samlet pædagogisk videnskabeligt felt*» (ibid.).

Men Broady hevder at dette ikke er en grunn til å la være å bruke feltbegrepet. Deler av pedagogikkfaget kan la seg analysere som et selvstendig vitenskapelig felt, mens andre deler kan analyseres som en bestanddel av for eksempel det samfunnsvitenskapelige, det psykologiske, det statsvitenskapelige, journalistikkens eller det utdanningspolitiske felt (ibid.).

Broady nevner også at pedagogikken kan finnes i ulike typer felt, hvor det foregår *produksjon* eller *konsumpsjon*. I pedagogikken som produksjonsfelt produseres forskning, tekster, oppfatninger, standpunkt – men også mennesker, som pedagogikkforskere (Broady, 1998, s. 445). I en type felt skjer altså produksjonen, mens det er i en annen type felt at det som produseres forbrukes eller tas i bruk: Som eksempel på pedagogikken som konsumpsjonsfelt framlegger Broady skolevesenet, hvor foreldre, elever, lærere og administratorer er aktører (Broady, 1998, s. 446). Disse aktørenes smak og livsstil har betydning for deres posisjoner og styrkeforholdene mellom dem i det pedagogiske feltet som de er delaktige i (ibid.). Også barnehagen vil kunne inngå som del av pedagogikken som konsumpsjonsfelt, da denne institusjonen er underlagt Kunnskapsdepartementet – et politisk vedtak som har plassert barnehagen som en mulig del av grunnutdanningen.

Det kan også tenkes at barnehagen som et mulig underfelt i pedagogikkens felt står i en underordnet posisjon til feltet som angår formell utdanning eller skolegang (Callewaert 1998, s. 453-454). Dessuten at hele konsumpsjonsfeltet innenfor det pedagogiske felt – hvor blant annet implementeringen av politiske vedtak foregår – står i en underordnet posisjon til produksjonsfeltet (Callewaert 1998, s. 457). Ulike felt har sine egne logikker, og er relativt autonome i forhold til hverandre (Bourdieu og Jakobsen, 2002). Slik feltene står i forhold til hverandre i denne tenkte illustrasjonen, slik vil også aktører tilhørende de ulike feltene stå i forhold til hverandre. Det kan altså skisseres et bilde av barnehagen som et underfelt innenfor pedagogikken, et underfelt hvis type er konsumpsjon, med aktører som inkluderer personale, foreldre og barn, som på ulike vis står i *illusio*-forhold til feltet.

2.4. Sammenfatning

En høy andel symbolsk kapital tilsier en dominerende posisjon i feltet, men, som alltid i Bourdieus rammeverk, er det snakk om dynamiske forhold. Vi kan se for oss at det foregår kontinuerlige forhandlinger på flere plan: En aktør kan være knyttet til et felt og til en institusjon, som igjen er knyttet til dette feltet. Feltet *barnehage* er i så måte del av et pedagogisk felt som har ulike *doxa* på det politiske nivået, på det diskursive nivået, og på det praktiske, handlingsrettede nivå.

Barnehagepersonalet er deltakere i et underfelt av det pedagogiske felt med sin egen historie, og en institusjon, som har både en egen historie, samtidig som den er en del av det større feltet.

Som aktører i feltet *barnehage* er personalet deltakere i et *spill*, en kamp om hva man skal tro på og hva man skal investere i. Barnehagepersonalets habitus er det som ligger til grunn for deres handlinger, som et før-bevisst, kroppsliggjort prinsipp. Den nevnte førskolelærerens kroppslige motstand mot å overvære en viss typen måltid med barna, handler om at hun ikke er disponert for å like dette. For henne representerer kanskje «*att barnen fick kladda och känna på sin mat*» (Thorsell, 1979, s. 117. Sitert i Ehn, 1983, s. 55) en form for uorden. Samtidig er det noe hun mener hun må takle, «*klara av*» (ibid.) fordi det utgjør en del av feltets anerkjente verdier, feltets *doxa*. I dette tilfellet var det ikke samsvar mellom denne førskolelærerens habitus og den troen som gjaldt i feltet, noe som muligens økte hennes ubehag. Aktørene i feltet er forent i en tro, *doxa*, som gir dem grunn til å gå ut fra at det de driver med i feltet har betydning. Selv om hun skulle si seg uenig i *doxa*, står hun i et *illusio*-forhold til feltet: Et forhold hvor hun er grepet av feltet, deltar i det og investerer seg selv og sin kropp i det (Bourdieu, 1997, s. 151-153). Det foregår kontinuerlige kamper om tilgangen til å definere *doxa*, men virkelige endringer kan foretas av de dominerende aktører; de som er i besittelse av tilstrekkelig symbolsk kapital – og dermed symbolsk makt. Videre foregår det også kamper om hva som er å anse som den symbolske kapitalen, som gir adgang til symbolsk makt.

Det kan også antas at det eksisterer en arbeidsdeling mellom aktørene i feltet – for eksempel blant personalet – som har sammenheng med aktørenes posisjoner (Callewaert 1998, s. 458). Hva angår arbeidsdeling framsetter Olsens modell (2007, s. 145) en taksonomi over ordensarbeid, hvor *jordens* arbeide dreier seg om *håndens* arbeide, og *åndens* arbeid dreier seg om det som kan kalles for «pedagogisk høyverdig» arbeid. Slik motsetningen mellom *håndens* og *åndens* arbeide kan minne om motsetningsparene av adjektiver (som for eksempel høy og lav) (Bourdieu og Jakobsen 2002, s. 212) viser til den motsetningen som er innskrevet i arbeidsdelingen og som oppstår mellom dominerende og dominerte, kan det tenkes at dominerende posisjoner gir tilgang til *åndens* arbeid framfor *håndens* arbeid, mens dominerte posisjoner snarere foretar *håndens* arbeid enn *åndens* arbeid (Bourdieu og Jakobsen, 2002, s. 212).

Kapittel 3: Metode: Overveielser og valg

3.1. Innledning

Jeg hadde på forhånd bestemt meg for å foreta observasjoner av barnehagepersonalet i arbeid for å finne svar på mine forskningsspørsmål, deretter ønsket jeg å intervju dem for å få nærmere opplysninger knyttet til deres *habitus*. I forkant av dette overveide jeg ulike framgangsmåter – hvilke hensyn burde jeg ta til personalet? Hvordan skulle jeg gå fram for å velge ut barnehagen? Hvordan skulle jeg forholde meg til informantene i observasjons- og intervjusituasjonene? I denne forberedelsesfasen gjorde jeg meg noen betraktninger rundt forskningsmetode.

3.2. Deltakende objektivisering

Bourdieu hevder om deltakende objektivisering at det er selve «(...) styrken i det videnskabelige arbeide» (Gytz Olesen, 2001, s. 71). Her vil jeg gå gjennom først det mer generelle innholdet i deltakende objektivisering, før jeg går over til å behandle de mer spesifikke følger dette har på det praktiske metodenivå, altså for produksjonen av empiri.

Deltakende objektivisering innebærer en objektivisering av hva som driver forskeren i arbeidet, og den måten hun griper det an på (Gytz Olesen, 2001, s. 71, Bourdieu et al., 1995, s. 71, s. 236). Forskeren må utvise en refleksivitet vendt mot seg selv såvel som mot det hun undersøker; mot forskerens egne betingelser og hennes eget synspunkt. Forskerens hengivenhet til eller opptatthet av et emne, altså selve det som fikk forskeren til å velge bestemte tema, utforme spesifikke problemstillinger og foreta visse undersøkelser, er det forskeren må foreta et brudd med (Bourdieu et al., 1995, s. 243). Hvorfor? Jo, for å unngå å bruke forskningsarbeidet som et våpen i kampene som foregår innenfor feltet hvor emnet befinner seg – for å ikke velge side, men heller frambringe kunnskap om kampene (Bourdieu et al., 1995, s. 238). Dette stiller store krav til forskeren, og krever en konstant årvåkenhet overfor egne interesser og mulige motiv.

Denne årvåkenheten kan også overføres til det metodiske nivå, hvor forskeren må være årvåken overfor visse forstyrrelser som kan inntreffe under arbeidet med å produsere empiri. Denne årvåkenheten innebærer brudd med noen forestillinger som lett kan oppstå: Forestillingen om at forskeren kan bli en innfødt der hvor hun vil foreta sine observasjoner, samt forestillingen om at intervjusituasjonen er en herredømmefri samtale (Bourdieu et al., 1995, s. 130-132).

Maktassymetrien mellom forsker og informant medfører forstyrrelser uavhengig av metode, men den er også forutsetningen for at undersøkelsen kan finne sted.

3.2.1. Maktassymetri

Uansett undersøkelsesmetode skjer undersøkelsen innenfor en sosial relasjon (Bourdieu, 2007, s. 53). Men i og med at forskeren begynner spillet, er det en assymetri i maktforholdet mellom forskeren og informantene, som manifesterer seg blant annet i forskerens posisjon i form av en høyere andel kulturell kapital (Bourdieu, 2007, s. 55). Dette gjør at forskeren har adgang til å benytte hva Bourdieu kaller symbolsk vold overfor informanten eller forskningsdeltakeren. Dette er en makt forbundet med posisjoner i felt. Ut i fra min skissering av feltet pedagogikk³ kan det antas at det eksisterer noen underfelt som kan kalles for *forskning* og *barnehage* innenfor det pedagogiske felt. Som masterstudent er jeg innehaver av en dominert posisjon innen underfeltet *forskning*. På grunn av feltenes forhold til hverandre kan det tenkes at jeg likevel innehar en dominerende posisjon i forhold til i det minste noen posisjoner innenfor feltet *barnehage* – sannsynligvis barnehageassistentens posisjon, men trolig også førskolelærerens og styrerens. I alle tilfelle må jeg opptre som om jeg har det, og fra dette utgangspunkt ta de nødvendige hensyn.

Forskeren trenger seg inn, så og si, i andres dagligliv – om enn innenfor en institusjon – og symbolsk vold er den type makt forskeren trenger for å få adgang til å bli denne inntrengeren (Bourdieu, 2007b). Effekten av denne inntrengningen kan søkes redusert ved at forskeren ber om tillatelse på forhånd til å foreta undersøkelsen, samt gi tilstrekkelig informasjon om hva den innebærer, og ved en kroppslig og verbal tilpasning som må skje i henhold til situasjonen, og som ikke kan angis presist og punktvis på forhånd. Forskeren bør med andre ord bestrebe seg på en «ikke-voldelig» kommunikasjon (Bourdieu, 2007, s. 54-55). Men man kan man ikke «(...) *alene stole på ens egen gode vilje*» (ibid.), i og med at symbolsk vold fungerer så å si *bak ryggen på* både forsker og agent. De forstyrrelser som skjer her må forstås og reflekteres over, en prosess som gjør at forskningsmetoden blir beskrevet i etterkant, med unntak av de mer generelle betraktninger som disse. Refleksjonsprosessen fordrer den nevnte årvåkenheten som er en del av deltakende objektivisering.

3.2.2. Deltakende objektivisering i observasjonssituasjonen

Hva Bourdieu kaller deltakende objektivisering innebærer i observasjonssituasjonen at forskeren

---

³ Se avsnitt 2.4. og 2.5.

«(...) stiller seg uten for og iagttager det som går for sig, samtidig med at man medtænker agents definition av situationen» (Petersen, 2004, s. 12), og det må på ingen måte må forveksles med deltakende observasjon (Bourdieu et al., 1995, s. 236).

«Eftersom praksissen fra ende til anden er indfældet i varigheden, er den kort sagt uløselig knyttet til tiden, ikke kun fordi den udspilles i tid, men også fordi den spiller strategisk med tiden og i særdeleshed med tempoet» (Bourdieu, 2007a, s. 132). Med andre ord, praksis foregår i og med tiden. I en verden hvor slik *timing* er avgjørende, spiller kroppen en stor rolle. Forskeren befinner seg i en annen verden, hvor hun har mulighet til, i ettertidens og analysens lys, å dele opp det aktøren gjorde i handlingssekvenser eller talesegmenter, hvor handlingen eller talen har en klar start og slutt (Bourdieu, 1997). Dette er ikke er noe aktøren tar stilling til i øyeblikket, kanskje ikke i det hele tatt. Fra hennes perspektiv handler det nærmest om å se fram i tiden, for å være på riktig sted til riktig tid (Bourdieu, 2007a, s. 133-135). Som tilskuer kan forskeren stille spørsmål, som aktøren ikke bryr seg med, fordi hun ikke har mulighet til *samtidig* å være tilstede i sin praksis, i sine handlinger, og ta avstand fra denne posisjonen. Følgelig er det fare for at forskeren foretar den feiltakelsen det er å overse fra hvilket punkt aktøren handler, og blander sammen tilskuer- og aktørperspektiv (Bourdieu, 2007a, s. 41). Med andre ord: Det er lett for forskeren å overse «(...) forskjellen i afstand til nødvendigheden» (Glasdam, 2007, s. 36), hvor det som er nødvendig for aktøren, som er fysisk tilstede i en aktuell situasjon, ikke vil være det samme for forskeren, som verken har den fysiske eller tidsmessige tilstedeværelsen i situasjonen.

3.2.3. Deltakende objektivisering: Intervju

Forskeren må både delta i intervjusituasjonen, på en slik måte at den intervjuede forstår at hun blir forstått, samtidig som forskeren må stille seg utenfor det hele (Bourdieu, 2007). Dette for å være i stand til å reflektere underveis over hva det neste spørsmålet bør være, og i etterkant over hva som fant sted under intervjuet (Bourdieu, 2007; Glasdam, 2007). Denne refleksivitet som metode inneholder også betydningen av at forskeren på forhånd gjør seg bevisst sin egen habitus og de interesser som får henne til å gå inn i det aktuelle studiet. «For Bourdieu handler forståelse om, at forskeren skal være sin egen horisont så bevidst som mulig for at kunne bryte med den, altså sette parentes om sin egen horisont og forsøke at forstå agentene utfra deres egen horisont, ud fra deres position i det sociale rum og deres livshistorie» (Glasdam, 2007, s. 135). Dette innebærer ikke å være den andre, eller å være som den andre, men å forstå hvilke perspektiver som fra den andres ståsted er nødvendige (Glasdam, 2007, s. 37).

3.2.4. Intervjuet som praktisk handling

I og med at det er en praktisk handling å utføre et intervju, gjelder det at «den habituerede beherskelse af interviewsituasjonen er styrende for processen, snarere end en eksPLICIT regelstyret interviewinstruksjon» (Bourdieu, 2007b; Glasdam, 2007). Slik jeg tolker dette sitatet, vil det si at det å foreta intervju krever erfaring, slik at det etterhvert blir til den «habituerede beherskelse af interviewsituasjonen» (ibid.). Om denne *habitueringen* dreier seg om en vane, eller om noe som inkorporeres i ens habitus, er jeg usikker på, og jeg er usikker på hvordan man kan oppnå en slik type beherskelse, annet enn gjennom års øvelse. Det har jeg av åpenbare grunner ikke hatt mulighet til i forkant av denne masteroppgaven, men for å øve meg litt, gjennomførte jeg et prøveintervju med en førskolelærer som ikke har tilknytning til barnehagen hvor jeg vil foreta observasjoner. Dette intervjuet hjalp meg å revidere spørsmålene, og endre på rekkefølgen av tema. Disposisjonen for intervjuet kan likevel ikke anses som en fastlagt mal, men må tilpasses den enkelte intervjusituasjonen. I arbeidet med å transkribere prøveintervjuet la jeg også merke til hvordan mine uttrykk ble brukt om igjen av informanten, og jeg bestemte meg derfor for å forsøke å holde tilbake egne utsagn i de kommende intervjuene, men heller prøve å vente tålmodig til informanten fant sine egne uttrykk. Bourdieu gir ingen oppskrift på hvordan man skal utføre et intervju, men han angir noen generelle prinsipper som kan være nyttige å ta med seg (Bourdieu, 2007b, s. 64). Slik jeg oppfatter disse, vil de kunne oversettes til noen praktisk rettede råd – som inkluderer en slik tålmodighet som den jeg nevnte ovenfor – en tålmodighet som også kan innebære å komme med forslag til uttrykk for å hjelpe informanten å fortsette (Bourdieu, 2007b, s. 62). Det innebærer også å «(...) åpne opp for alternativer som tilskynder til eller autoriserer artikuleringen av bekymringer, behov eller ønsker» (Bourdieu, 2007b, s. 62). Slik jeg tolker dette betyr det intervjueren kan gi uttrykk for meninger som støtter de argumenter som kanskje ikke anses for å være passende innenfor den sosiale konteksten informanten befinner seg.

Bourdieu (2007b, s. 61-62) kommenterer intervjusituasjonens karakter slik: «*Med risiko for å sjokkere både den rigoristiske metodiker og den inspirerte hermeneutisk skolerte vitenskapsmann (...) [kan] intervjuet betraktes som en form for spirituell øvelse, som gjennom forglemmelse av selvet sikter mot en sann konvertering av den måten vi ser på andre mennesker under alminnelige livsomstendigheter*»(2007). Slik jeg tolker dette, handler det om at forskeren må vise varsomhet og avstemthet i forhold til den intervjuede, for at denne skal kunne oppleve at han har rett til å uttale seg. Å bruke språket, særlig i taleform, er en praktisk sans, og «*[e]inkvar talehandling eller alt*

talespråk er ein samanstøyt av omstende, produktet av møtet mellom ein språkleg habitus og ein språkleg marknad» (Bourdieu et al., 1995, s. 131). Hvordan aktøren snakker har slik sett sammenheng med det språklige markedet hun vanligvis forholder seg til, samtidig som det kan endre seg i møte med nye markeder eller omgivelser. Samtidig er det slik at habitus'ens skjema «(...) virker under bevissthetens og språkets terskel» (Bourdieu og Jakobsen, 2002, s. 207), noe som kanskje særlig kommer fram når språket brukes i praksis, snarere enn i en oppstyttet intervjusituasjon. Kanskje vil det i selve språkbruken tre fram forskjeller i habitus mellom intervjuer og intervjuperson. Forskeren kan ikke legge fra seg sin habitus, men hun kan forsøke å sette parentes rundt seg selv og sin habitus, og innta et «(...) imøtekommende gemytt» (ibid.) i forskningssituasjonen, som muliggjør denne stemningen som må til for at intervjupersonen vil uttale seg. I intervjusituasjonen kan det således foregå et nærmest «(...) sokratisk arbejde» (Bourdieu, 2007, note 8, s. 63), hvor forskeren, med de rette oppmuntringer og støttende ord, hjelper intervjupersonen å få fram sine ord. Enkelte vil da benytte denne anledningen til å ventilere eller analysere seg selv (Bourdieu, 2007, s. 63). Bourdieu (2007b, s. 54) framhever dessuten betydningen av å følge med på hva som skjer i intervjusituasjonen: Hva sies, og hva blir det gitt oppmuntringer til å si? Hva sies ikke, og hvordan foregår sensureringer?

For Bourdieu er det i følge Stinne Glasdam (Bourdieu, 2007a, s. 41) ikke antallet informanter som er avgjørende, men hva slags informasjon man får fra vedkommende. Hun nevner imidlertid ikke hva slags informasjon dette må være, det gjør ei heller Bourdieu, såvidt jeg kan se. Men det følger av en slik påstand at noen former for informasjon er mer ønskelige eller gir et mer tilstrekkelig bilde enn andre. Hva slags kriterier som skal legges til grunn for hva som er ønskelig, kan jeg ikke se hvordan jeg kan fastlegge på forhånd. Analysen av materialet – intervjuer og observasjoner – vil til sammen vise hvorvidt informasjonen er tilstrekkelig eller ikke.

3.3. Sammenfatning deltakende objektivisering: Hva innebærer dettte for meg?

Ulike ståsted fordrer ulike perspektiver. Det er en avstand mellom mitt forhold til verden, som hovedsakelig er teoretisk, og barnehagepersonalets forhold til verden, som først og fremst er praktisk (Bourdieu et al., 1995, Gytz Olesen, 2001, s. 71). Nettopp ved å ta de ulike *habitus*'er i betraktning kan jeg nærme meg en tilnæringsmåte som også tar hensyn til nødvendigheten av praksis. Jeg har tidligere vært barnehageassistent, noe som tilsier at jeg kan ha et fortrinn når det gjelder forståelse av denne nødvendigheten ved at jeg er fortrolig med det som preger et praktisk forhold til verden. Men nettopp denne erfaringen er en del av det som ligger bak interessen jeg har

for emnet jeg har valgt, og må derfor objektiveres: Det må kastes lys på, reflekteres over og vises fram, heller enn å skjules bak en påstått nøytralitet. Forskeren må også objektivere oppfatningen om at hun kan opptre som allvitende observatør (Olsen, 2007). Dette prinsippet strever jeg etter å følge i min undersøkelse, noe jeg vil komme tilbake i den kritiske ettertankens lys⁴.

3.4. Etiske vurderinger

I tråd med de rådende etiske retningslinjer utarbeidet av NESH (Den nasjonale forskningsetiske komite for samfunnsvitenskap og humaniora, 2006) hadde jeg til hensikt å sørge for at informantene, innen de uten tvang gav sitt samtykke, ble informerte om hensikten med studiet. Her foregikk det en avveining mellom hensynet til personvern, som jeg ville verne gjennom ekstern anonymisering og konfidensialitet, og hensynet til at informantene ikke ble påvirket for mye av hva jeg skulle å lete etter, slik at forskningsresultatet ville bli formet av dette. Jeg ville i samtale med veileder vurdere hvor generelt eller spesifikt jeg bør informere informantene.

Observasjon av personalet i en barnehage innebærer også observasjon av barn. I intervjuene ville jeg dessuten hente inn indirekte personidentifiserbare opplysninger, og jeg ville benytte lydopptaker. Jeg meldte derfor undersøkelsen til Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD).

3.5. Utvikling av intervjuguiden

Spørsmålene i intervjuguiden⁵ utformet jeg med utgangspunkt i Bourdieus habitus-teori, og dermed hans teori om kapitalformer. Via intervjuene ønsket jeg å få rede på informantenes arvet og deres akkumulerte kapital, altså deres utgangsposisjoner i livet samt deres *livsbaner*. Hvordan hadde de beveget seg fra sine utgangsposisjoner? Hva slags veier hadde deres livsbaner tatt?

Arvet kapital og akkumulert kapital

Den arvete kapital sier noe om aktørens utgangsposisjon, mens den akkumulerte eller oppsamlete kapitalen sier noe om hennes livsbane (Bourdieu og Jakobsen, 2002). Uttrykkene arvet kapital og akkumulert kapital inkluderer alle kapitalens former, det vil si kulturell kapital, økonomisk kapital og symbolsk kapital⁶. Indikatorer på den arvete kapitalsammensetningen finner vi i foreldrenes og eventuelle søskens yrker og utdanning. Foreldrenes yrker kan også si noe om de økonomiske vilkårene informanten har vokst opp og levd under. Bildet av den akkumulerte kapital tegnes ved

⁴ Se avsnitt 6.5., *Refleksjoner over studien*.

⁵ Se vedlegg 3.

⁶ Se avsnitt 2.2.5.

hjelp av informasjon om aktørens utdanning, partnervalg, yrkeshistorie, fritidsinteresser, ferievaner, osv., som på ulike måter sier noe om disposisjoner og distinksjoner; om aktørens smak og, følgelig, om hva aktørens smak *ikke* er. Slik en habitus' ulike sider gjenspeiles i atter andre sider, kan det ofte vises en *homologi* – et samsvar - mellom yrke og ferievaner, mellom utdanning og fritidsaktiviteter, osv. (Olsen, 2007). Således er informasjon tilknyttet informantens utgangsposisjon, deres livsbane og deres nåværende situasjon relevant for å danne seg en forestilling om deres *habitus*. I tillegg til spørsmål vedrørende informantens kapitalsammensetning, ville jeg stille meg noen spørsmål om arbeidsoppgaver og arbeidsdeling, som jeg eventuelt kunne bruke for å belyse mine funn fra observasjonene.

3.6. Utvelgelsesprosessen

Selve *utvelgelsen* av en barnehage, var en mye mer tid- og energikrevende prosess enn jeg hadde forestilt meg. Jeg var avhengig av å støte på de rette personer, til de rette tidspunkt, og få til å si de rette ordene. Denne prosessen var svært frustrerende for meg, og enkelte ganger var jeg nær ved å miste troen på prosjektet mitt. Denne prosessen har ikke dreid seg så mye om *utvelgelse* fra min side, som *villighet* eller *godvilje* fra barnehagepersonalets side til å gi meg adgang. Det var meg en glede og en lettelse å oppdage, i Bourdieus egne ord, bekreftelsen på at den sosiale dimensjonen ved et forskingsarbeid – hvordan man finner informanter, hvordan man skal presentere seg selv og prosjektet sitt for dem, hvordan man i det hele tatt skal få adgang til «*miljøet*» - «*ikkje er den minst viktige*» (Bourdieu et al., 1995, s. 209-210). At en erfaren forsker også hadde slitt med de samme spørsmålene som jeg, og anerkjente nødvendigheten av å diskutere slike ting med andre. Og det har jeg gjort: Jeg har brukt veilederen min, medstudenter og familie, til å diskutere generelt rundt hvordan det er lurt å gå fram når man skal ta kontakt med noen for første gang og framlegge en forespørsel som min. Jeg har sendt e-poster, foretatt stotrende telefonsamtaler, og jeg har hatt mange ubehagelige opplevelser av nervøsitet. Jeg har kjent, slik Bourdieu har nevnt det (2007b, s. 58), det kroppslige ubehaget som følger når man forsøker å formulere sitt prosjekt i en samtale med andre som ikke riktig forstår, og som man heller ikke kan få til å forstå, fordi det er nettopp forståelse man søker å oppnå selv.

Denne prosessen har altså tatt lang tid, men heller enn å ramse opp alle bomskuddene, vil jeg her presentere barnehagen jeg faktisk fikk adgang hos.

Åsted for prosjektet

Jeg hadde bestemt meg for at jeg helst ville be om tilgang i en kommunal barnehage, fordi jeg hadde en antakelse om at en slik ville best speile befolkningen i området – som en nabolagsbarnehage. Kommunale barnehager kan være organisert som såkalte *enhetsbarnehager*, noe som gjør at en person kan være leder for flere barnehager. Dette var tilfelle for flere av de jeg snakket med, noe som gjorde at jeg nådde fram til flere på en gang. Imidlertid var det kun én leder i denne bydelen som umiddelbart sa at hun skulle legge fram prosjektet mitt på et møte med en av barnehagene samme kveld, og deretter overlate avgjørelsen til dem. Hennes presentasjon må ha vært overbevisende: Kontakt med baseleder ble formidlet, og jeg ble ønsket velkommen. Jeg fikk adgang til en avdeling i en basebarnehage med 16 barn i alderen 0-3 år. Jeg fikk vite at avdelingen hadde 4-5 ansatte, hvorav en deltidsstilling. Ved nærmere samtale med baseleder, fikk jeg vite at det i denne perioden var tilstede 3 personer som var ansatt i 100 % stilling. Disse ble dermed det jeg omtaler som *kjernepersonalet*.

3.7. Framgangsmåten for analysen

I arbeidet med å analysere observasjonsmaterialet, tok jeg utgangspunkt i mine teoretiske inspirasjonskilder. Jeg begynte arbeidet med en fargemarkering av teksten, for undersøke hvilke segmenter som omhandlet ordensarbeid⁷. Det viste seg å gjelde svært mye, og arbeidet ble ganske snart uoversiktlig. For lettere å kunne analysere materialet, ble observasjonene lagret i en database⁸. Teorien og materialet lå bak konstruksjonen av dette verktøyet, ikke omvendt. Hadde det dreid seg om et mindre materiale, kunne jeg like gjerne ha gjort dette arbeidet for hånd. Ved hjelp av databasen kategoriserte jeg ulike segmenter av observasjonene etter person, kategori og type. Disse benevnelsene baserer seg kun på mitt behov for noen analytiske skiller, ikke på noen uavhengige definisjoner. En slik framgangsmåte for analyse ville muligens ha blitt kritisert av Bourdieu, da den kan innebære en oppriving av hendelse, praksis og kontekst, og kan stå i fare for å gjøre handlingen – og, viktigere, den som handler – historieløs. Dette strider imot Bourdieus oppfatning av historien som del av habitus. Men min hensikt med å bruke dette analyseverktøyet har ikke vært å redusere observasjonene eller fjerne dem fra sin sammenheng, det har simpelthen vært å finne en måte å sortere mine tanker og idéer på.

---

7 Til grunn for dette lå forståelsen av fenomenet *orden* slik jeg har vist det i avsnitt 2.1.5.

8 Se vedlegg 4 for en nærmere beskrivelse av databasen og bruken av den i analysen.

Kapittel 4: Funn fra intervjuene

4.1. Informantene

Som nevnt hadde jeg til hensikt å intervju alle i kjernepersonalet, det vil si de tre som var ansatt i full stilling på barnehageavdelingen jeg fikk tilgang til. De arbeider på en avdeling i en basebarnehage med 14 barn i alderen 0-3 år, og alle tre startet på denne avdelingen samtidig. Kjernepersonalet består av pedagogisk leder for baseavdelingen, Jorunn, og to assistenter; Else og Vincent⁹. Vincent, den eneste mannen blant personalet i barnehagen, gikk ut i sykemelding før jeg fikk anledning til å intervju han. Jeg vil anslå at han er på samme alder som Else. Jorunn, 34 år, og Else, 40 år, ble intervjuet. Jeg foretok intervjuene på samme dag, rett etter hverandre, og brukte en knapp time på hver.

4.1.1. Resten av personalet

Vincent figurerer i observasjonsnotatene mine, det samme gjør Katrine, Miriam og Lisa. Katrine er assistentlærling og veksler mellom å arbeide på de to ulike avdelingene. Miriam tilkalles ofte som vikar på en av avdelingene. Lisa, en student i 20-årene, er også en kjent vikar, men hun arbeider ikke like ofte som Miriam.

4.1.2. Ulike samtaler, ulike bevegelser

Jorunn er den første som blir intervjuet, og vi begynner med å snakke litt om streiken som hun nettopp har deltatt i og dens følger for henne. Under intervjuet prater Jorunn nokså fritt, i den forstand at mine *oppmuntringer*, så som «mmm» og «ja», ofte blir uttalt under Jorunns talestrøm heller enn for å drive den framover. Dette er ikke tilfelle i samtalen med Else, hvor jeg bevisst forsøker å utholde stillheten lenger enn hva som er behagelig for meg, samt være påpasselig med å ikke avbryte henne med ulike oppmuntringer.

Elses ro, som i starten av intervjuet grenser til tilbakeholdenhet, gjenspeiler seg i at hun med sin lavmælte stemme snakker sakte – samt litt utydelig til tider – og at hun sitter i ro under hele intervjuet. Den mer høyrøstede Jorunn ser ut til å være med komfortabel med intervjusituasjonen, og reiser seg to ganger: En gang for å gå ut og hente kaffe til oss; én gang for å åpne vinduet. Hun

⁹ Som nevnt benytter jeg meg av ekstern anonymisering slik at alle navn er oppdiktet.

godtar altså ikke situasjonen som den er, men tilpasser omstendighetene til sine behov – og viser således at hun står fritt til dette. Intervjuet med Jorunn avsluttes så å si av henne, selv om hun antageligvis også merker at samtalen ebber ut (J:487-490)¹⁰:

K: Nei, men...da...

J: Ja? Skal jeg sende inn Else? Nestemann, her?

K: Ja, så får du gjort noe annet [ler]. Tusen takk for tida!

J: Ja.

[På vei ut døra:] Bare hyggelig.

Da jeg takker for tida, kommer Jorunns respons idet hun er på vei ut døra. I kontrast til dette står slutten på intervjuet med Else, som jeg runder av ved å spørre om hun vil si noe mer, deretter takke henne – hvorpå Else svarer «*Ja – i ligemåde!*» (E:589-592) og ler litt. Jorunn er bevisst at det er jeg som har grunn til å være takknemlig over å få tilgang til en versjon av hennes livshistorie og til hennes tid, mens Else sender takksigelsen tilbake. Dette kan selvsagt være en nærmest automatisk høflighetsfrase, men jeg opplever at hun svarer mer innstendig enn som så. Dessuten kan de automatiske reaksjonene våre si noe mer om oss enn det åpenbare: De kan si noe om vår *habitus*, hvis skjema «*(...) virker under bevissthetens og språkets terskel*» (Bourdieu og Jakobsen, 2002, s. 215). For å få et tydeligere bilde av Jorunn og Elses respektive *habitus'er*, skal jeg her forsøke å beskrive deres kapitalsammensetninger, basert på intervjuene jeg har utført med dem – først Else, deretter Jorunn. Deretter følger en del om aspekter ved arbeidet i barnehagen, som tar opp både Jorunn og Elses presenterte syn på ulike tema. I oppsummeringen vil jeg sammenfatte og sammenligne deres respektive kapitalsammensetninger på grunnlag av det innsamlede materialet.

4.2. Else: Arvet og akkumulert kapital

4.2.1. Foreldres yrker og Elses oppvekst

Else, som er 40 år, bor i et «*hus*» (-i et nabolag hvor det er endel tomannsboliger -) i bydelen hvor barnehagen ligger, «*[f]em minutter unna [barnehagen] på sykkel*», forteller hun (E:151). Hun vokste opp i den samme bydelen, og Elses mor, som er psykiatrisk hjelpepleier, bor like i nærheten av henne – det samme gjør hennes besteforeldre. Hennes far er pensjonert, men er tidligere fabrikkarbeider. Når jeg spør henne hvor foreldrene hennes bor nå, nevner hun bare sin mor, så jeg

¹⁰ Jeg refererer til intervjuet med Jorunn ved bruk av bokstaven J fulgt av kolon foran linjenummer, og tilsvarende E for Else. De spesielt interesserte kan se hele transkripsjonen av intervjuet med Else er å finne i vedlegg 5; med Jorunn i vedlegg 6. Disse tekstene er ikke bearbeidet for å utgjøre en bærende del for lesning av oppgaven.

antar at hennes far ikke lenger bor sammen med moren.

I denne sentrale bydelen, hvor Else bor og barnehagen er plassert, var gjennomsnittsinntekten for 2008 245 478 kr, og gjennomsnittsformuen samme år var 331 915 kr (Rasmussen, 2009). Til sammenligning var den laveste snittinntekten, i en mer perifer bydel, på 197 928 kr, med den laveste snittformuen, i samme bydel, på 144 613 kr. Høyest snittformue var å finne i et område nokså nært sentrum, på 495 601 kr, mens den høyeste inntekten, 265 170 kr, var i en bydel i kjøreavstand til sentrum. Bydelen, ligger altså et sted i mellom bydelene med henholdsvis lavest og høyest gjennomsnittlig økonomisk kapitalvolum.

I hennes barndoms sommerferier pleide Elses familie å dra på telttur i Sverige. «Også..et par turer i Syden, var vi, da, utover, men..stort sett camping» (E: 561). «Rundt i hele Sverige, tror jeg at jeg har vært..[utydelig] sånn..omflakkende! [ler]» (E: 555/557). I tillegg pleide de å være en del på hytta til besteforeldrene hennes. Else forteller at hun har «bestandig likt å være ute», og hun begynte å trene turn og håndball da hun begynte på skolen (E: 489-491).

4.2.2. Familie og fritid

Elses mann er snekker, og de har vært sammen i 22 år. De har to barn, ei jente på 14 og en gutt på 11 år. Familien har to hytter, en ved fjorden og en på fjellet, som liker å dra på helgeturer til. Else «[s]ynes det er godt å komme seg litt bort» (E:466).

Else forteller at hun liker å være ute, hjemme som på hytta. Hun sykler eller går tur, og prøver å komme seg ut en gang hver dag - «[i] stedet for å sette seg i sofaen etter middagen, så..komme seg ut i stedet» (E: 477). En periode trente hun på treningssenter, tre-fire ganger i uka, men «[e]tter at ungene kom til, så ble det..mindre og mindre. Da ble det lettere å komme seg ut.. og gå, eller..» (E: 481). Det er de siste årene hun har begynt med daglige utendørsaktiviteter, og hun sier at å gå tur eller sykle er «mye likere, og, føler jeg, enn å stå inne på et senter og puste og pese! [ler litt]» (E: 483). «Og..da får man jo..vært litt ute, samtidig» (E: 485). I tillegg til å være glad i å være ute, forteller Else at hun har vært «veldig glad i å strikke og sy og sånt» siden hun «var lita», [o]gså har jeg ei mor som bestandig har vært veldig glad i å holde på med hendene sine òg..» (E: 120).

Elses sønn og datter spiller fotball, og i år skulle familien på fotballferie i Danmark og Sverige. Hun forteller at «det er mange foreldre som er med, så det er jo sosialt, og.» Elses familie har også

feriert i Danmark endel ganger, «med ungene, hvor de har leid sommerhus og vært i Legoland.

4.2.3. Vennskap

Else forteller at hun har en venninnegjeng på «*fem jenter*», som bor i ulike bydeler. Else sier at «*[d]et er ikke mange som har en sånn kontakt med de som de har gått på barneskolen sammen med, i hvert fall*» (E: 514). Hun kommenterer videre at mange, deriblant dattera hennes, bytter venner etterhvert, «*[m]en vi har hele tida, det er snedig, da, for vi har vært venner, kan du si, fra vi begynte på skolen - og til vi gikk ut ungdomsskolen, så var vi liksom, en sånn gruppe*» (E: 518). Elses venninnegjeng delte fritidsinteresser da de var yngre, så som turn, håndball og kor.

Når jeg spør om hun og venninnene fremdeles deler de samme interessene, svarer Else slik:

«Jaaa.. Nå er de nå litt sånn karrierekvinner, noen av dem, da, så det..er bare jobb og jobb og jobb, og så...er det et par da, som ikke er sånn..jobb hele tida, som kanskje trener litt, og.. Men sånn, stort sett, så er vi sammen bare for å ha det litt morsomt, og..» (E: 528).

Her kommer det fram noen vurderinger av Else, idet hun karakteriserer to av sine venninner som «*karrierekvinner*». Den ene av disse er ergoterapeut «- *men hun har masse sånne etterutdanninger*», «*[o]gså driver hun og underviser litt ved siden av, da, og*», mens den andre «*lager reklamer og sånn*» (E: l. 528-542). Elses forståelse av «*karrierekvinne*» innebærer en kvinne som bruker mye tid på jobben sin – og ikke så mye tid på andre ting, som for eksempel trening (E: 528), som Else er opptatt av.

Jeg spør Else hva hun liker å gjøre i jobben sin i barnehagen (E: 108-117):

E: Jeg synes det er godt å være ute. Jeg synes det. Det er mindre...mindre konflikter mellom ungene, da, når vi er ute enn når vi er inne. For det er veldig smått inne her. Så vi har ikke så mye rom å fordele oss på, og da..merkes det godt hvis vi er inne, spesielt nå når vi har bikket over jul – og de store har blitt store..

K: Ja.

E: Ja. De er klare for stor-barnehagen nå, og da bruker de mye plass, og det... Det er greit å ha dem ute.

K: Ja.

E: Ja.

K: Det kan jeg tenke meg...

E: Mmm.

K: Er det ellers noe..ja, nå har vi snakket om hva du liker – er det noe du liker å gjøre best, på en måte..i jobben?

E: Nei..ska vi se..Forming synes jeg er artig, da, sånn med ungene, og.. male, og..

K: Ja.

E: Ja, i det hele tatt, å holde på med hendene, da – eller, føttene, for den saks skyld! [Ler litt]

K: [Ler] Ja!

E: Ja, for det...jeg synes det. For jeg liker forming. Og jeg liker å gå på tur. Jeg liker nå det meste, da, i barnehage, ja, jeg gjør det, altså.

K: Ja.

E: Ja. Gjør det. Sangstund er ikke min...store forse, men..jeg gjør det, ja. [Ler litt]

K: [Ler] Du tar den og!

E: Ja!

Det ser ut til å være et visst samsvar mellom Elses fritidsinteresser og hva hun trives med å gjøre i barnehagen – forming og turgåing. At hun foretrekker være ute med barna er imidlertid ikke pedagogisk motivert, det handler snarere om å forebygge et høyt konfliktnivå mellom barna av hensyn til opprettholdelsen av en *orden*.

4.2.4. Else om utdanning

På spørsmålet om hva slags utdanning hun har, svarer Else (E: 21-40):

E: Jeg har videregående, bare. Tre år.

K: Ja.

E: Ja, mmm. Gymnas, sånn vanlig gymnas. Mmm.

K: Ja.

E: Så vi har...Jeg har vært inne på tanken å tatt noe..utdanning innen..eller, det som har med barnehage å gjøre, da.. Men..jeg har ei datter som sliter litt på skolen selv, så da har jeg valgt å bruke tiden min på henne i stedet for.

K: Ja.

E: Ja. Det har jeg gjort. Men jeg har enda tid til å gjøre noe, jeg, så da...[ler litt]

K: Ja? Ja.

E: Det er ikke for sent! [ler litt]

K: Ja..også kan det jo være – jeg tenker, man lærer jo så mye med erfaring...

E: Åja! Det gjør man. Jeg lærer veldig mye av..hun som er lederen min, for eksempel, hun er veldig flink til å lære bort, og..

K: Mmm.

E: Og..lærer mye av hverandre, og..

K: Mmm.

E: ..og av ting man opplever, og..

K: Mmm.

E: Leser litt, og.

K: Ja?

E: Ja. Så man er ikke nødt til å ha papir [på at man har utdanning], bestandig.

K: Nei, man er ikke det. [Begge ler litt]

Slik det kommer fram i denne tekstbiten av intervjuet, uttrykker Else seg ofte i ganske korte setninger, og jeg bruker ofte ord og lyder som «ja», «mmm», osv. - som er ment som oppmuntringer for å få henne til å fortsette og prate. Dette inkluderer også, som her, å av og til gi tydelig uttrykk for mine meninger, for eksempel om verdien av erfaringer. Etter at jeg nevner dette, snakker Else litt annerledes om oppnåelse av vitnemål via utdanning: Fra at hun i begynnelsen av denne sekvensen sier at hun «bare» har «vanlig gymnas», og har tenkt på å ta videre utdanning, nedtoner hun på slutten av sekvensen betydningen av «å ha papir».

4.2.5. Elses yrkeshistorie

Else har vært innom flere ulike yrker, blant annet begge foreldrenes yrker. Hun jobbet 7 år på samme fabrikk som faren, og et par år på psykiatrisk sykehus. I tillegg har Else hatt diverse jobber som vasker, som kjøkkenarbeider, og «...*litt sånn...forskjellig*» (E:15). Hun har jobbet 9 år totalt som barnehageassistent, hvorav 7 år i N barnehage. «*Nå tror jeg at jeg har funnet plassen min, da. Det jeg trives med*», sier hun (E:17). Else startet å jobbe i barnehagen hvor sønnen hennes gikk, da han hadde sitt siste år der:

E: Og da visste jeg at det var mye sykdom der, og så spurte jeg om de trengte folk, også..etter det så har jeg jo vært her.

K: Ja. Og det var i denne barnehagen..?

E: Ja, det var i et annet hus, da, så, men samme enheten, var det. (E: 6-8)

Else har altså funnet arbeid i tilknytning til familien sin: Først på sin fars arbeidsplass, deretter sin mors, og til slutt altså i sønnens barnehage. Alle disse arbeidsplassene er dessuten lokaliserte i eller nært bydelen hvor Else bor. Elses arbeidsplasser finner hun i en geografisk såvel som en familiær nærhet. Hennes *fornemmelse av sin plass* leder henne mot å søke arbeid i disse sammenhengene, og utelukker henne fra andre (Bourdieu og Jakobsen, 2002, s. 194-195).

4.2.6. Elses første tid som barnehageansatt

Elses yrkeserfaringer har gitt henne en ballast, og mens hun arbeidet 2 år som hjelpepleier på psykiatrisk sykehus, arbeidet hun 7 år på fabrikk. Hennes arbeidserfaringer som omsorgsarbeider er dermed betydelig kortere, målt i antall år, enn hennes erfaringer som fabrikkarbeider, og i sine beskrivelser av den første tida si som barnehageansatt forteller Else (E:49-54):

E: Første måneden så var jeg litt..[utydelig] «hva har jeg gitt meg inn på?»

K: Ja.

E: For da var jeg, du ble sliten på en annen måte, kan du si, og ble..sliten i hodet, da. Men det er ting som har, på en måte, gått over, fordi at det blir sånn... Til å begynne med så tenkte man så mye: «Hva...gjør jeg ting rett?», sant, ja? Når du er veldig sånn usikker på om du gjør.. Når du snakker til ungene, for eksempel, og...

K: Ja.

E: Ja, så... Men det..har jeg ikke noe med nå i dag, da.

K: Nei.

Else antyder at hennes erfaringer har gjort henne mindre usikker i arbeidet, at hun idag ikke har noe med «det» i dag, underforstått at hun ikke lenger spør seg selv – eller andre – om hun gjør ting «rett». Dette indikerer at det er visse ting som er «rett» å gjøre i barnehagen, for eksempel i forhold til barna, og dermed finnes det noen som innehar en definisjonsmakt med hensyn til hva det «rette» er. Som fersk barnehageansatt hadde ikke Else adgang til å avgjøre hva det «rette» var, men hun har nå opparbeidet seg en praktisk sans for hva som er det «rette». Hvorvidt Else nå har adgang til den nevnte definisjonsmakten, er et spørsmål det er for tidlig å drøfte. Det som imidlertid antydes her, er at Else er deltaker i et sosialt spill, hvor hun gjør noen investeringer av seg selv – som hun i starten ble «sliten i hodet av». Slik stiller hun seg ikke likegyldig til dette spillet, men står i et forhold til det som kan minne om hva Bourdieu kaller *illusio* – det investerende interesse-forholdet – som dermed leder meg til å anta at det dreier seg om et *felt*. Jeg kan ikke her etablere grensene for dette feltet, men slik aktørene i et felt forenes i en tro på *doxa*, dette universet av ting som anses som selvfølgelige ting å tro på når man deltar i feltet. Når Else snakker om at hun var redd for å ikke gjøre ting «rett», fornemmer jeg derfor at hun er aktør i et felt som kanskje omhandler det pedagogiske arbeidet i barnehagen, hvor det følgelig finnes en *doxa* – en mengde ting som det ikke nødvendigvis stilles spørsmål ved. Min fornemmelse av at det eksisterer et slikt *felt* forsterkes når Else forteller om hva hun liker å gjøre i barnehagen – «det meste» (E: 108-117)- og nevner ting som hun også liker å gjøre i sin egen fritid. Kanskje dette bekrefter påstanden som kan trekkes ut av Bourdieus teori om felt – at aktørens *habitus*'en gjør at hun velger det feltet som også velger henne?

4.3. Jorunn: Arvet og akkumulert kapital

4.3.1. Jorunns bosted og foreldre

34-årige Jorunn bor i rekkehus i en bydel på motsatt siden av byen sett i forhold til Else og barnehagen, og hennes foreldre bor også i samme bydel som henne. I denne bydelen lå snittinntekten i 2009 på 249 930 kr; i Elses bydel var den 245 478 kr samme år. Snittformuen i Jorunns bydel var 289 274 kr, mens den i Elses bydel var 331 915 kr.

Jorunns foreldre er pensjonister, men moren arbeidet som bibliotekar, og faren var biolog med en stilling i det offentlige. Begge Jorunns foreldre har altså minimum 3 års høyskoleutdannelse, og de har hatt yrker med en viss tilknytning til pedagogikk. Jorunn har ei tre år eldre søster, som er lærer.

4.3.2. Jorunns utdannelse

Jorunn har tatt 3-årig førskolelærerutdanning, studieretning småbarnspedagogikk. Om dette forteller hun (J:40):

«Ja, nei, så egentlig så har jeg jo bestandig...Jeg bestemte meg ganske tidlig for å gå på Dronning Maud, egentlig. Rett etter videregående så hadde jeg meg en pause, så da var jeg dagmamma et år, da. Så jeg har jo liksom – ja, alt jeg har gjort før jeg begynte å studere har jo liksom med unger å gjøre, da.»

Her kan det se ut som om Jorunn ønsker å vise at hun gikk en planlagt vei til sitt yrke – det naturlige i at hun ønsket å omgi seg med barn hver dag. I motsetning til Else kan Jorunn se for seg å endre yrke en gang i framtida – det vil si, hun har ikke klarlagt planen for dette, men hun kan ikke se for seg at hun «*blir på en base til [hun] er godt over 60 år*» (J: 88). Hun ønsker å stige i gradene etterhvert, og vil kanskje prøve seg som konsulent før hun tar sikte på å bli styrer (J:88-99). Hun har tanker om, men ikke en klar plan for sin videre karriere:

«(...) jeg har jo tenkt på det. Men det er litt sånn, hvilke muligheter det er.. (K: Ja.) J: For det er jo ikke noe mye, eller jeg vet jo egentlig ikke hva slags muligheter det er. Selvfølgelig, jeg kan jo gjøre noe helt annet, men...Neida, så det får jeg nå bare se an litt.

K: Mmm.

J: Sånn som det er nå, så er det kjempebra. Jeg er jo frisk, og har jo ikke noen problemer med at det er tungt å løfte, og sånne ting, så da..har jeg jo ikke sånne umiddelbare planer, da nei.

K: Nei.» (J:99-103)

Jorunn er ikke helt sikker på hvilke andre yrkesmuligheter hun har med den utdannelsen hun har nå, og vil bli værende i stillingen sin foreløpig. At hun er «frisk» er en viktig grunn for dette. En eventuell stillingsendring for Jorunns vedkommende har dermed sammenheng med alder og helse.

Jorunn jobbet et år som dagmamma før hun tok førskolelærerutdanning, og hadde 3 årsvikariater i ulike barnehager før hun begynte i denne. Jorunn har altså jobbet 9 år i barnehage, hvorav 7 år som pedagogisk leder i den nåværende. Talt i år har Jorunn lang erfaring med å jobbe med barn, noe som

kan tenkes å ha hatt innvirkning på hennes kropp og hennes habitus.

4.3.3. Jorunns familieliv: Pedagog på jobb, mamma hjemme

Jorunn er gift med en elektriker. Deres ekteskap har vart i 6 år, men de har vært sammen i 11 år. De har to døtre, på 8 og 3 år, og den yngste går i barnehage. Jorunns søster har «*et stort hus*» i en 'fjellby', «*[s]å vi driver og spøker med at «der har vi hytta vår»*», forteller Jorunn¹¹. «Da får vi litt annet miljø, så vi er der innimellom, da, vet du. Ellers så har vi jo hele familien vår i [byen]» (J:453), forteller Jorunn.

Jorunn yngste datter gikk tidligere på den andre avdelinga i Jorunns barnehage, en situasjon Jorunn nå er glad for å slippe - «[d]et ble litt sånn stress ut av det», forteller hun (J: 54). I sin presentasjon av sitt liv som førskolelærer og mor presenterer Jorunn et skille mellom hva disse to «titlene» medfører: På arbeid er hun «kjempepedagogisk», mens hjemme er hun «mamma».

Sammenblanding av disse to rollene var krevende, synes Jorunn, og hun synes fortsatt det er krevende å arbeide med barn hele dagen, for så å komme hjem til egne barn.

Det er verdt å legge merke til at Jorunn faktisk kan uttale seg såpass usensurert om hva hun anser som det negative aspektet ved å være småbarnsmor og førskolelærer. Det kan både si noe om hvordan intervju situasjonen fungerer, og om relasjonen mellom meg som masterstudent i pedagogikk og Jorunn som førskolelærer. Selv om undersøkelsen er preget av en maktassymetri til min fordel – jeg kan jo faktisk komme og stille spørsmålene – fornemmer jeg her at Jorunn, kanskje ubevisst, gjennom sine uttalelser antyder at hun ikke frykter noe i retning av en pedagogisk verdivurdering som kan true hennes posisjon. Hvis jeg antar at Else er aktør i et felt tilknyttet pedagogisk arbeid, kan jeg i forlengelse av dette anta at også Jorunn er aktør i feltet – men i, nettopp, en annen posisjon.

Jorunns familie skulle dra på sommerferie til Danmark og leie et sommerhus sammen med sin søsters familie. Hun foretrekker å leie et sommerhus, forklarer hun:

Ja, det er greit sånn, på kveldstid, så ungene kan legge seg i rett tid. Også reiser vi sammen med folk, da, vet du, og da kan vi sitte ute og spise, og..få voksentid.. Jeg orker ikke å ha..det har sikkert noe med jobben å gjøre! [Begge ler litt] Orker ikke å ha ungene rennende ute til langt på natt. Det blir bare styr, det, for de.. De sover jo ikke noe lengre på morgenen, for det. De våkner jo opp tidlig, også blir de jo sure, sant? Nei, så ungene legger seg i rett tid på sommeren

¹¹ Dette utsagnet kommer Jorunn med etter at jeg spør om de har «en hytte, elle noe sånt, som dere bruker å...?» (J: 450). Jorunn svarer først «nei», men modifierer deretter slik som hun gjør her.

og, de. Så har vi voksne kveld, også...[ler]

Dessuten kan familien reise til Bonbonland, Legoland og dra på Tivoli. Derfor, forteller Jorunn, anser hun Danmark for å være det ultimate ferielandet. Det er «*ikke så mye å gjøre i Syden, da*».

Med hensyn til sommerferie er det viktig for Jorunn å få anledning til aktiviteter for barna, men også til samvær med andre voksne. Barna må legge seg i «*rett tid*», slik at de ikke blir «*sure*» eller at det «*blir bare styr*» - og slik at de voksne kan ha sine kveldstimer sammen, i fred.

4.3.4. Vennskap

Jeg spør Jorunn om hun har noen venner fra hun var yngre, hvorpå hun svarer «*Ja, alle. Jeg har egentlig ikke noen nye venner [ler], uffda, det [utydelig], jeg har egentlig ikke noen nye venner! [Begge ler.] Ikke som jeg.. nei, jeg har ikke noen nye venner som jeg er sammen med på fritida. Jeg har jo de som jeg har gått sammen med på skolen siden barneskolen*» (J: 395). De er «*fire-fem stykker som har holdt sammen siden den gangen*», inkludert ei som «*kom flyttende på ungdomsskolen*» (J:397). Hun hadde ei som hun ble god venninne med da hun tok førskolelærerutdanningen, men «*det skled ut*» (J: 405). «*For det er noe med det, vet du, det er lettere å holde kontakten med noen når man har kjent dem så lenge*» (J: 407), sier hun, «*[f]or man kjenner dem ekstra godt, og, da*» (J: 409). Hele vennegjengen bor i samme nabolag – noen av dem har vært borte ei stund, men alle har flyttet tilbake i voksen alder.

4.3.5. Jorunns fritid

Når jeg spør Jorunn om hennes fritidsinteresser sier hun (nesten overrasket, som om hun blir klar over dette for første gang) at hun ikke har «*noen sånne spesielle hobbyer*» (J: 428), men at det er familie og venner «*som på en måte opptar*» henne, og, spesielt, som opptar tida hennes (J: 439). Hun liker å ha «*voksentid*» og «*barnefri*», og gå «*[p]å kino, og..ut og spise, og..*». «*Det har sikkert noe med jobben å gjøre, neida! [Ler]*» (J: 432). Jorunns spøkende, humoristiske tone ufarliggjør innholdet i utsagnene hennes, som for å dekke over at en førskolelærer kan tenke seg å tilbringe litt tid uten barn. Fritidsaktivitetene Jorunn nevner her ekskluderer barn, og retter seg mot det urbane livet, underholdning og nytelse.

Jorunn forteller også at hun går tur med ei venninne to ganger i uka, og går uoppfordret inn på temaet trening [J: 439-447]. Jorunn presenterer trening som noe hun ikke har anledning til på grunn

av barnas alder, og hun forteller også at hun har en kollega som er begynt å trene – men det er først nå, etter at ungene ble «*voksne*». I Jorunns nåværende situasjon synes hun at trening «*blir bare styr*» og «*farting*». Mens Else vil unngå å havne i sofaen foran TV'en, søker Jorunn dit etter barnas leggetid. Hun ler når hun forteller dette, som for å forsvare (eller latterliggjøre?) sine valg.

4.3.6. Hva Jorunn liker best å gjøre i jobben

Jorunn har «*[ikke noe spesielt [hun] brenner for]*», og karakteriserer seg selv som «*litt kjedelig sånn*». Det kan virke som om Jorunn her på ny ikke svarer ut fra en forestilling om at hun blir evaluert (- noe hun heller ikke blir, i en «verdivurderende» eller «bedømmende» forstand -) av denne utspørrende masterstudenten i pedagogikk. Kanskje dette har sammenheng med en nærhet mellom våre posisjoner? Dette spørsmålet lar jeg foreløpig stå ubesvart.

4.4. Jorunn og Else om aspekter ved arbeidet i barnehagen

4.4.1. «De» og «vi»: Klassifiseringer

Else bekrefter at hun synes at hun får være med på planlegging, og forteller videre at «*[baselederne] sitter ikke og bestemmer ting over hodet på oss [assistentene]*» (E:207). Dette står i kontrast til Jorunns uttalelser om planlegging og *hvem som bestemmer* (J:295-298):

K: Hvordan gjør dere det, planlegging, skulle jeg til å si.. Er det liksom alle...dere på avdelinga? Eller er det kun dere som er baseledere..?

J: Baselederne fordeler ut hva slags tema vi har, også når vi jobber med.. Vi trekker det ned fra årsplanen, da, også setter vi det opp på månedene og sånn, hvis vi jobber med noe spesielt. Det er det vi som.. bestemmer, skulle jeg til å si.

K: Ja.

J: Ja. Det kan ikke være så mange, heller, som.. så mange som skal være med og..bestem! [Ler litt.]

Litt senere i intervjuet kommer Else med et annet utsagn, hvor hun sier at det er de som er baseledere som «*(...) egentlig, som på en måte bestemmer på huset, da. Så hvis, når de ikke kan ta en avgjørelse, så må de ringe til styrer, da. Så det er jo først og fremst de vi går til, vi*» (E:300).

Bruken av «*de*» og «*vi*» i den siste setningen markerer et forhold hvor det eksisterer en avstand: Forholdet mellom «*de*»; baselederne, og «*vi*»; assistentene. Den samme avstanden viser seg i

Jorunns omtale av at det er «(...) *vi som bestemmer*» (J:296), hvor hun refererer til baselederne. I språket kan det tre fram en forståelse av den sosiale orden som avsenderen ikke nødvendigvis er seg bevisst (Bourdieu og Jakobsen, 2002, s. 207): Gjennom bruken av yrkestitlene i de ovennevnte utsagnene viser både Jorunn og Else en klassifisering av seg selv og av den andre. De klassifiserer seg selv og hverandre som tilhørende de respektive gruppene *assistenter* og *baseledere*, grupper som viser til Jorunns og Elses *sosiale identitet*, men som også er tilknyttet noen symbolske egenskaper: Den ene gruppen *bestemmer over* den andre.

Samtidig som dette skillet eksisterer, på tvers av avdelingene, forteller Else at de på hennes og Jorunns avdeling fungerer som «*et team*» (E:209). Hun nevner også at de på avdelinga «*kommuniserer bra – både ved å si noe og å ikke si noe. Spesielt jeg og Jorunn, vi har en sånn.. Jeg vet [ler litt] hva hun tenker og ikke tenker, selv om hun ikke bestandig sier det. Vi leser hverandre veldig godt, da*» (E:162). Jorunn kommer ikke med lignende utsagn om Else, og Else utelukker Vincent fra sin omtale av den gode kommunikasjonen.

4.4.2. Styrer ikke på huset

Barnehagen deler styrer med to andre barnehager, og styrer sitter ikke «på huset». Ettersom Jorunn tar opp dette, spør jeg også Else hva hun synes om det. Selv om hun sier det går bra, og at hun ikke direkte savner å ha styreren i nærheten, sier Jorunn at hun «men jeg vet jo hva som foregår rundt på andre...» avdelinger. Hun synes «*[d]et er bedre hvis styrer er på huset, da*» (J:116), «*[f]or nå blir de liksom så lite synlig, og da..ja*» (J:111). Jorunn er ikke spesifikk her, men lar meg forstå at når styrer ikke er tilstede, er ikke alle ting som de skal være – ikke på hennes avdeling, men på andre. Else, derimot, forteller at hun følte seg «*overvåket*» i den barnehagen hvor hun hadde styreren på huset, «*når vi hadde henne så nært innpå*» (E:296), som hun sier det.

Mens Jorunn antyder at ikke hun, men andre, kunne hatt behov for en synlig styrer – en styrer de ser (og, kanskje viktigere, som ser dem) – synes Else det er ubehagelig å selv bli sett eller «*overvåket*». Jorunn viser her en viss fortrolighet med å ha styreren i nærheten. Elses følelse av at hun blir overvåket antyder tvertimot et kroppslig ubehag, nærmere en underdanighet, i forhold til styreren – hun føler seg ikke vel når styreren er der.

4.4.3 Fleksibilitet vs kontrollfrik – om hvem som bestemmer

Jorunn forteller at hun vil «*se an litt*» hva slags yrke hun vil pense seg inn på etter dette. Uttrykket

hun bruker gjenspeiler noe Jorunn beskriver som et uunnværlig karaktertrekk ved mennesker som vil jobbe i en barnehage, nemlig fleksibilitet. Hun uttrykker seg tydelig og bastant om dette (fra J:146), og konkluderer med at «*Nei, det er egentlig en spesiell måte å jobbe på, det er ikke for alle. Det er ikke det. Absolutt ikke*» (J:171). Jorunn framhever at de utvalgte, potensielle barnehageansatte må være fleksible for å tåle denne «spesielle» arbeidsmåten. Noen er utelukkede fra det å jobbe i barnehage, og Jorunn vet å skille klinten fra hveten. Da er det interessant at Else karakteriserer seg selv som et «*kontrollmenneske*» (E:197-205):

E: Jeg er nok et sånt kontrollmenneske [begge ler litt]. Hun bruker å si det til meg, Jorunn, at jeg er en sånn kontrollfrik. Jeg har orden på alt, da. Så det blir litt sånn..legger meg borti alt, og, det er ikke bestandig det er så populært, da, men...[Kristin ler litt.] Men jeg liker å vite det meste, hva som skal skje og ikke, og..

K: Ja.

E: Ja.

K: Ja. Være med på planlegging, og...

E: Jada. Ja. Jeg synes det er litt greit.

K: Ja. Synes du at du får...at du får vært med på det...?

E: Ja, jeg gjør det. Ja.

K: Ja.

E: Jeg gjør det, altså.

Her nærmer vi oss et område hvor Jorunn og Else står i ulike verdener, så å si. Jorunn fremhever som essensielt for en barnehageansatt å inneha en egenskap som kan ses som motsetningen til Elses karakteristikk av seg selv: Jorunn kan angi fleksibilitet som den *rette* egenskapen, mens Else forteller at hennes kontrollbehov «*ikke bestandig er populært*».

4.5. Oppsummering: Sammenligning av Jorunn og Elses kapitalsammensetninger

4.5.1. Arvet kapital

Tatt i betraktning foreldrenes yrke kan det tenkes at de økonomiske omstendigheter Jorunn vokste opp under var noe romsligere enn for Elses vedkommende, selv om Else bor i en bydel hvor formuen er gjennomsnittlig høyere enn i Jorunns bydel. I Jorunns familie er både foreldrene og den eldre søsteren høgskoleutdannete, og de arbeider innenfor yrker med pedagogisk tilsnitt av ulik grad. Økonomisk kapital gir dessuten mulighet til konvertering til kulturell kapital, i form av for eksempel utdanning. Jorunns utgangsposisjon utstyrte henne med den nødvendige kapital for å få

tilgang til utdanningsinstitusjonen, og, ikke minst, for å komme ut av den med et vitnemål.

4.5.2. Akkumulert kapital

Økonomisk kapital

Det kan fastslås at Jorunns stilling som pedagogisk leder gir en høyere inntekt enn Elses stilling som (ufaglært) barnehageassistent. Else har en stilling med lavere lønn enn Jorunn, men hennes familie har både et hus og to hytter, mens Jorunns familie bor i rekkehus. Disse opplysningene er ikke tilstrekkelige for å vurdere Else og Jorunns totale økonomiske kapitalvolum, da jeg ikke vet hvor mye deres husholdninger tjener til sammen. Opplysningene om snittinntekt og -formue i deres respektive bydeler gir heller ingen indikasjon på at Jorunn og Else har en stor forskjell i økonomisk kapitalvolum – de er nokså like, og jeg har ikke innhentet informasjon om den demografiske sammensetningen¹². Imidlertid kan jeg komme med noen betraktninger rundt deres bydeler, som kanskje kan være med på å forme noen tanker.

Bydelene

Jorunn bor omtrent dobbelt så langt unna sentrum som Else. Jorunns bydel grenser til en bydel hvor det tradisjonelt har vært en del dyre eneboliger, men som Jorunn selv forteller, bor hun i et rekkehus med sin familie. Elses bydel har en sammensatt historie; den har vært preget av både herskavelige gårder og industriforetak¹³. Begge bydelene ligger nokså nære populære rekreasjonsområder, og er geografisk sett situerte i motsatte himmelretninger.

Kulturell kapital

Jorunns kulturelle kapital er institusjonalisert i hennes utdanningstittel; *førskolelærer* (Bourdieu, 2006). Dette indikerer en overenskomst mellom Jorunns habitus og utdanningsinstitusjonen (ibid.) – som også viser seg ved at hun arbeider i en. Else har ikke hatt den samme fortroligheten med utdanningsinstitusjonene. Hun har «bare» videregående, som hun selv sier det, og har ikke noe annet «*papir*» å vifte med enn vitnemålet herifra. Elses utgangsposisjon har ikke satt henne inn på sporet mot en utdanning – men det kan synes som om hennes opphold i en utdanningsinstitusjon som ansatt har fått henne i tanker om det¹⁴. Hun forteller at hun har valgt å bruke tiden på datteren som sliter på skolen, framfor egen utdanning, mens Jorunn investerte tid og krefter for å bli

12 Eksempelvis kan man tenke seg at i en bydel hvor det bor mange studenter kan de være med på å trekke ned snittet.

13 Av hensyn til den eksterne anonymiteten oppgir jeg ikke kilder for disse opplysningene, men ber leseren forstå dette valget.

14 ..hvis det da ikke var det å bli intervjuet av en masterstudent som satte i gang slike tanker?

utdannet førskolelærer *før* hun fikk barn. Investering av tid og av krefter innebærer en investering av kroppen. Denne *tiden* og disse *kreftene* Jorunn har brukt – forøvrig også *til rett tid*, for henne - har derfor sørget for at den kulturelle kapitalen hennes tittel som førskolelærer utgjør ikke bare eksisterer i en institusjonalisert tilstand; den eksisterer også i en *kroppsliggjort* tilstand (Bourdieu, 2006. s. 8).

Else har også brukt av sin tid og sine krefter, men hun har brukt dem annerledes enn Jorunn. Hun har en fortid som fabrikkarbeider, som, i likhet med resten av hennes yrkeserfaringer har satt sitt preg på *hennes* kroppslige erfaringer. Hennes mor har forøvrig et yrke med visse pedagogisk trekk, men en stilling som psykiatrisk hjelpepleier preges kanskje særlig av et arbeid som har å gjøre med *omsorg* – en omsorg som jeg forsiktig vil antyde at det er mulig å gjenfinne i Elses prioritering av datteren, og i hennes verv som verneombud på arbeidsplassen, hvor hun blant annet forsøker å «*få folk til å være bevisst at de kanskje kan trene litt*» (E:73).

4.5.3. Smakens orienteringer

Jorunn og Else ser ut til å orientere sin fritid på ulikt vis. Else søker naturen, mens Jorunn søker det urbane – hun foretrekker aktiviteter som kino og å gå ut og spise; underholdning og nytelse. Else bedriver produktivt håndarbeid, som strikking og sying, og hun trener for å vedlikeholde sin kropp i møte med yrkets anstrengelser. Mens Jorunns interesser viser en urban konsument – noe som også skinner gjennom i hennes hverdagslige TV-titting – karakteriseres Elses interesser av en utenomsurban semi-aktivitet. Hun hjelper datteren, som sliter på skolen, og kan se ut til å, totalt sett, vise en pragmatisk smak for det *nødvendige*. Jorunns smak viser spor av *nytelse*, men først og fremst, et forbruk med rekreasjon som fortegn, hvor det spiller en rolle *hvem* hun er sammen med.

Visse likheter er det kanskje mellom Jorunn og Else, som begge innehar verv på arbeidsplassen; Jorunn er tillitsvalgt, Else er verneombud. De har også begge en sterk tilhørighet til venninnegjenger de har hatt siden barneskolen, men deler ikke nødvendigvis yrkeshistorier eller utdanning med disse.

4.5.4. Om kroppen og det å være frisk

Det kroppslige arbeidet er en stor del av hverdagen i en barnehage, særlig på en småbarnsavdeling, hvor barn må løftes og bæres og mates og kles og skiftes på, og både Jorunn og Else trekker fram dette aspektet. Else drar fram kroppens anstrengelser når hun forteller om sin overgang fra å arbeide på en storbarnsavdeling til en småbarnsavdeling. Hun sier at «*det ble mye mer løft*», og «*før man liksom fikk vennet seg til metoder å bruke, uten løft*» (E:57), var det hardt for kroppen. Hun forteller også at hun trener, og er «*veldig bevisst det der med å bruke kroppen min rett*» (E:67). Else er med i en gruppe som har involvert barnehagen i et prosjekt som har å gjøre med det fysiske miljøet i barnehagen, og jobber mye med disse tingene.

I Jorunns tilfelle kan det være dette temaet dukker opp hos henne siden jeg, med mine fysiske erfaringer fra tiden min som barnehageassistent, foreslår at hennes tanker om å bytte beite kan ha «*litt å gjøre med kroppen*» (J:99). Jorunn bekrefter dette; «*Ja. Jajaja. Spesielt det med kroppen, og*» (J:99). Som nevnt prøver Else å komme seg ut hver dag, å gå tur eller sykle, mens Jorunn poengterer at hun nettopp ikke får trent. Begge kvinnene snakker om det å ta vare på eller å ta hensyn til kroppen sin, men som utøvere gjør de ulike prioriteringer. At de begge tar opp dette emnet, leder meg til å tenke på at de begge har foretatt kroppslige investeringer i feltet de er aktive aktører i – det feltet som jeg har antydnet kan være knyttet det pedagogiske arbeidet i barnehagen – og slik sett står i et *illusio*-forhold til det (Bourdieu, 1997, s. 151).

4.5.5. Avstander

Livsstilen, valg av personer, goder og virksomheter er ulike sider av samme sak – av samme (aktørs) *habitus* (Bourdieu og Jakobsen 2002, s. 10). En *habitus* (eller en aktør) har et ståsted i et sosialt rom, et ståsted fra hvor det foretas vurderinger og bedømmelser av de valgene som er gjort som de *nødvendige* valg blant de *mulige* valg, og hva som anses som de mulige valg er basert på smak: Ulik *habitus* har ulike klassifikasjonsskjemaer og ulik smak. Forskjeller i smak kan ses som avstander – avstander som også finnes mellom Jorunn og Elses utgangsposisjoner, og mellom deres livsbaner, med hensyn til utdanningsvalg og yrkesvalg, og med tanke på interesser. Viser det seg så noen avstander i deres praktiske arbeid i barnehagen? Det blir gjenstand for undersøkelse i neste kapittel.

Kapittel 5: Funn fra observasjonene: Ordensarbeid

5.1. Innledning

Jeg begynner med spørsmålet om hvordan barnehagepersonalet holder orden på tid, og deretter sist vil jeg rette min oppmerksomhet mot hvordan de holder orden på barn. På dette punktet vil jeg gå ut fra en kategorisering av aktiviteter/handlinger: Irettesettelser, sympatihandlinger. Disse har jeg lånt fra Bent Olsen, sammen med hans skille mellom arbeid som har å gjøre med det skitne og det rene. Her tar jeg utgangspunkt i hans modell, «Det rangordnede arbeide fra jord til ånd» (Olsen, 2007, s. 145)¹⁵.

5.2. Orden på tid

5.2.1. Tid for å...

Når det gjelder å holde orden på tid, er det Jorunn som tar initiativ til samlingsstund og gir beskjeder til de andre voksne om *når* ting skal skje. En dag gir hun beskjed på forhånd om når de største barna skal tas med på tur. Men, på samme dag kommer hun inn på puterommet, mens Else og Vincent holder på med noe sammen med barna der inne, og vil starte samlingsstund¹⁶:

Jorunn kommer inn fra møtet (samtidig som jeg er tilbake på avdelinga), og går rett inn på puterommet hvor Vincent og Else er. Jorunn spør: «Ska vi synge?» Lisa kommer fram fra den andre kroken mens hun leier ei jente i handa, og noen barn springer bort til sofaen. Jorunn prater med Else. Så sier hun til barna «kom og sett dokker, så ska vi syng» (3-184).

Tidspunktet for samlingsstund er noenlunde fast, så Jorunns forslag kommer neppe som noen overraskelse. Men Jorunn blir stående og prate med Else inne på puterommet, mens barn og voksne utenfor puterommet følger opp Jorunns retoriske spørsmål og gjør seg klare til samlingsstund. Vikaren Lisa strever med å holde forventningsfulle barn i sjakk inntil Jorunn faktisk starter samlingsstunden.

Her viser ikke Jorunn en utpreget praktisk sans; snarere ser det ut til at hun feilkalkulerer tidsrommet mellom hennes forslag til barna og hennes faktiske igangsettelse av samlingsstunden. Dette mellomrommet blir det opp til Lisa å håndtere. Det at Jorunn *kan* foreta slike feilvurderinger er det ingen som bebreider henne. Istedet tas det for gitt – av alle parter, kanskje – at resten av

¹⁵ Se avsnitt 3.3.5. ved behov for en oppfriskning av hva modellen inneholder.

¹⁶ Jeg angir dag, deretter linjenummer når jeg refererer til observasjonene, f.eks. betyr (3-184) at segmentet er hentet fra observasjonsnotatene som ble foretatt dag 3, linjenummer 184. Observasjonsnotatene finnes i vedlegg 7. Som for transkripsjonen av intervjuene, gjelder det også her at disse notatene ikke er bearbeidet med tanke på leservennlighet, da de ikke er bærende for forståelsen av oppgaven.

personalet trår til for å forhindre kaos, samt tilrettelegge for Jorunns planer.

5.2.2. Å starte måltidet

Jorunn kan også starte måltidet før de andre voksne er på plass:

Lunsj inne:

Vincent går inn for å ta av yttertøyet på to av de minste, da en annen unge kommer ut til han, med yttertøy på. «Har du ikke fått hjelp, du da?» spør Vincent. Vincent hjelper barna med å få av yttertøy, og vaske hendene i garderoben. Så kommer de inn til Jorunn, som sitter ved spisebordet sammen med 7 av de minste barna. Hun har en smørekniv i handa, så sier hun: «Skal vi syng?» Og hun synger bordverset «Skipper'n». Ingen av barna synger med, men alle følger nøye med. Et par av dem snur seg og kikker på meg, som sitter et lite stykke unna.

Miriam kommer, vasker hendene (mens hun kommenterer høyt at hun gjør det), og setter seg. Vincent kommer innom, men får beskjed om å gå til lunsj (1-226).

Bordverset markerer starten på måltidet, noe som markerer det seremonielle ved måltidet som *ordensrituale*, slik Ehn (Ehn, 1983, s. 74) kaller det. I dette eksempelet kan smørkniven i Jorunns hånd antyde at hun var i gang med å mate barna før hun åpnet måltidet med en sang. Det disiplinære aspektet ved ordensritualet (ibid.) kommer i annen rekke; først kommer barnas umiddelbare kroppslige behov. Så tar Jorunn seg i det (muligens etter et blick på meg?), og setter i gang med sangen – men før Miriam har satt seg. Hun angir altså tid for å spise, og det gjør hun også for Vincents del, i og med at han blir sendt til lunsj.

Å holde orden på tid handler ikke nødvendigvis om å følge klokketiden – da kunne Jorunn like gjerne ha ventet til Miriam hadde satt seg før hun satte i gang måltidet. Det ser heller ut til å handle om å a) ha en praktisk sans for når tiden er inne for en viss aktivitet, og/eller b) å ha legitimitet til å sette i gang eller avslutte en aktivitet, som for eksempel her, hvor måltidets «kjernetid» er over og det blir tillatt å forlate spisebordet:

Etter hvert som Jorunn og Vincent tørker barnas hender med fuktige servietter, slipper de dem ned/løfter de dem ned på gulvet. Jorunn geleider den første gutten som har forlatt spisebordet, og ser ut som han er på vei mot meg, inn på puterommet. Vincent sier til den neste han løfter ned at han skal gå inn på puterommet (2-193).

Jorunn avgjør område før Vincent følger opp og støtter denne beslutningen. Kanskje er det en rutine de har – en del av ordensritualet måltidet utgjør – men det er like fullt Jorunn som viser at det nå er tid for å tillate barna å gå inn til puterommet.

Denne legitimiteten til å angi start/slutt på en aktivitet, strekker seg, for Jorunns del, også til en *legitimitet til å love noe fram i tid*:

En gutt går inn på puterommet bak ryggen på Kathrine, og blir dyttet ut. Han gråter. Kathrine (til gutten som gråter): «De kan bare være tre stykker innpå der.» Jorunn «Du kan få gå inn der etterpå, de kan ikke være så mange innpå der» (2-348) .

Det at Jorunn kan gi et løfte fram i tid, gjør at irettesettelsen fra henne også er en sympatihandling, mens det samtidig forhindrer at Katrine blir annet enn en irettesetter. Det viser også Jorunns symbolske makt til å kunne si noe om fremtiden. Denne makten kan også forstås som en evne til foregripelse av hendelser, slik det viser seg i eksempelet hvor hun, for å unngå at barna «*fær på rømmen*» (Jorunns utsagn, (1-273)), stenger døra på forhånd.

5.2.3. Tid og tempo

Jorunns tempo under påkledning før utetid, sett i forhold til Vincents, antyder at hun har et annet forhold til tid enn Vincent. I denne situasjonen sitter Vincent på en benk i gangen og gir barna veiledning til hvordan de skal kle på seg. Samtidig prater de sammen om andre ting:

Vincent småprater med barna om turen de skal ta til kirka. Barna ved siden av han sakker ned tempoet på påkledningen. Jorunn ser på dem, mens hun tar på en gutt dressen hans (3-214).

Jorunn, som står som den *pedagogisk ansvarlige* på basen, retter et blikk mot sin kollega, som, slik jeg tolket det, sier noe om at hun skulle ønske han kunne skynde seg. Dette uuttalte ønsket gir seg indirekte utslag på flere måter:

Jorunn går og henter sin egen fleecegenser. Jenta som har hatt en samtale med Vincent, kommer bort til han med skoene sine, som hun har funnet selv. Jorunn til jenta: «Komma, E, æ ska hjelp dæ.» De går ut sammen (3-237).

Jorunn bryter av interaksjonen mellom Vincent og jenta, og antyder ved å ta over som jentas påkledningshjelper at Vincent ikke er effektiv nok. Dette kan ses som en skjult irettesettelse av en kollega, og som avstander mellom kropper og deres effektivitet.

Også mellom Else og Vincent synes det å være en lignende avstand. I den følgende episoden er disse to de eneste voksne som er igjen ute, sammen med de største barna, mens de andre voksne har gått inn for å gjøre klar de minste barna til lunsj. De største barna skal spise ute, og noen har allerede satt seg ned ved bordet ute:

Det sitter 5 barn ved bordet, og etterhvert legger de seg over det. Else roper til to barn i konflikt, som er nærmere Vincent. Vincent sitter i båten sammen med to barn. Else reiser seg og går mot barna i konflikt. 2-3 barn reiser seg og løper vekk fra bordet. 2 av dem kommer mot meg, ser på meg og smiler mens de knuffer inn i et buskas. Else roper til Vincent: «Vincent, hjelper du å ta inn (barna)?» Han svarer ikke med en gang, og Else roper «Vincent!» Denne gangen hører han, og hun gjentar spørsmålet (1-220).

I forkant av dette har Else også irettesatt noen av barna, som gjentatte ganger har gått på det dukkledte bordet, og den tålmodige, rolige stemmen hun har brukt overfor barna, synes å være oppbrukt når hun skal henvende seg til Vincent.

Else kan se ut som hun har en sans for når det er *tid for noe*, mens Vincent, i dette tilfellet, ikke er innstilt på samme måte som Else. Else har også legitimitet til, ved hjelp av sitt retoriske spørsmål, å antyde overfor Vincent hva han bør gjøre i denne episoden. Else forventer ikke et svar på spørsmålet sitt, men handling; dette sier noe om relasjonen mellom Else og Vincent. I løpet av min observasjonstid forekommer det ingen episoder hvor Vincent stiller lignende retoriske spørsmål til Else eller Jorunn.

5.2.4. Tid for å gripe inn

Andre episoder forekommer, som sier noe om relasjonen mellom Jorunn og Else, og mellom Else og Vincent. Her vil jeg nevne to. I den første episoden er det Jorunn som «demonstrerer» for Else når det er *tid for å gripe inn*:

Ei jente (Anna) kommer bort til meg med ei stekepanne i plast. Hun prøver så å klatre opp i en stol. Else kommer bort og sier: «du trenger da ikke klatre opp i stolen». Så kommer Jorunn og løfter jenta ned på gulvet (2-263).

Mens Else står og ser på jenta og snakker til henne, og slik sett avventer situasjonen, bryter Jorunn ut fra det hun holder på med, og løfter jenta resolutt ned fra stolen – rett foran Else, som allerede var i denne situasjonen og pratet med jenta. At Jorunn kan overta situasjonen foran Else, viser hennes

dominerende posisjon i forhold til Else. Det er også andre episoder hvor Jorunn avbryter en assistent, løfter opp et barn og fjerner det fra interaksjonen med denne, som for eksempel den nevnte episoden med Vincent under påkledning.

Mens episoden overfor viser et tilfelle hvor Jorunn (om enn ubevisst) viser sin dominerende posisjon overfor Else, er det også et tilfelle hvor Else viser *sin* dominerende posisjon overfor Vincent (og dette skjer forøvrig dagen etter episoden mellom Else og Jorunn):

Vincent ser på ei jente som prøver å stange en gutt av en sykkel, mens gutten prøver å dytte henne vekk. Vincent snakker til jenta, og peker på en annen sykkel. Jenta tviholder i guttens sykkel, og henger med når han trekker sykkelen av gårde med all sin makt.

Vincent sier noe om «ordne selv», mens han observerer barna fra litt avstand.

Else og Lisa ser også på. Else går bort, tar jenta i handa, og leier henne bort til sykkelen. Jenta luter med skuldrene, og ser ikke ut som hun vil ha den andre sykkelen. Vincent prater med gutten, springer litt etter han og «lekestopper» sykkelen hans (3-282).

Her er det Vincent som er avventende, mens Else bryter inn i situasjonen. Det kan nesten se ut som om hun overvåker Vincent i hans overvåking av barna.

5.3. Å gripe inn

Disse episodene med Jorunn og Else, og Else og Vincent, kan ved første øyekast se ut til å omhandle irettesettelser overfor barna. Fra et annet perspektiv kan det imidlertid se ut som irettesettelser, henholdsvis fra Jorunn overfor Else, og fra Else overfor Vincent. Irettesetterens resolute inngripen overfor den andres nølen med å gripe inn kan vise en form for symbolsk makt: En makt til å angi hva som anses som den typen uorden i barneflokket hvor de voksnes opprydding er nødvendig, og *når* den er nødvendig. Mens Else kan demonstrere overfor Vincent – eller overfor barna – når tiden er inne for noe, gjør hun aldri dette overfor Jorunn. Else viser en avstemthet i forhold til særlig Jorunns og barnas bevegelser, som for eksempel når hun kommer inn på avdelinga med lunsjen, idet Jorunn og de andre voksne kommer inn med barna etter å ha blitt overrasket av et regnskyll. Dette kan tyde på at Elses oppmerksomhet er rettet utover, mot fellesskapet, selv når hun holder på med en oppgave adskilt fra de andre. Og her går ferden videre til det neste store spørsmålet:

5.4. Hvordan holder barnehagepersonalet orden på barn, og hvem av dem gjør det?

5.4.1. Maling og grisemaling

Et interessant fenomen med hensyn til orden er hvordan Jorunn og Else forholder seg til hva som er urent/rent, eksemplifisert i de to ulike samtalen de har med et barn om maling. Else sier at «*all maling er grisemaling*» (2-187), og unnviker å bekrefte ovenfor barnet at denne aktiviteten skal finne sted – til tross for at hun i intervjuet forteller at dette er noe av det hun liker godt å holde på med i barnehagen. I samtalen Jorunn har med det samme barnet idet malingsaktiviteten settes i gang (uten Else), anerkjenner hun griseriet som en naturlig og akseptert følge av maling (2-299). Men, et eventuelt pedagogiske ideal om å oppheve de voksnes grenser til fordel for barnas frie utfoldelse er ikke fullstendig kroppsliggjort hos Jorunn heller: Man maler kun på én side av arket, og det er på motsatt side av hvor navnet står; man krøller ikke arket; man maler kun på innsiden av håndflatene hvis man skal bruke dem som trykkeverktøy (2-287; 297). «*Grisemaling*» har altså sine grenser, også hos Jorunn.

Mens Else ikke er har den nødvendige autoriteten til å kunne love en aktivitet som vil medføre et betydelig rengjøringsarbeid av barns hender, ansikter, stoler, bord, malingspensler, malingskopper, etc. (- som attpåtil kan komme til å måtte utføres av henne, eller, av kollegene hennes -) kan Jorunn med sin pedagogiske ballast fritt bestemme at denne aktiviteten skal settes i gang, og hun kan stole på at andre vil følge opp hennes initiativ. Jorunn irettesetter barna som maler oppover armene sine, men Vincent er den som må vaske dem. Jorunn lar sågar et barn komme tilbake til malingsaktiviteten etter at han tidligere har forlatt den og blitt vasket av Vincent en første gang. Hun avværper Vincents korreksjon av barnet, ikke ved selv å sette seg til huggs, men ved leende å påpeke at «*[gutten] satte seg opp igjen, han*» (2-327).

5.4.2. Leder av samlingsstunden

Det kommer tydelig fram at det er Jorunn som leder samlingsstunden i den følgende episoden. Mens det i andre situasjoner kan synes som om kollegene står klare til å *ta over* det Jorunn starter opp med, er dette ikke tilfelle når Jorunn får et hosteanfall i samlingsstunden hun leder.

På et tidspunkt begynner Jorunn å hoste, og alle de voksne er stille. Så prøver hun å roe ned hosten sin, samtidig som hun prøver å komme på en ny sang. Ingen av de andre voksne begynner å synge. Så starter Jorunn en ny sang, men avbryter den: «Nei, nei, ikke bit!», sier hun til et av barna. Vincent reiser seg og går bort til paret som biter/ blir bitt. Ingen synger, og Jorunn ser på paret i konflikt. Hun bestemmer at de de skal synge togsangen, «så får dokker gå ut» (3-

204).

Vincent forsøker å ta over håndteringen av konflikten mellom de to barna, men Jorunn overlater ikke ansvaret til han: Hun blir sittende og se på dem, uten å fortsette samlingsstunden for de andre barna. Ingen av de andre voksne tar over sangen. Else forteller da også i intervjuet at hun ikke er så glad i å synge, men sier samtidig at hun gjør det om hun må. Til tross for at hele samlingsstunden oppløses, vurderer tydeligvis ikke Else dette til å være en situasjon hvor hun «må» synge; hun avventer Jorunns neste trekk. Jorunn finner ut at barna trenger å gå ut (for lettere å opprettholde orden dem i mellom?), og setter i gang med togsangen, som er sangen de pleier å synge før de skal gå ut.

I denne episoden viser det seg altså at når igangsetteren (Jorunn) avbryter sin egen aktivitet, synes det ikke som om de andre voksne har skjema for å sette seg i hennes sted. På samme måte som det er «naturlig» for Jorunn å innta sin posisjon som leder av samlingsstunden, er det «naturlig» for Else og Vincent å innta sine posisjoner som assistenter under samlingsstunden – noe som også vises i Vincents arbeid med å plassere barn slik at de inngår i en slags sirkel under samlingsstunden, etter at Jorunn har startet opp med syngingen (3-197).

5.4.3. Kjøkkenbenken

Under måltidene sitter Jorunn nærmest kjøkkenbenken og kjøleskapet, en posisjon som tillater henne å kontrollere dette området: Hun har tilgang til å ta fram pålegg under måltidet, og hun befinner seg nært servietter, kluter og vasken, i tilfelle noen søler. Kjøkkenvasken kan også brukes til å få ut av syne ting som anvendes på uønsket vis:

En gutt setter fatet sitt på høykant og kakker det i bordet. Jorunn tar det og slenger det resolutt i vasken bak seg mens hun sier «Tar og konfiskere fatet ditt, æ» (og ser på meg såvidt). (2-173).

Slik sett kan denne plassen lettere muliggjøre denne typen irettesettelser. Og at plassen er ettertraktet, vises når Vincent tar over Jorunns plass, etter at hun har forlatt bordet (2-212).

Tidligere under måltidet, hvor Jorunn også sitter nærmest kjøkkenbenken, er Jorunn tydeligvis også i en posisjon hvor hun kan svare på vegne av Vincent, og viser således at hun holder orden på grensene for barnets matinntak:

Vincent blir spurt av en gutt, Mathias, om han kan få mere. Jorunn svarer: «Ja, Mathias kan få mere.» (2-161)

Jorunn gir ikke tid eller rom for Vincent å respondere på guttens forespørsel, men gir han, gjennom sitt utsagn, tillatelse til å gi mer mat til Mathias. Fra sin posisjon har Jorunn oversikten, både på barn og på voksne.

5.4.4. Å holde orden på hva barn liker

Å holde orden på barn kan også se ut til å bety å holde orden på deres preferanser, for eksempel med hensyn til hva slags mat de spiser:

Miriam spør et barn: «Vil du ha makrell?», og spør Jorunn, øyeblikket etter: «Spiser N makrell?» Jorunn svarer: «Ja, hun er veldig glad i det.» Miriam gir en skive med makrell til L, som ikke tar den. Miriam: «Vil du ikke ha makrell?» Jorunn: «Nei, L liker ikke makrell» (1-239).

Jorunn forhindrer ikke Miriams ekstraarbeid ved å smøre på et pålegg som L ikke liker, men lar her Miriams forsøk være bortkastet før hun kommer med den kunnskapen hun besitter om dette barnet. Slik demonstrerer hun (dog neppe bevisst) sin overlegenhet når det gjelder å holde orden på barna – og deres preferanser.

5.4.5. Irettesettelser og trøst

En måte å holde orden på barna på, er ved å irettesette dem eller trøste dem. Trøst forekommer ofte som en respons som viser sympati til et barns reaksjon på et fall eller lignende. Men trøst kan også være ordensskapende arbeid, som i denne episoden ved oppstarten av samlingsstunden:

Det lages en slags sirkel. Gutten vil ikke sitte på puffen, gråter, og Jorunn tar han på fanget (3-192).

Gutten får ikke spesielt mye oppmerksomhet eller omsorg i denne situasjonen, men han får akkurat passe med trøst til å forebygge uorden i form av høy gråt. Dermed kan samlingsstunden settes i gang av Jorunn.

Irettesettelser innebærer ofte en forutsatt standard: Atferd X er et brudd på den ønskede orden. Ut fra oversikten over observasjonene, ser det ut til at det meste Else gjør av irettesettelser, handler om en form for inngripen - om å respondere på brudd på ordenen. Hennes irettesettelser er for det meste rettet mot barn: Som er på feil sted, eller som gjør feil ting – mot hverandre eller mot seg selv, som

for eksempel her:

Else er i sandkassa. Hun tar av lua til ei jente, og børster sand vekk fra håret hennes mens hun sier noe. Ved siden av sitter ei annen jente med sandete lue på hodet (2-26).

Her er det ikke et tegn på skitt eller uorden å sitte i sandkassa, men når sanda kommer på hodet, under lua, havner den på feil sted og blir til skitt – og denne tilstanden av uorden, hvor ting er på feil sted, korrigerer Else. Hun korrigerer med det samme en type atferd.

Med hensyn til atferd som brudd på den ønskede ordenen er det visse likheter i Jorunns og Elses handlingsmønstre, som dreier seg om å ha oversikt over barnekroppene og sørge for den tilrådelige avstanden mellom dem. Mens Else ser ut til å respondere på situasjoner som allerede er oppstått, ser det ut til at repertoaret av irettesettelser er mye bredere for Jorunns vedkommende: Det omhandler alt fra på forhånd gitte advarsler om forsiktighet («Hold deg fast!») og instruksjer i følge med pedagogiske, motiverende oppmuntringer, til gjenoppretting av stillheten og orden på kroppene. Jorunns irettesettelser er i større grad verbale enn Elses, som ser ut til å fysisk korrigere eller vise hvordan ting skal være. Jorunn viser også en legitimitet til å gi løfter, som i eksempelet ovenfor med puterommet (2-348), og hennes irettesettelser av barn fungerer i større grad enn Elses også som indirekte irettesettelser av kolleger, som i eksempelet med Anna i stolen (2-263).

5.4.6. Hierarki mellom kolleger?

Det er sjelden Else er i en dominerende posisjon overfor kollegene sine. De eksemplene jeg har fanget opp kan deles inn i situasjoner hvor Else er eksplisitt eller «diskret» dominerende. De gangene Else er eksplisitt dominerende i forhold til noen, er det oftest Vincent som er hennes motpart, og det dreier seg om tid og barn. Else kontrollerer at Vincent har gjort sin oppgave (bleieskift), og når det viser seg at et barn gjenstår (Line), tar Else over. Selv om hun har et spesielt forhold til denne jenta, Line, demonstrerer Else tydelig med denne overtakelsen at hun er i en dominerende posisjon i forhold til Vincent. Dette er også tilfelle i dette eksemplet, som jeg har kalt «*Tid for å gripe inn*», hvor Else er i dominerende posisjon. Her handler det om å vise at man har den rette praktiske sans.

De situasjonene hvor Jorunn er i dominerende posisjon overfor sine kolleger, er hun det oftest på en subtil måte, og det kommer tydelig fram hvordan posisjonene dominerende/dominert er et toveis

forhold, hvor begge posisjoner understøtter den andre. Det trer særlig fram i den typen situasjoner hvor Jorunn opptrer som en igangsetter av aktiviteter, og andre trår til for å følge opp hennes initiativ, for eksempel til aktiviteter som samlingsstund og maling med barna.

I bevegelser ute ser det ut til å være et visst hierarki med hensyn til hvem blant personalet som må bevege seg utenfor sin planlagte bane – som for eksempel her:

Jorunn ser en som ramler et stykke unna, roper ut «Oi oi oi!» og Miriam springer til barnet (2-56).

Jorunn trenger ikke nødvendigvis å bevege seg ut fra sin plassering eller det hun holder på med, dersom Miriam er tilgjengelig.

Også Else kan avvente om Miriam overtar trøstingen:

«Else kommer bort til vogna ved trappa, hvor et barn gråter. Miriam tar seg av barnet, og Else går forbi» (3-299).

Disse observasjonssekvensene antyder at Jorunn og de andre lederne står øverst i et (mulig) hierarki, deretter følger Else og dernest Vincent eller Miriam.

5.5. Hånds- og åndsarbeid

Håndens arbeid

Else oppholder seg en god del i sandkassen sammen med de minste barna, det gjør ikke Jorunn.

Jorunn beveger seg en god del rundt omkring i barnehagen mens hun er ute, og hun snakker med andre voksne samtidig som hun er sammen med eller overvåker barna.

Når det gjelder å pusse barns neser, blir dette gjort av Else, Jorunn og Vincent, men det kan se ut som om Else og Vincent gjør dette noe oftere enn Jorunn. Else tar ofte med seg nytt papir til å ha klart i lommen når hun kaster et brukt.

Både Else og Jorunn foretar bleieskift, men det så ut til at Jorunn foretok omtrent 3 ganger så mange bleieskift som Else under mine observasjoner. Det kan være noe som har unnsloppet mitt blikk på dette punktet, men jeg vil likevel foreslå et perspektiv på bleieskift:

I en basebarnehage som denne, med felles utetid og nokså åpne innearealer, er det barn og voksne overalt. Ute må man forholde seg til 4-6 andre voksne, samt 20-30 barn. Uteområdet er ganske stort

og åpent. I en slik hverdag kan man forestille seg at bleieskiftet, som muliggjør at man unnslipper det åpne, og får tilgang på det lukkede, mindre badeværelset, kan utgjøre en positiv avveksling. Denne tolkningen gjør jeg i sammenheng med det romlige aspektet Mary Douglas avleder fra renhetsregelen, hvor *nærhet betyr intimitet* (Douglas, 1975, s. 99). Bleieskiftet, som foretas på det avsondrete badeværelset, gir den voksne en mulighet til å rette sin oppmerksomhet mot ett barn og en aktivitet ad gangen, mot den sedvanlige tilværelsen hvor den voksne må holde mange følere ute og mange baller i luften. Bleieskiftet kan således gi et pusterom, en mulighet til hvile for oppmerksomhetsantennen. Dette kan overdøve det skitne ved aktiviteten, og slik opphøye dens rang i taksonomien for arbeidsdeling.

Åndsarbeid: Else

En gang i løpet av observasjonene legger jeg merke til at Else sitter i sandkassa sammen med noen barn og forteller dem navnet på de ulike typene av lekebiler (3-338). Dette skjer den siste dagen, da Jorunn er på tur sammen med Lisa og de største barna. Det er ikke så mange barn igjen i barnehagen, og bare Else og Vincent er ute. Ellers har jeg ikke lagt merke til lignende aktiviteter fra Elses side, men da Else er nokså lavmælt, kan det hende jeg har oversett det.

Ved matbordet trenes det på å si de rette ting til rett tid, men det kan imidlertid virke som om Else ikke er konsekvent:

Else, som holder på å tørke hendene til den ene gutten ved lillebordet: «Nå kan du gå ifra. Hva sier du da?» Gutten svarer: «Takk for mat», og Else: «Vær så god» (2-208).

Else tørker fingrene på den siste gutten som sitter ved bordet hennes, mens hun sier «sånn, nå kan du gå inn til Jorunn.» Gutten: «Ta..» Else: «Takk for mat, sånn, nå kan du gå» (2-218).

Mitt umiddelbare inntrykk av sistnevnte situasjon ved matbordet var at Else ville skynde seg, selv om jeg ikke kunne se hvorfor. Kanskje fornemmer hun at hun snart må endre oppholdssted – like etter høres et skrik fra puterommet, og Else går inn mens Jorunn kommer ut med ei jente som er blitt bitt av et annet barn. Else går inn i Jorunns sted, så og si. Selv om Else står i en dominert posisjon i forhold til Jorunn, kan det se ut til at hun står hun høyere i hierarkiet enn de andre kollegene.

Mens hun gjør hva jeg har definert som *åndsarbeid* – språktrening og innlæring av sosiale konvensjoner – foretar Else samtidig et *håndens* arbeid; noe som er knyttet til det skitne: Hun sitter

i sandkassen, og hun tørker av hender.

Åndsarbeid: Jorunn

Som jeg har nevnt tidligere, er det Jorunn som styrer malingsaktiviteten og, i stor grad, samlingsstunden. Dessuten kommer Jorunn med oppmuntringer – til syklende barn, til barn som skal prøve sklia, o.l. Et poeng i denne sammenhengen kan og være at Jorunn generelt er mer høyløyt i det hun gjør, enn hva Else er: Jorunn kan rope ut en advarsel og få fram en reaksjon hos andre kolleger (som Miriam). På samme måte er hun kanskje og mer hørbar og mer synlig enn Else når det gjelder «pedagogiske oppmuntringer», som for eksempel her:

Jorunn til skliehus, oppmuntrer barn som sitter oppi det til å rutsje ned, men han går omkull og kommer ut av sklia med hodet først. Han begynner å gråte, og Jorunn plukker ham opp og trøster, mens hun kommenterer til de andre voksne: «Når jeg endelig skulle få han til å rutsje, så ramler han ut!» Bærer barnet med seg bort til en benk, setter seg og trøster han - «Uff, du var da uheldig», osv. (1-103).

Som denne episoden viser, har det også sine negative sider å være synlig – når det går skeis. Jorunn ser ut til å nesten unnskyldte seg overfor de andre voksne, men følger opp forsøket neste dag (2-105; 2-113).

5.6. Kaos og uorden

Når temaet orden behandles, handler det også om motsatsen: Uorden, eller kaos. For Else er det helt tydelig uønsket med kaos (2-5; 2-22). I intervjuet nevner Else ulike måter å barna holdes i orden, når jeg spør henne om personalet har regler for barna under måltidet: Kroppen skal sitte i ro, ikke søle og grise, og stemmen skal holdes under kontroll, på et lavt nivå. Ro, renslighet og stillhet er de ønskede elementer under måltider med 0-3-åringene (E: 230-238).

Jorunn nevner også kaos og uorden, om enn mer indirekte. Hun stenger døra for barn som ikke må «fær på rømmen» og til «slagmark under bordet». Med disse ordene assosierer jeg det utemmede barn, som kan skape krigslignende tilstander og fullstendig kaos – det motsatte av den ønskede, overordnede orden. Som usiviliserte «barbarer», eller kanskje dyr, må barna holdes i sjakk – i det minste holdes innenfor en orden (Ehn, 1983, s. 76).

Kapittel 6: Problemstilling: *Er det forskjeller i ordenslogikk ut fra personalets habitus?*

6.1. Ulike livsbaner

Før Else og Jorunn samtidig begynte å arbeide i denne barnhageavdelingen, viser det seg gjennom intervjuene at deres livsbaner har gått i ulike mønstre. Jorunn vokste opp i en familie med høyt utdannede foreldre, i en bydel som både er nært marka og nært en bydel med relativt høy gjennomsnittlig økonomisk kapital. Før de pensjonerte seg, var hennes mor bibliotekar og hennes far var rådgivende biolog – begge yrker med et visst pedagogisk tilsnitt. Else vokste opp på motsatt side av byen, og hennes far hadde et manuelt yrke som fabrikkarbeider, mens hennes mors yrke, psykiatrisk hjelpepleier, dreier seg om omsorg – og om rutiner, kan man anta – begge deler i en institusjonssammenheng. Hos både Else og Jorunn er det således visse spor som peker framover mot deres nåværende situasjon. Men mens Jorunns foreldres yrker kan tenkes å gi dem en viss grad av selvstendighet, er Elses foreldres yrker – særlig farens – preget av utførelse heller enn avgjørelser. Dette gjenspeiler seg i arbeidsdelingen mellom Jorunn og Else, hvor det stort sett ser ut til å være slik at Jorunn avgjør hva som skal skje, mens Else utfører. Videre kan det virke som om det ikke kun er hennes førskolelærerutdanning som gjør at Jorunn kan være synlig og hørbar, snarere må en forklaring på dette søkes i hennes habitus i sin helhet. Men slik Jorunns habitus har ledet henne til å ta førskolelærerutdanning, og slik den har ledet henne til å innta en dominerende posisjon i barnehageavdelingen, slik har Elses habitus formet henne til å være lavmælt og innta en dominert posisjon i forhold til Jorunn (Bourdieu, 1997, s. 151).

Posisjonene referer til den hypotetisk antatte eksistensen av et felt – hvor Jorunn og Else er aktører; barnehagen som et underfelt i det pedagogiske felt et felt. Jorunn og Else virker å inngå i et *illusio*-forhold til barnehagefeltet (Bourdieu, 2007a, s. 132): De har gjort og gjør investeringer i feltet – gjennom å bli slitne i hode og kropp, gjennom utdanning og erfaringer, inkludert de kroppslige erfaringer som er gjennomgående for arbeidet med småbarn – og de har sin tro og sine meninger om hva som er det *rette* å gjøre innenfor feltet. Som overalt ellers i sosiale rom eller felt foregår det også her en kamp om posisjoner, som viser seg blant annet ved at Else forsøker å hevde sin makt over andre i personalet, og dermed etablere seg en posisjon oppover mot Jorunns heller enn Vincent, Miriam eller Lisas.

6.2. Ulike posisjoner – ulik praksis?

Mine funn har vist at Jorunn og Else bruker tid på ulike ting utenom jobben. Jorunn er fortsatt småbarnsmor, og det står andre alternativ foran henne enn det gjør foran Else, som har litt eldre barn. Det er muligens flere ting som ligger bak deres valg. Slik Jorunn og Else gjør ulike prioriteringer i sin fritid, kan det også tenkes at de gjør ulike prioriteringer i sin praksis i barnehagen. Jeg har antatt at Jorunn og Else er aktører i et felt tilknyttet pedagogikk – eller pedagogisk arbeid. Begge innehar således en habitus som er valgt av feltet, slik deres habitus'er ligger bak deres valg av feltet, og de har begge gjort kroppslige investeringer i feltet – men de hører hjemme i ulike sjikt. De to adjektivene som kommer fram i intervjuene med henholdsvis Jorunn og Else; *fleksibel* (fra J:146) og *kontrollerende* (E:197-205), kan ses som et motsetningspar av adjektiver hvor avstanden og kraften mellom den dominerende og den dominerte innen feltet kommer til syne (Bourdieu og Jakobsen 2002, s. 211). Jorunn kan angi at en barnehageansatt må være i besittelse av egenskapen *fleksibilitet*, mens Else forteller at hun har et kontrollbehov, som ikke stemmer overens med en slik egenskap. Jorunns posisjon er situert i det øvre sjiktet av feltet: Mens Else i begynnelsen var redd for å gjøre feil, innehar Jorunn definisjonsmakten av hva som er det rette. Disse funnene antyder at Jorunn er i besittelse av en symbolsk kapital, som igjen gir henne adgang til symbolsk makt. Hun har makt til å definere verdier i feltet. Jorunns maktposisjon gjenspeiler seg i hennes fortrolighet med - men ikke behov for – å ha styrer på huset, og Elses følelse av å bli overvåket. Selv om Else sier at hun ikke lenger er redd for å gjøre feil, sitter det samme kroppslige ubehaget i henne. Og selv om Else mener hun får være med på å bestemme, kan Jorunn like fullt komme og flytte på et barn, rett foran nesen på henne¹⁷.

6.3. Forhold til orden/uorden

Både Jorunn og Else holder orden på barna, men på noe ulik måte. Dette viser seg i eksempelet med maling. Mens Else karakteriserer all maling som «grisemaling», presenterer Jorunn «grising» som en naturlig og akseptert følge av maling. Hun slipper likevel ikke all sin sans for orden; malingen skal foregå i ordnede former, og det er visse regler som gjelder for aktiviteten. Den typen orden Jorunn opprettholder under malingsaktivitetens utfoldelse kan dermed minne om Ehns skjulte ordning, mens Elses ordensarbeid i forhold til barna er preget av respons på situasjoner, noe som minner om hva Ehn kaller den disiplinære orden, ved at uorden, for Else, handler om ting eller barn på feil sted. Else kan ofte være i kontakt med håndsarbeid mens hun foretar sitt ordensarbeid: Hun søker å gjenopprette orden ved å være i kontakt med det skitne, knyttet til håndsarbeidet; ved å

---

17 Jfr. eksempelet med Anna som klatrer i stolen (2-263).

fjerne det som *ikke er på sitt rette sted*. Dette minner om Mary Douglas' omtale av det skitne som det som er på feil sted (Douglas, 1997, s. 51). For eksempel er det greit å sitte i sandkassa, men ikke å ha sand i håret: Da blir sanda til skitt, fordi den er på feil sted. Og i utetida kan barna klatre på utemøblene, men ikke etter at duken er kommet på. Elementet tid spiller også inn: Barn kan gå opp trappa, men et barn får ikke stå på trappa til feil tid, det vil si, når det ikke er tid for å gå inn. Det kan således se ut til at uorden ikke bare handler om barn eller ting på feil sted, men også *til feil tid* (Bourdieu, 2007a, s. 132).

Tiden og orden på tid ser ut til å være forbeholdt noen, og utilgjengelig for andre. Det som har vist seg i observasjonene, er at Jorunn kan overta situasjoner og overprøve Else og Vincents ordrer eller andre gjøremål. Det er Jorunn som holder orden på tid, mens resten av personalet følger opp hennes initiativ. Det er også Jorunn som i størst grad utfører åndsarbeidet, ved at hun styrer og tar initiativ til såkalte pedagogiske aktiviteter, som maling, utflukter og, til dels, samlingsstunder.

Det som gir Jorunn tilgang til inngripen eller til initiering av aktiviteter, handler om en form for kapital som i denne sammenhengen er symbolsk, fordi den gir en makt som fungerer bak ryggen på både Jorunn og resten av personalet (Bourdieu og Prieur, 1996, s. 38). Det er dette som gjør at Jorunn kan overprøve Elses og Vincents ordrer eller foreteelser, det er dette som gjør at personalet føyer seg etter Jorunns initiativ – uten å stille spørsmål ved dem. Som del av det sosiale spillet mellom personalet følger det at Jorunn innehar en dominerende posisjon overfor Else, Vincent og de andre, slik det følger av det samme spillet at Else, Vincent og de andre står i dominerte posisjoner i forhold til Jorunn (ibid.).

Det er sjelden Else er i en dominerende posisjon overfor kollegene sine. De eksemplene jeg har fanget opp kan deles inn i situasjoner hvor Else er eksplisitt eller indirekte dominerende. De gangene Else er eksplisitt dominerende i forhold til noen, er det oftest Vincent som er hennes motpart, og det dreier seg om tid og barn. Else kontrollerer at Vincent har gjort sin oppgave (bleieskift), og når det viser seg at et barn gjenstår (Line), tar Else over. Selv om hun har et spesielt forhold til denne jenta, Line, demonstrerer Else tydelig med denne overtakelsen at hun er i en dominerende posisjon i forhold til Vincent. Else kan overprøve Vincents foreteelser – og hun kan gi han ordrer, som i episoden hvor hun retorisk spør han om å hjelpe til med å ta inn barna. Else og Vincent er assistentene kjernepersonalet på avdelingen, med likeverdige stillingstitler. Dessuten viser et par eksempler at Else står i et overordnet forhold til blant andre Miriam, når hun avventer om Miriam trøster barnet. Det kan tyde på at det er noe som avgjør om man kan holde seg i sin bane

og avvente andres reaksjoner, eller om man må bevege seg utenfor den.

6.4. Konklusjoner

Måten personalet forholder seg til ordensarbeidet på ser ut til å vise at åndsarbeid og orden på tiden står i en særstilling, som de områder som er forbeholdt Jorunn, førskolelæreren. Hun holder orden på malingsaktiviteten, som er en aktivitet jeg har kategorisert som åndsarbeid, fordi den ofte omtales som en såkalt pedagogisk aktivitet – i alle fall en aktivitet tilknyttet barnets utvikling. Mens Else ikke kan gi klarsignal for denne aktiviteten, og uttrykker en viss skepsis Jorunn uttrykker at «grisemaling er ok» i denne aktiviteten, Utenom dette foretar både Jorunn, Else og Vincent håndarbeid, som for eksempel bleieskift. Dette «*skitne*» arbeidet kunne man kanskje anta at åndsarbeideren slapp unna. Her har jeg foreslått et annet perspektiv, tilknytte det *romlige* ved renhetsregelen, hvor nærhet betyr intimitet (Douglas, 1975, s. 99). Det lille badeværelset, hvor en voksen og et barn er sammen, gir mulighet til en annen type oppmerksomhet enn tilstedeværelsen i det store, felles uteområdet eller baseavdelingen inne.

Else kan holde orden på barn, men ofte på en måte hvor hun reagerer på barnas behov eller handlinger, mens Jorunn snarere forsøker å *forebygge* konflikter mellom barna, ved å oppmuntre, advare eller, som i et konkret eksempel, avbryter samlingsstunden for å sende barna ut. Jorunn holder orden på tiden og hva som skal skje til hvilken tid, uansett hvem blant personalet som er sammen med henne. Men Else kan holde orden på tiden – når den eneste andre voksne er Vincent, for eksempel. Og her nærmer jeg meg et område hvor forskjellene mellom personalets praksis trer tydeligere fram, nemlig hvordan de forholder seg til hverandre. Jorunns legitimitet til å sette i gang aktiviteter, til å overta situasjoner med barn fra andre i personalet, viser at hun er i besittelse av en symbolsk makt som resten av personalet ikke har tilgang til – i alle fall ikke i like stor grad. Else kan såvisst komme med indirekte ordrer til Vincent, og hun kan avvente og se om Miriam går til barnet som gråter – men hun kan ikke gi ordrer til Jorunn, ei heller vente og se om Jorunn kan overta hennes oppgaver. Jorunn, derimot, kan forvente at Vincent vasker malingsflekkete barnearmer både en og to ganger, og hun kan forvente at personalet legger tingene til rette for de aktiviteter hun setter i gang¹⁸.

Kan vi ikke dermed si at disse forskjellene dreier seg om forskjeller i stillingsbeskrivelser, og ikke

---

18 Som når Vincent bretter opp genserermene på barna etter at Jorunn har tatt fram maling, og når han arrangerer barna i en halvsirkel rundt Jorunn - slik at alle ser henne - etter at hun har startet samlingsstunden.

noe annet? Jo, det kan være. Samtidig uttaler Jorunn i intervjuet at hvem som helst kan sette i gang aktiviteter, som for eksempel maling – men Else, som liker forming og som får forespørsel fra et av barna om de kan male, er ikke den som setter aktiviteten i gang. Likeledes er det tilfeller hvor andre voksne allerede er i en situasjonen med et barn, før Jorunn kommer og tar over. Under disse tilfellene ligger det noen subtile forskjeller, kanskje det at Jorunn er i besittelse av en symbolsk makt, som virker bakom ryggen på henne og de andre i personalet (Bourdieu og Prieur, 1996, s. 38). Så er hun selvsagt også i besittelse av en kulturell kapital som inneholder et åpenbart forskjellig element enn de andres, nemlig førskolelærerutdanningen. Det kan være vanskelig å skille virkningene av Jorunns symbolske kapital fra hennes kulturelle kapital, men det kan hende at de samme ting som førte henne til førskolelærerutdanningen, har ført henne til opparbeidelsen av den symbolske kapitalen og således en dominerende posisjon overfor resten av personalet. Det interessante er også at det ser ut til å eksistere et dominansforhold fra Else til Vincent, selv om de innehar de samme yrkesstillingene, og har arbeidet i barnehagen i like lang tid. Hvis det eksisterer et felt hvor Jorunn, Else og Vincent er aktører, er de i så fall aktører med ulike posisjoner i relasjoner til hverandre i dette feltet: Jorunn innehar en dominerende posisjon i relasjon til Else og Vincent, og Else innehar en dominerende posisjon i relasjon til Vincent. Men selv om aktørene står i noen dominansforhold til hverandre, er de alle valgt av feltet, slik deres habitus'er ligger bak deres valg av feltet (Bourdieu, 2007a; Bourdieu, 2006, s. 62).

Jeg vil på bakgrunn av mitt materiale konkludere med at forskjeller og avstander mellom posisjoner ser ut til å eksistere blant personalet i barnehagen. Min studie er for liten til at jeg kan komme med noen bastante konklusjoner, som for eksempel at barnehagen ikke er et sosialt vakuum med hensyn til klasse og bakgrunn. Men dersom barnehagen er tenkt å være et middel til sosial utjevning, slik Stortingsmelding nr. 41 hevder, kan det være av forskningsmessig interesse med videre studier av arbeidsdelingen blant barnehagepersonalet. Hva slags rammer barnehagepersonalet arbeider under, kan kanskje tenkes å påvirke barna i barnehagen, og således, den sosiale utjevningen som er ment å finne sted mellom dem.

6.5. Tilbake til deltakende objektivisering: Refleksjoner over studien

Undersøkelsene

Jeg foretok observasjoner over tre dager, hvor jeg var i barnehagen i omlag tre timer per dag. Jeg prøvde å få med meg hva den ene gjorde imens andre gjorde noe annet, slik at jeg i personalets aktiviteter kunne registrere avstander gjennom forskjeller og likheter i deres bevegelser eller

kroppslige handlinger, som kanskje kunne gi meg et bilde av relasjonene mellom dem. Denne samtidige observasjonsmåten var også praktisk sett mer fruktbar, i det jeg sjelden byttet plass, men oppholdt meg der hvor flertallet av personalet befant seg. Jeg erfarte at barna raskt ble vant til meg og for det meste overså meg, men at jeg ble mer interessant for dem når jeg beveget på meg. Det kom slik tydelig fram at min tilstedeværelse hadde innvirkning på livet i barnehagen – jeg kunne ikke gå inn og late som om jeg var en innfødt eller en deltakende observatør (Bourdieu, 2007a, s. 133-135). Fra forskerens privilegerte tidsløse ståsted kan jeg dele opp aktørens praksis i segmenter (Bourdieu, 1997, s. 156) og analysere disse som håndsarbeid som en type ordensarbeid, i motsetning til åndsarbeid som ordensarbeid. For aktøren er oppdelinger som de jeg foretar irrelevante; hun står med sin kropp i en sammenheng hvor praksis – hennes gjøremål – og tid er uløselig sammenvevd, og hvor det ikke er en begynnelse eller en slutt på hennes praksis (Callewaert, 2007, s. 92, Bourdieu, 2007a, s. 41). Dette viser bare et av problemene ved å analysere andres praksis, som samtidig er et privilegium: Forskeren kan stanse tiden og analysere aktørens handlinger, mens aktøren handler, av nødvendighet (Bourdieu et al., 1995, s. 130-132).

En utfordring ved en slik måte å gjøre observasjoner på, var at den stilte høye krav til min konsentrasjon og observasjonsevne, og jeg noterte omtrent kontinuerlig i løpet av tiden jeg var i barnehagen. Etterpå skrev jeg ut notatene til en feltprotokoll, og for hver dag noterte jeg ned hva som hadde karakterisert dagen eller hvilken hendelse jeg hadde lagt mest merke til. Det er viktig å påpeke at mine observasjoner viser noen bilder tatt fra mitt ståsted: Jeg kan ikke garantere for at de er talende for alle dager i denne barnehagen. Men det er heller ikke hva jeg akter å påstå; jeg tror ikke at jeg har vært en allvitende observatør (Bourdieu, 2007b, s. 62). Jeg ønsker simpelthen å studere noen mulige sammenhenger mellom praksis og livshistorie, ved hjelp av observasjoner og intervjuer.

Både hva angår intervju og observasjoner, var jeg vel så mye fanget av min habitus som jeg antar informantene var av sine, både i sitt arbeid og når de svarte – eller unngikk å svare – på spørsmål. I ettertid kan jeg ikke si at jeg har oppnådd en fullstendig mestring av det Bourdieu omtaler som deltakende objektivisering (Bourdieu et al., 1995, s. 236-244). I intervjusituasjonen var dette særlig fremtredende; jeg var tilstede i intervjusituasjonen, og, kanskje på grunn av min uerfarenhet med slike situasjoner, kanskje på grunn av andre ting, kunne jeg ikke tre ut av verken den eller min habitus, ei heller forglemme mitt selv (Bourdieu, 2007b, s. 78). Kanskje kan man også kritisere Bourdieus mål om forglemmelsen av selvet (ibid.), som er vanskelig å gjennomføre for forskerens vedkommende hvis hun samtidig skal være nettopp forsker. Slik jeg ser det, må det å erkjenne

problematikken knyttet til maktassymetrien i forsker-informant-forholdet innebære å ikke se bort fra sitt eget selv og late som om man er i en omstendighet hvor betroelser er naturlige. Jeg forsøkte å tilpasse meg informantens tempo og rytme, hennes ord og uttrykk (Bourdieu, 2007b, s. 57-69; Glasdam, 2007), men det var da også alt jeg oppnådde – og bare til en viss grad.

Siden et nedskrevet intervju aldri kan være fullstendig tro mot det som foregår i intervju- eller samtalsituasjonen, kan man like gjerne *ta bort* en del, for å gjøre det mer leservennlig. Men man kan aldri legge til noe i transkripsjonen (ibid.). Siden intervjuene inngår kun som vedlegg i denne oppgaven, har jeg tatt noe hensyn til leservennligheten, men jeg har forsøkt å bruke teksten til å få fram diverse pauser og lignende.

Etiske hensyn: Intensjoner og virkelighet

Mine hensikter var å gi personalet så mye informasjon som mulig, ved å utforme et informasjonsbrev som jeg i prosessen med å få tilgang til en barnehage presenterte for leder, samt et informasjonsbrev til de foresatte ved den aktuelle avdelingen. I virkeligheten ble det imidlertid slik at barnehagens leder informerte hele personalegruppen på et møte, hvor en avdeling meldte seg frivillig til å delta. Gjennom samtaler med personalet skjønnte jeg at få, om noen, hadde lest informasjonsbrevene jeg hadde gitt dem, og det var stort sett med baseleder at jeg gjorde avtaler om tidspunkt og lignende. Mine intensjoner ble således ikke avgjørende for hvordan informasjonen spredte seg til personalet. Jeg gjorde derfor et poeng av å spørre hver enkelt av mine informanter om de syntes det var greit å delta i undersøkelsen min, og stilte meg tilgjengelig for spørsmål. Jeg sa også fra om at de hadde mulighet til å trekke seg dersom de ville. Så kan man jo spørre seg om det er snakk om reelle valg her: Kan assistenten si nei når sjefene spør? Jeg har forsøkt å ta de etiske hensyn som anses som nødvendige i tråd med NESH, men de sosiale relasjoners innvirkning kan tenkes å gjøre virkeligheten annerledes enn intensjoner på et papir.

Jeg gav melding om undersøkelsen til NSD, som gav meg tibakemelding på at min undersøkelse ikke medførte krav om skriftlig samtykke fra informantene. Ved starten av hvert intervju informerte jeg om at det var frivillig å svare på spørsmål, og at det var opp til informanten om hun ville ha hele eller deler av intervjuet slettet. Her kan man igjen spørre seg om det er et reelt valg å trekke seg underveis, eller om maktassymetrien mellom forsker og informant skygger for en slik valgmulighet (Callewaert 2003, s. 315. Sitert i Pedersen, 2007, s. 271, note 3). Denne maktassymetrien er forøvrig kanskje enda sterkere når begge arbeider innenfor det samme området, som i dette tilfellet er pedagogikk? Igjen blir det vanskelig å gi noe klart svar på hvorvidt jeg har operert som utøver av

en form for symbolsk vold, da, slik det kommer fram i Staf Callewaerts kritikk av Bourdieu: «*Symbolsk vold er vel pr. definition ikke-intentionel*» (Bourdieu et al., 1995, s. 237) - den fungerer jo bakom ryggen på både utøver og offer; forsker og informant.

Bakgrunnen for min interesse

Bakgrunnen for min interesse for temaet for denne mastergradsavhandlingen er at jeg etter 3 års studier innen fransk og filosofi begynte å arbeide som ufaglært barnehageassistent. Med lærerforeldre, som til tider har frarådet meg fra å følge i deres fotspor, var det nokså motvillig og hovedsakelig av økonomiske årsaker at jeg meldte meg frivillig som tilkallingsvikar i en barnehage. Mine snublende forsøk på å gjøre den jobben det virket som jeg skulle gjøre som assistentvikar, ble, overraskende for meg, belønnet ved at jeg ble forespurt om å ta et fast vikariat på halvannet år. I løpet av denne tidsperioden skulle jeg oppdage at en del av mine fordommer – eller antakelser – om livet i barnehagen ikke sto i samsvar med de praktiske erfaringer jeg skulle gjøre meg. Jeg trivdes godt, men jeg må ærlig innrømme at jeg av og til hadde et sterkt behov for å slippe unna møtet med barna, deres foreldre, mine kolleger – om så bare for en liten stund. Måten jeg oppnådde dette på var ved å ta fatt på ulike typer ordensarbeid. I etterkant av disse erfaringene, har jeg studert pedagogisk sosiologi, og blitt særlig inspirert av Pierre Bourdieu. I dag kan jeg stille meg selv spørsmålene: Hvorfor gjorde jeg dette ordensarbeidet? Hva var logikken bak disse handlingene? Disse erfaringene ligger på sitt vis bak denne masteroppgaven.

LITTERATURLISTE:

- BOURDIEU, P. (1977) *Outline of a theory of practice*. Cambridge: Cambridge University Press.
- BOURDIEU, P. (1997) *Af praktiske grunde: omkring teorien om menneskelig handlen*. København: Hans Reitzels Forlag.
- BOURDIEU, P. (2006) Kapitalens former. *AGORA. Journal for metafysisk spekulasjon*, 24, 5-27.
- BOURDIEU, P. (2007a) *Den praktiske sans*. København: Hans Reitzels forl.
- BOURDIEU, P. (2007b) Forståelse. I: PETERSEN, K. A., GLASDAM, S. & LORENTZEN, V. (Red.) *Livshistorieforskning og kvalitative interview*. (1. utg., ss. 52-78). Viborg: PUC Forlag.
- BOURDIEU, P. & JAKOBSEN, K. (2002) *Distinksjonen: en sosiologisk kritikk av dømmekraften*. Oslo: De norske bokklubbene.
- BOURDIEU, P., NICOLAYSEN, B. K. & WACQUANT, L. J. D. (1995) *Den kritiske ettertanke: grunnlag for samfunnsanalyse*. Oslo: Samlaget.
- BOURDIEU, P. & PRIEUR, A. (1996). *Symbolsk makt: artikler i utvalg*. Oslo: Pax.
- BROADY, D. (1998) Kapitalbegrepet som uddannelsessociologisk verktøy. I: BJERG, J. (Red.) *Pædagogik - en grundbok til et fag*. (1. ug., ss. 415-452). København: Hans Reitzels Forlag A/S.
- CALLEWAERT, S. (1998) Uddannelsesfilosofi, Frankfurterskolens kritiske teori og Pierre Bourdieus sociologi. I: BJERG, J. (Red.) *Pædagogik - en grundbok til et fag*. (1. ug., ss. 453-479). København: Hans Reitzels Forlag A/S.
- CALLEWAERT, S. (2007) Forståelse og forklaring i de sociale videnskaber, ifølge Pierre Bourdieu. I: PETERSEN, K. A., GLASDAM, S. & LORENTZEN, V. (Red.) *Livshistorieforskning og*

kvalitative interview. (1. utg., 79-109). Viborg: Forlaget PUC, CVU Midt-Vest.

DOUGLAS, M. (1975) *Naturlige symboler.* København: Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck.

DOUGLAS, M. (1997) *Rent og urent. En analyse av forestillinger omkring urenheter og tabu.* Oslo: Pax Forlag.

EHN, B. (1983) *Ska vi leka tiger?: daghemsliv ur kulturell synvinkel.* Lund: Liber Förlag.

GLASDAM, S. (2007) Interview. En diskussion af ligheder og forskelle i Pierre Bourdieus og Steinar Kvaales metodeovervejelser. I: PETERSEN, K. A., GLASDAM, S. & LORENTZEN, V. (Red.) *Livshistorieforskning og kvalitative interview.* Viborg: PUC Forlag.

GYTZ OLESEN, S. 2001. *Om observation i institution & skole: introduktion til teori og metoder.* Viborg: PUC.

KUNNSKAPSDEPARTEMENTET. 2009. *St.meld. nr. 41: Kvalitet i barnehagen (2008-2009).*

Regjeringen.no. Tilgjengelig fra:

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/regpubl/stmeld/2008-2009/stmeld-nr-41-2008-2009-.html?id=563868>. [Lastet ned 15. september 2010].

OLSEN, B. 2007. *Pædagogik, pædagogmedhjælpere og pædagoger – arbejdsdelinger og opdragelsespraksis i daginstitutionen.* Viborg: Forlaget PUC.

PALLUDAN, C. 1997. *Tid til omsorg? I: PALLUDAN, C. (Red.) Pas på pædagogikken.* København: C. A. Reitzels Forlag.

PALLUDAN, C. 2005. *Børnehaven gør en forskel.* København: Danmarks Pædagogiske Universitets Forlag.

PETERSEN, K. A. 2004. *Praktikker i erhverv og uddannelse: om pædagogiske og sundhedsfaglige praktikker.* København: Frydenlund.

ROSENLUND, L. 1990. *Om smak og behag: En introduksjon til Pierre Bourdieus kultursosiologi.*

Arbeidspapirer. Stavanger: Høgskolen i Rogaland.

ROSENLUND, L. 2000. Cultural Changes in a Norwegian Urban Community: Applying Pierre Bourdieu's Approach and Analytical Framework. *I*: ROBBINS, D. (Red.) *Pierre Bourdieu*. London: Sage.

THORESEN, I. T. 2009. Barnehagen i et utdanningspolitisk kraftfelt. *Nordic early childhood education research* 2, 127-137.

Vedlegg 1

FORESPØRSEL OM DELTAKELSE I ET MASTERGRADSPROSJEKT

Jeg er masterstudent i pedagogikk ved NTNU i Trondheim og skal skrive min avsluttende oppgave dette semesteret. Til denne ønsker jeg å gjøre observasjoner i en barnehageavdeling, etterfulgt av intervju med personalet. Det er fullstendig frivillig å delta, og dersom noen skulle ønske å trekke seg fra prosjektet underveis, slettes innsamlede opplysninger om vedkommende.

Om prosjektet

Min interesse er livet i barnehagen i et pedagogisk-sosiologisk perspektiv, og hensikten med prosjektet er å få innsikt i sammenhenger mellom personalets livsbane og praksis. Jeg ønsker å først gjøre observasjoner av arbeidet og samspillet på avdelingen, og deretter gjøre et intervju med hver og en blant personalet om deres bakgrunn, arbeid, skolegang og fritid. Som forsker har jeg taushetsplikt, og informasjonen jeg får vil jeg kun diskutere med veilederen min, førsteamanuensis Bent Olsen ved Pedagogisk institutt ved NTNU. Dersom jeg får mulighet til det, vil jeg dessuten sammenligne det som kommer fram i dette prosjektet med resultater fra en studie som er under utarbeidelse av Bent Olsen.

Under observasjonsarbeidet vil jeg følge en og en av personalet på avdelinga i løpet av et tidsrom på 3-4 timer per person, hvor jeg noterer hva vedkommende gjør i arbeidet sitt. I dette vil det også kunne inngå kommunikasjon med barn på avdelinga, men *hovedfokus vil være på det aktuelle avdelingspersonalet* og det de gjør. Jeg kommer ikke til å samle inn opplysninger som kan identifisere det enkelte barn. Av forskningsetiske hensyn vil det sendes ut informasjonsskriv til de foresatte.

Etter at observasjonene er gjennomført, ønsker jeg å intervju de ansatte på avdelinga, hver for seg. Under selve intervjuet vil jeg bruke lydopptaker. Jeg vil be om å få skriftlig frivillig samtykke fra de blant personalet som er aktuelle å intervju. Intervjuet vil ikke vare lenger enn maksimalt én time.

Anonymisering

Jeg kommer til å anonymisere navn på både personer og barnehagen i oppgaven min, og jeg vil

behandle alt materiale konfidensielt. Jeg kan likevel ikke garantere en intern anonymitet. Det vil si at enkeltpersoner blant personalet vil kunne komme til å gjenkjennes av de som har nær kontakt med barnehagen, hvis disse leser masteroppgaven når den er ferdig. Det er som sagt fullstendig frivillig å delta i undersøkelsen, og man kan trekke seg når som helst. Hvis dette skulle skje, vil alle innsamlede opplysninger om vedkommende slettes. Alle lydopptak slettes og opplysningene anonymiseres når oppgaven er ferdig, innen august 2010.

Tidsberegning

Jeg vil gjerne foreta observasjonene av hver og en på ulike dager, og gjøre intervjuene etter dette, slik at vi kan regne med at hele undersøkelsen skjer i løpet av én til maksimalt to uker. Jeg er selvsagt fleksibel i forhold til avdelingas dagsrytme, og i forhold hva som passer for personalet. Jeg vil sette stor pris på å få lov til å komme til en avdeling i deres barnehage.

Hvis du eller dere har noen spørsmål, kan jeg kontaktes på

tlf.: 41 55 28 07 eller

e-post: kristkla@stud.ntnu.no

Det går også an å kontakte min veileder, førsteamanuensis Bent Olsen ved Pedagogisk institutt, NTNU, på

tlf.: 735 91 679 eller

e-post: bent.olsen@svt.ntnu.no

Prosjektet er registrert hos Personvernombudet for forskning, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS.

Med vennlig hilsen og håp om positivt svar,

Kristin Frid N. Klæboe

masterstudent i pedagogikk, studieretning utdanning og oppvekst.

Vedlegg 2

Til de foresatte

Masterstudent på besøk i uke 20

Jeg er masterstudent i pedagogikk ved NTNU i Trondheim og skal skrive min avsluttende oppgave dette våsemesteret. Til denne ønsker jeg å gjøre observasjoner av arbeidet som gjøres og spesielt av *samspeillet mellom personalet* i en barnehage, etterfulgt av intervjuer med personalet.

Personalet i Østmarkneset barnehage har sagt seg villige til å være med på dette, og jeg kommer derfor til å være tilstede som observatør her i barnehagen, fra 18. til 21. mai, i omlag 3 timer per dag. Det som kommer fram i løpet av undersøkelsen vil danne grunnlaget for min mastergradsavhandling som er planlagt ferdigstilt september 2010.

Anonymisering

Som forsker har jeg taushetsplikt. Jeg kommer til å anonymisere navn på både personer og barnehagen i oppgaven min, og jeg vil behandle alt materiale konfidensielt. Alle lydopptak av intervjuer med personalet slettes og alle opplysningene anonymiseres når oppgaven er ferdig, innen 30. september 2010.

Hvis du eller dere har noen spørsmål, kan jeg kontaktes på
tlf.: 41 55 28 07 eller
e-post: kristkla@stud.ntnu.no

Det går også an å kontakte min veileder, førsteamanuensis Bent Olsen ved Pedagogisk institutt, NTNU, på
tlf.: 735 91 679 eller
e-post: bent.olsen@svt.ntnu.no

Prosjektet er meldt til Personvernombudet for forskning, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS.

Med vennlig hilsen,

Kristin Frid N. Klæboe
masterstudent i pedagogikk ved NTNU, studieretning utdanning og oppvekst.

Vedlegg 3: Intervjuguider

Ustrukturert intervjuguide:

Yrkeserfaring/ utdanning:

- Hvor lenge har du arbeidet som assistent/førskolelærer?
- Har du jobbet med andre ting?
- Hvor lenge har du arbeidet i denne barnehagen?
- Har du jobbet i andre barnehager?

- Hvordan kom du først i kontakt med dette arbeidet? (Ble du introdusert av noen, eller..?)
- Planla du å få deg jobb i en barnehage?
- Planlegger du å endre yrke etterhvert? (evt. hvor langt fram i tid tenker du å være i denne barnehagen/denne stillingen?)

Kan du fortelle litt om arbeidet ditt?

Avdelinga

- Hvordan fungerer samarbeidet med de andre avdelinga?
- Har dere faste oppgaver eller ansvarsområder? (Følger dere det som står oppsatt på lappene ifht hvilke oppgaver som tilhører tidligvakt, seinvakt, etc...)
- Hvordan foregår det hvis dere endrer på dette systemet, og f.eks. bytter oppgaver?
-
- Hvem av dere på avdelinga pleier å evt. oftest - pakke sekken til tur?
  - ta vare på refleksvester?
  - ta rede på barnas klær?
  - rydde opp leker?
  - lage til måltider?
  - rydde opp etter måltider?
- Har du/dere noen regler el.l. for hvordan barna skal oppføre seg under måltider?
- Har du/dere noen regler for andre sammenhenger?

Planlegging

- I hvor stor grad bestemmer du innholdet i dagsplan/ ukeplan eller lignende?
- I hvor stor grad fastlegger du en tidsplan med hensyn til dagsplan/ ukeplan? Lar den seg evt. gjennomføre i praksis?
- Hvem pleier å ta initiativ til aktiviteter med barna (inne)?
- Hvem pleier å sette i gang samlingsstund eller sangstund før dere går ut?
- Er det noen typer aktiviteter du foretrekker å gjøre selv sammen med barna, framfor å la andre gjør de? (Som samlingsstund el.l....?) Noe du føler deg mest ansvarlig for?
- Hva liker du best å gjøre sammen med barna?
- Hva liker du best ved arbeidet ditt?

Foreldre

- I hvilken grad påvirker ungenes foreldre arbeidet deres i barnehagen? (uttrykker de meninger om aktiviteter, får dere kommentarer om det er rotete, etc.)
- Hva slags forhold har du til foreldrene (evt. i tilknytning til planlegging av aktiviteter, deltakelse på foreldremøter – noen som utmerker seg)?
- Kan du si noe om det er fedre el. mødre som holder orden på klær, skiftetøy..?
- Foretrekker du å være den som har kontakt med foreldrene ved levering/henting av ungene?

Aktiviteter

- Kan du beskrive en typisk dag på avdelinga? Er det noen aktiviteter som går igjen? (og med aktiviteter tenker jeg på alt mulig, måltider, utetid, frilek...)
- I hvor stor grad har du mulighet til å ta initiativ til aktiviteter i det daglige livet på avdelinga?
- Pleier du å be om «godkjenning» fra dine kolleger før du setter i gang en aktivitet?
- Hvem pleier å bestemme når dere går over fra en aktivitet til en annen – du (som førskolelærer), en av assistentene, barna?

- Er det noen arbeidsoppgaver eller aktiviteter som du foretrekker å gjøre uten at ungene er i nærheten?
- Påtar du deg oppgaver som du vet må gjøres utenfor avdelinga? Ofte eller av og til?
-
- Har du som førskolelærer andre arbeidsoppgaver enn assistentene i det daglige arbeidet på avdelinga? (evt. hvilke?)
- / Har du og den andre assistenten delt arbeidsoppgavene mellom dere? Har dere faste oppgaver?

Kan du fortelle litt om hverdagslivet ditt?

Sivil status

- Har du samboer/ektefelle?
- Hva slags utdanning/ yrke har vedkommende?
- (Har dere barn?)
- Deler du og din partner på husarbeidet, og i så tilfelle, hvordan?
- Er det du eller din partner som oftest går på foreldremøter eller andre møter i forbindelse med barna deres?)
- Eier eller leier du/dere bolig?
- Har dere hytte eller fritidsbolig?
- Hvilke fritidsinteresser har du? (Teater eller kino, kafé eller restaurant, kunstutstilling eller shopping...)

Fortell litt om deg selv...

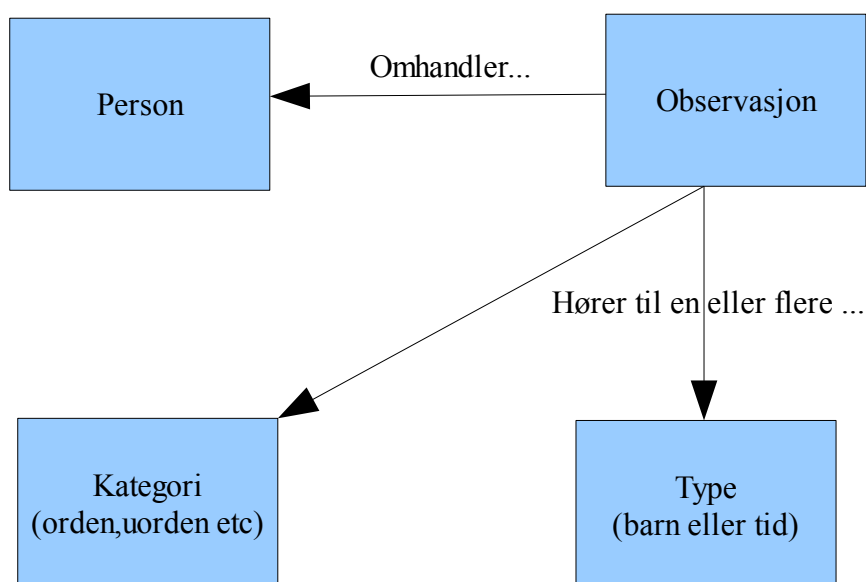
- Hvor gammel er du?
- Hvor kommer du fra, vokste opp? (lite sted, gård, by etc)
- Trivdes du der? Interesser (da)?
- Har du kontakt med gamle venner derfra, fra før studietida? Hvordan er det?
- Hvordan er det å evt. reise «hjem»?

- **Foreldre/ opprinnelsested**
- Hvor kommer dine foreldre fra? (lite sted, gård, by etc)
- Hva slags skolegang/ yrke har dine foreldre? (Om de er pensjonerte, hva gjorde de før?)
- Hvor bor du nå? (bydel, leilighet/hus etc.)
- Hva slags skolegang har du? (inkl. type videregående)
- Har du søsken? hva driver de med?

Vedlegg 4: Beskrivelse av databaseverktøyet

Databaserverktøyet ble utviklet med hjelp av et sett verktøy, ofte kalt LAMP (Linux, Apache, MySQL og PHP) [fotnotereferanse til <http://no.wikipedia.org/wiki/LAMP>]. Det besto av en enkel database med web-baserte grensesnitt for innlegging og visning av data. Grensesnittene for visning ble basert på tidligere forsøk med papir og tabeller i Word, og var dermed drevet av analysens behov. Jeg fikk her hjelp til den tekniske implementasjonen, men definerte altså selv databasemodell og hvordan data skulle vises fram.

Ved hjelp av databasen kategoriserte jeg ulike segmenter av observasjonene etter person, kategori og type. Disse benevnelsene baserer seg kun på mitt behov for noen analytiske skiller, ikke på noen uavhengige definisjoner. Som kategorier oppførte jeg noen alternativer: *orden*, *uorden*, *sympatihandling* og *irrettesettelse*, hentet fra Bent Olsens ph.d.-studie (Palludan, 1997, Olsen, 2007), hvor han kom fram til at disse fenomenene utgjorde store deler av personalets handlingsregister. Imidlertid kom det fram mens jeg arbeidet med denne kategoriseringen at *orden* og *uorden* – altså segmenter som omhandlet disse – var gjennomgående fenomener i mitt materiale. Jeg benyttet meg derfor av *sympatihandling* og *irrettesettelse* som tilleggskategorier, da det viste seg at de ikke utgjorde størstedelen av materialet. Som typer brukte jeg alternativene *tid* og/eller *barn*, ut fra en teoretisk inspirert antakelse om at nettopp tid og barn er typiske elementer som fordrer orden i personalets arbeidsdag. Etterhvert la jeg til typene *håndsarbeid* og *åndsarbeid*, ut fra Bent Olsens modell (Olsen, 2007, s. 145), for å nyansere typen av ordensarbeid. Hånd- og åndsarbeid tilhører kategorien ordensarbeid, men angir noen nyanser, som nevnt i teoridelen. *Person* angir hvem blant personalet som var deltagende i segmentet.

Databasemodellen i forenklet form:

To tabeller for visning av data ble implementert. Den ene viste sitater fordelt på kategori og person, med mulighet for å filtrere på type. Den andre viste sitater for en enkelt person, fordelt på kategorier

Vis kun de med type:

Kategorier	Jorunn	Else	Vincent
Orden	Lokking (barn tid ånd) JV Ut i rett tid (hånd?) (barn tid) J Kl. 10.24: Bevegelser (tid hånd) J Bordvers (tid ånd) J * Beskjed til Vincent (tid) JV Pedagogisk bordvers (tid ånd) JVK * Avgjøre område/følge opp (ånd?) (barn tid) JV * Starter/oppfølger (barn tid hånd) JV * Instruks til Kathrine (barn tid) JK * Legimitet til å love (barn tid) JK * Beskjeder (tid) JV	* Beskjeder (tid) EM Rekkefølge (tid barn - gruppe) E Kommer med mat (tid hånd) E Avstemte kropper.. (barn tid hånd) EV Riktig svar (Upedagogisk) (ånd tid barn) E	Avslutter samlingsstund (tid barn) VM Påkledning (barn tid) V Lokking (barn tid ånd) JV —Beskjed til Vincent (tid) JV Regn:V best går inn (tid) V Rekkefølge:vaske hender først (barn tid hånd) V Avstemte kropper.. (barn tid hånd) EV Pedagogisk bordvers (tid ånd) JVK —Avgjøre område/følge opp (barn tid) JV —Starter/oppfølger (barn tid hånd) JV

og typer. Over vises et utsnitt fra en av tabellene.

Vedlegg 5

(1) Intervju med assistent, Else.

- (2)
- (3) K: Ja, da hadde jeg tenkt å stille deg noen spørsmål om arbeid og familie og fritid, også får du bare svare på det du vil, og la være hvis du ikke vil.
- (4) E: Ja.
- (5) K: Så..jeg tenkte vi kunne begynne med..hvor gammel er du, og hvordan havnet du her, skulle jeg til å si?
- (6) E: Ja, jeg er førti. Har to barn. Begynte å jobbe i barnehage for syv år siden, gjorde jeg. Og det var i forbindelse med at ungene mine gikk inn i barnehagen at jeg begynte, da. Og da visste jeg at det var mye sykdom der, og så spurte jeg om de trengte folk, også..etter det så har jeg jo vært her.
- (7) K: Ja. Og det var i denne barnehagen..?
- (8) E: Ja, det var i et annet hus, da, så, men samme enheten, var det.
- (9) K: Så da var ungene dine..små?
- (10) E: Ja...han minste var sisteåret i barnehagen, da.
- (11) K: Ja..så hvor gamle er de nå?
- (12) E: Fjorten og elleve.
- (13)
- (14) K: Hva hadde du gjort for noe før det?
- (15) E: Før det så hadde jeg jobbet litt, med litt forskjellig. Jeg jobbet sju år på [fabrikk], med sjokolade. Så har jeg jobbet på [psykiatrisk sykehus] et par år. Jeg har vasket, har jeg gjort. Har jobbet på kjøkken..litt sånn..forskjellig.
- (16) K: Ja.
- (17) E: Nå tror jeg at jeg har funnet plassen min, da. Det jeg trives med.
- (18) K: Ja – du liker deg her..
- (19) E: Ja.
- (20) K: Ja, så bra. Har du tatt noe sånn..hva slags utdanning har du..?
- (21) E: Jeg har videregående, bare. Tre år.
- (22) K: Ja.
- (23) E: Ja, mmm. Gymnas, sånn vanlig gymnas. Mmm.
- (24) K: Ja.
- (25) E: Så vi har...Jeg har vært inne på tanken å tatt noe..utdanning innen..eller, det som har med barnehage å gjøre, da.. Men..jeg har ei datter som sliter litt på skolen selv, så da har jeg valgt å bruke tiden min på henne i stedet for.
- (26) K: Ja.
- (27) E: Ja. Det har jeg gjort. Men jeg har enda tid til å gjør noe, jeg, så da...[ler litt]
- (28) K: Ja? Ja.
- (29) E: Det er ikke for sent! [ler litt]
- (30) K: Ja..også kan det jo være – jeg tenker, man lærer jo så mye med erfaring...
- (31) E: Åja! Det gjør man. Jeg lærer veldig mye av..hun som er lederen min, for eksempel, hun er veldig flink til å lære bort, og..
- (32) K: Mmm.
- (33) E: Og..lærer mye av hverandre, og..
- (34) K: Mmm.
- (35) E: ..og av ting man opplever, og..
- (36) K: Mmm.
- (37) E: Leser litt, og.

- (38) K: Ja?
- (39) E: Ja. Så man er ikke nødt til å ha papir [på at man har utdanning], bestandig.
- (40) K: Nei, man er ikke det. [Begge ler litt]
- (41)
- (42) K: så du tenker at du kan – du har ikke planlagt å endre yrke?
- (43) E: Nei. Det har jeg ikke gjort.
- (44)
- (45) FØRSTE TIDA I BARNEHAGE
- (46) K: Kan du beskrive den første tiden din på avdelinga her? Eller, den første tiden i barnehage, kanskje?
- (47) E: Ja – skal vi se..Da jobbet jeg på storbarn, da. Det er jo litt forskjellig fra det jeg gjør i dag.
- (48) K: Ja.
- (49) E: Første måneden så var jeg litt..[utydelig] «hva har jeg gitt meg inn på?»
- (50) K: Ja.
- (51) E: For da var jeg, du ble sliten på en annen måte, kan du si, og ble..sliten i hodet, da. Men det er ting som har, på en måte, gått over, fordi at det blir sånn... Til å begynne med så tenkte man så mye: «Hva...gjør jeg ting rett?», sant, ja? Når du er veldig sånn usikker på om du gjør.. Når du snakker til ungene, for eksempel, og...
- (52) K: Ja.
- (53) E: Ja, så... Men det..har jeg ikke noe med nå i dag, da.
- (54) K: Nei.
- (55)
- (56) OVERGANG TIL SMÅBARN
- (57) E: Men den overgangen til småbarn, da, den var litt...tussig. Det ble mye mer løft, og...så, før man liksom fikk vennet seg til metoder å bruke, uten løft, da, så var det jo tussig, for kroppen.
- (58) K: Ja.
- (59) E: Ja.
- (60) K: Du merket det...?
- (61) E: Ja, man gjør det. Det er stor forskjell på stort og smått, så det...
- (62) K: Ja. Veldig...
- (63) E: Ja...de krever litt mer.
- (64) K: Gjør du noe sånn, for...?
- (65) E: Jeg trener, da.
- (66) K: Ja.
- (67) E: Ja. Det gjør jeg. Veldig bevisst det der med å bruke kroppen min rett.
- (68) K: Ja.
- (69)
- (70) E: Så..vi er jo med i et prosjekt nå, som har å gjøre med det fysiske miljøet i barnehagen.
- (71) K: Ok?
- (72) E: Det..Jeg er med i den AMG-gruppa, jeg er verneombud, da. [opplysning som bør dekkes over??]
- (73) Da har vi valgt å satse litt på å finne hjelpemidler og metoder og..passe på hverandre litt når vi løfter uten at vi trenger det, og..Og, liksom, få folk til å være bevisst at de kanskje kan trene litt. Det er ikke så dumt.
- (74) K: Ja.
- (75) E: Så...ja.
- (76) K: Det er jo kjempebra, med litt økt bevissthet rundt det, sikkert...ja. [Fy, Kristin!]

- (77) E: Ja.
- (78)
- (79) BESKRIVELSE AV DAGSRYTMEN
- (80) K: Kan du...Nå har jeg jo vært her littegrann, men jeg har jo ikke vært her en hel dag. Kan du beskrive en typisk dag på avdelinga?
- (81) E: Gangen gjennom dagen, sånn fra morgen til...?
- (82) K: Ja?
- (83) E: Nei, det er nå frokost fra halv åtte til kvart på ni...har vi. Det er jo sånn...sånn koselig stund.
- (84) K: Mmm.
- (85) E: ..synes jeg, da. Det er godt å ta det med ro og sånn, om morgenen. Det tror jeg ungene setter pris på og.
- (86) K: Mmm.
- (87) E: Ja. Så har vi samlingsstund klokka ni, som går på rundgang. Og etter det, så kler vi på. Så er vi ute til elleve, kvart over elleve, til vi går inn til lunsj, da.
- (88) K: Mmm.
- (89) E: Og så roer vi ned litt etter lunsjen, også begynner vi og så skifte litt bleie og sånn, og så legger de seg rundt tolv..de minste, da. De store er jo oppe. Og da hender det seg at vi er ute med de store, da, hvis været er bra.
- (90) K: Mmm.
- (91) E: Fram til..de står opp, da, de andre, og så spiser vi klokka to. Og etter det så er det bleieskift, og..ut og leke.
- (92) K: Ja.
- (93) E: Mye ute.
- (94) K: Ja.
- (95) E: Ja.
- (96) K: Er det noe du..trives med?
- (97)
- (98) MINDRE KONFL MLM UNGENE UTE ENN INNE
- (99) E: Jeg synes det er godt å være ute. Jeg synes det. Det er mindre...mindre konflikter mellom ungene, da, når vi er ute enn når vi er inne. For det er veldig smått inne her. Så vi har ikke så mye rom å fordele oss på, og da..merkes det godt hvis vi er inne, spesielt nå når vi har bikket over jul – og de store har blitt store..
- (100) K: Ja.
- (101) E: Ja. De er klare for stor-barnehagen nå, og da bruker de mye plass, og det... Det er greit å ha dem ute.
- (102) K: Ja.
- (103) E: Ja.
- (104) K: Det kan jeg tenke meg...
- (105) E: Mmm.
- (106)
- (107) HVA LIKER DU BEST I JOBBEN?
- (108) K: Er det ellers noe..ja, nå har vi snakket om hva du liker – er det noe du liker å gjøre best, på en måte..i jobben?
- (109) E: Nei..ska vi se..Forming synes jeg er artig, da, sånn med ungene, og.. male, og..
- (110) K: Ja.
- (111) E: Ja, i det hele tatt, å holde på med hendene, da – eller, føttene, for den saks skyld!
[Ler litt]
- (112) K: [Ler] Ja!
- (113) E: Ja, for det...jeg synes det. For jeg liker forming. Og jeg liker å gå på tur. Jeg liker

- nå det meste, da, i barnehage, ja, jeg gjør det, altså.
- (114) K: Ja.
- (115) E: Ja. Gjør det. Sangstund er ikke min...store forse, men..jeg gjør det, ja. [Ler litt]
- (116) K: [Ler] Du tar den og!
- (117) E: Ja!
- (118)
- (119) K: Er forming og sånt, er det noe du holder på med hjemme?
- (120) E: Ikke noe annet enn med..ja, sammen med ungene og sånt, da. Juleverksted og sånne ting, det gjør jeg sammen med de. Og jeg var veldig glad i å strikke og sy og sånt når jeg var lita, og. Også har jeg ei mor som bestandig har vært veldig glad i å holde på med hendene sine, og..
- (121) K: Ja, nettopp.
- (122) E: Ja.
- (123) K: Men holder du, du holder fortsatt på med strikking og sånt, da?
- (124) E: Ja. Det gjør jeg. Absolutt.
- (125) K: Ja. Akkurat. Nei, det er artig. [ler litt]
- (126)
- (127)
- (128) HENNES FORELDRE
- (129) K: Men..er du fra [byen], forresten?
- (130) E: Ja.
- (131) K: Ja, ok. Og foreldrene dine og, eller?
- (132) E: Ja.
- (133) K: Ja, mmm. Så dere bor... Er dere naboer, skulle jeg til å si [ler litt]?
- (134) E: Eh, ja, mora mi bor, hadde jeg nær sagt, femti meter unna meg.
- (135) K: Åja, såpass?
- (136) E: Ja.
- (137) K: Ja!
- (138) E: Så..det er ikke så langt! [ler litt]
- (139) K: Nei. Hva har hun.. jobbet med?
- (140) E: Hun er psykiatrisk hjelpepleier.
- (141) K: Ja. Akkurat.
- (142) E: Ja.
- (143) K: Og faren din...er..?
- (144) E: Han er pensjonert, nå, da, men han jobbet på den sjokoladefabrikken som jeg jobbet på og, da! [Ler]
- (145) K: Ja, akkurat!
- (146) E: Jeg har liksom vært innom jobbene deres! [Ler litt]
- (147) K: Ja, nettopp! [Ler litt]
- (148)
- (149) BOR
- (150) K: Men bor du i området her, eller?
- (151) E: Ja. Fem minutter unna på sykkel.
- (152) K: Ja – så greit.
- (153) E: Ja.
- (154) K: Det er jo kjempekjekt.
- (155) E: Mmm.
- (156)
- (157) SAMARBEIDET PÅ AVDELINGA
- (158) K: Ja..det blir nå litt sånn hopping, kanskje, men...

- (159) Hvordan synes du samarbeidet på avdelinga fungerer?
(160) E: Veldig bra.
(161) K: Ja.
(162) E: Ja. Vi har funnet en..hva skal jeg si, da. Vi kommuniserer bra – både ved å si noe og å ikke si noe. Spesielt jeg og Jorunn, vi har en sånn.. Jeg vet [ler litt] hva hun tenker og ikke tenker, selv om hun ikke bestandig sier det. Vi leser hverandre veldig godt, da.
(163) K: Ja.
(164) E: Det gjør vi. Så vi..Vi har jo jobbet sammen i, ja..fem år, vi to, da, har vi gjort..
(165) K: Da rekker man kanskje å bli litt kjent...? [ler litt]
(166) E: Ja, man gjør det. Man gjør det. Så..det er ikke bestandig vi snakker oss i hjel, men vi..skjønner hverandre likevel.
(167) K: Ja.
(168) E: Ja. Vi har et godt...i det hele tatt, på basen, så har vi et godt forhold, og..
(169) K: Ja.
(170) E: Ja.
(171)
(172) K: Men det er dere to [Else og Jorunn] som har jobbet...lengst sammen?
(173) E: Ja, også har du han Vincent, da, han og har vel jobbet..det er vel fem år siden.. Det var vi som startet opp da de åpnet her.
(174) K: Akkurat.
(175) E: Mmm.
(176) K: Ja.
(177) E: Og da..kjenner man hverandre godt.
(178) K: Ja.
(179) E: Man gjør det.
(180) K: Mmm.
(181)
(182) K: Men du nevnte at du er verneombud?
(183) E: Ja.
(184) K: Betyr det at du har noen andre oppgaver enn..?
(185) E: Ja. Verneombud, da har du masse sånt som har med miljø.. og helse og..
(186) K: Sånn HMS og sånt, er det det?
(187) E: Ja. Så..det er mye som ligger under der, da. Så det blir litt ekstraarbeid. Brannøvelser, og...så er det nå førstehjelpsutstyr og masse ting...
(188) K: Ja, akkurat.
(189) E: Mmm.
(190) K: Ja.. Men du synes det er..bra?
(191) E: Jeg synes det er greit å ha noe sånn, å holde på med, og.
(192) K: Ja.
(193) E: Ja.
(194) K: Ja.
(195)
(196) KONTROLLMENNESKE
(197) E: Jeg er nok et sånt kontrollmenneske [begge ler litt]. Hun bruker å si det til meg, Jorunn, at jeg er en sånn kontrollfrik. Jeg har orden på alt, da. Så det blir litt sånn..legger meg borti alt, og, det er ikke bestandig det er så populært, da, men...[Kristin ler litt.] Men jeg liker å vite det meste, hva som skal skje og ikke, og..
(198) K: Ja.
(199) E: Ja.
(200) K: Ja. Være med på planlegging, og...

- (201) E: Jada. Ja. Jeg synes det er litt greit.
- (202) K: Ja. Synes du at du får...at du får vært med på det...?
- (203) E: Ja, jeg gjør det. Ja.
- (204) K: Ja.
- (205) E: Jeg gjør det, altså.
- (206) K: Ja.
- (207) E: De er flinke til å involvere.. De som er baseledere her, de er flinke til å involvere oss assistentene i..i ting som, de sitter ikke og bestemmer ting over hodet på oss, eller...
- (208) K: Nei.
- (209) E: Vi er..vi er et team, vi.
- (210) K: Mmm.
- (211) E: Ordner med ting sammen.
- (212) K: Mmm.
- (213) E: Ja. Det er bra.
- (214) K: Ja. Det føles greit?
- (215) E: Ja.
- (216)
- (217) FORHOLD TIL ENKELTE UNGER
- (218) K: Er det noen ting..eller, noen unger som du føler et visst ansvar for, eller har litt sånn...
- (219) E: Du får jo et sånt godt forhold til enkelte unger hvert år, egentlig. Sånn som når nye unger kommer, og.. Det handler om kjemi, da.
- (220) K: Ja.
- (221) E: Det er ikke at jeg, jeg behandler dem likt, altså, det er ikke det, men... Enkelte er det ekstra trist å slippe fra seg. Det er det.
- (222) K: Ja.
- (223) E: Så.. Sånn har vi det alle, tror jeg, vi har hver våre små øyestener. Sånn blir det automatisk.
- (224) K: Ja.
- (225) E: Ja.
- (226) K: Det går vel sikkert begge veier, og..at ungene..
- (227) E: Ja. Ja, det gjør nok det. Det merker jeg.
- (228) K: Mmm.
- (229)
- (230) REGLER
- (231) K: Har dere noen, eller du, eller... Har dere noen regler for hvordan ungene skal oppføre seg, sånn under måltider, eller?
- (232) E: Ja. Ja, det er sånn... Sånn kjempestrengt, det er vi nå ikke, da, men de er jo ganske små, de minste, da. Men det er jo det og skal sitte, å ikke sitte og søle og grise, og..at vi har innestemme, og...
- (233) K: Ja. Er det sånne regler som dere har snakket om, dere personalet imellom?
- (234) E: Ja.
- (235) K: Ja. Akkurat.
- (236) E: Mmm.
- (237) K: Er det ellers noen regler for andre sammenhenger?
- (238) E: Eh..det blir veldig [utydelig], jeg vil ikke kalle det regler, jeg da, jeg kaller det rutiner, jeg da, eh..
- (239) K: Ja? Ja?
- (240) E: Så..Vi har da rutiner på det meste, da, men..det går jo litt mer på de voksne, da, hva.. Sånn, når det gjelder utetid, og...sovetid, og...sånn, hva de voksne gjør.

- (241) K: Ja – hvem...
- (242) E: Ja.
- (243) K: ..som legger, og alt sånt?
- (244) E: Mmm. Ja, og at i utetid så..hvordan oppfører vi oss, vi voksne? Sånn..så står vi sammen i en klynge der og prater sammen, eller sprer vi oss rundt, og..er vi sammen med ungene, og..ja. Sånne ting har vi rutiner på.
- (245) K: Mmm.
- (246) E: Ja.
- (247) K: Hva synes dere..er..sånn..?
- (248) E: Nei, sånn, det vi har lagt oss på er jo at vi skal spre oss litt sånn utover hele området, for da sprer ungene seg litt, og. Det legger man jo merke til, at de er jo der de voksne er. At hvis vi holder oss bare nedpå platta her, sånn, nedpå, så er jo stort sett ungene der, og. Så har vi noen [barn], da, som går for seg selv, selvfølgelig, men..skal man få med seg og følge med på alt som skjer, så må man jo spre seg litt.
- (249) K: Mmm. Mmm.
- (250) E: Det har vi snakket ganske mye om, da, for det hender seg at vi sklir ut, da, at vi blir litt stående sånn, og prate, sånn, «blablابلابla», litt..syforening, av og til, og da [begge ler litt]..da må vi rope litt til hverandre [ler litt].
- (251) K: Ja.
- (252) E: Ja.
- (253) K: Det er jo greit å..
- (254) E: Ja.
- (255) K: ...kunne korrigere hverandre litt, kanskje..? [ler litt]
- (256) E: Mmm. Nei, vi har bestemt oss for at det er stor takhøyde her, så det er lov å si fra.
- (257) K: Ja.
- (258) E: ..på en pen måte.
- (259) K: Ja.
- (260)
- (261) OPPGAVER
- (262) K: Men dere har turdag..en dag i uka?
- (263) E: Mmm. En fast turdag, ja.
- (264) K: Ja. Er det noe sånn..hvem som bruker å pakke sekken og sånn til det?
- (265) E: Tidligvakta, da, som gjør det når det kommer et par til på jobb, så tar man det i samme slengen som man vasker kopper og morgenmøte og sånn.
- (266) K: Ja. Nettopp.
- (267) E: Ja.
- (268) K: Så..det er mange oppgaver som går..etter..
- (269) E: Som går etter vaktene, ja. Ja.
- (270) K: Fungerer det greit, synes du?
- (271) E: Ja. Jeg synes det. Vi er ikke sånn veldig firkantet, at vi.. «oi, nå har ikke hun gjort det hun skulle gjøre, hun åttevakta», sånn... Det hender seg at det ikke klaffer bestandig, med pausene og sånt, og..med å vaske kopper, og..da gjør vi det heller.. For det er ingen som lurer seg unna, da. Det er det ikke.
- (272) K: Nei.
- (273) E: Men stort sett så følger vi den lista.
- (274) K: Ja. Og alle vet liksom hvordan rutinene er, så..
- (275) E: Ja. Jaja.
- (276) K: Sånn at..
- (277) E: Ja.
- (278) K: Det er jo veldig greit..

- (279) E: Mmm.
- (280)
- (281) IKKE FASTLÅST
- (282) K: Hvordan... Når det gjelder sånne ting som ikke er planlagt – har du mulighet til å, liksom, finne på, «nei, nå skal ta og male, eller gjøre noe...»?
- (283) E: Jajaja. Det er ikke noe sånn fastlåst at kun på onsdag får vi lov til å ha forming, eller.. Men vi har satt opp forming på onsdager. Da skal vi finne på noe med ungene, da. Men ellers så er det fritt fram å gjøre det som passer når det er..sånn..tid for det.
- (284) K: Ja.
- (285) E: Ja. Det er det.
- (286) K: Det er..bare å..
- (287) E: Ja. Samme med tur, og, det, hvis det er en fredag hvor det ikke er noe annet som er satt opp, så kan man ta en spontantur og ta med seg noen unger, og..
- (288) K: Mmm.
- (289) E: Ja. Så det er åpent for det, ja.
- (290) K: Mmm.
- (291)
- (292) Å VÆRE UTEN STYRER PÅ HUSET
- (293) K: Hvordan er det å ikke ha..styreren på huset?
- (294) E: Litt begge deler. Eh..jeg har, når jeg jobbet på storbarn, så satt jo styreren der.
- (295) K: Ja.
- (296) E: Da var det jo greit, i forhold til at da kunne du jo gå inn hvis du lurte på ting, eller, hvis det var noe.. Men samtidig så følte du at hun..på en måte overvåket deg [ler litt], overvåket oss litt og, da, når vi hadde henne så nært innpå.
- (297) K: Ja.
- (298) E: Nesj, det fungerer, det fungerer bra, egentlig, altså, for det at..det er jo bare å ta en telefon hvis det er noe, da..
- (299) K: Ja.
- (300) E: Det..enten til styrer, eller til hun som sitter sammen med henne, da. Og ellers, så.. har de jo mye som, det som ligner på styreroppgaver, da, som er baseledere her og, da. Det er jo.. de, egentlig, som på en måte bestemmer på huset, da. Så hvis, når de ikke kan ta en avgjørelse, så må de ringe til styrer, da. Så det er jo først og fremst de vi går til, vi.
- (301) K: Mmm.
- (302) E: Ja.
- (303)
- (304) HVEM SKAFFER VIKAR
- (305) K: Men sånn som, hvis..hvis Jorunn er syk eller noe sånt, blir det du som ordner med vikar, da, eller?
- (306) E: Ja.
- (307) K: Ja.
- (308) E: I vår base, så er det det.
- (309) K: Ja.
- (310) E: Vi har prøvd flere varianter på den, vi har hatt..en som var husansvarlig..ei stund. Men det klaffet liksom aldri at..hun liksom var på jobb, heller, da, når vi trengte vikar. For vi kan jo liksom ikke vente til klokka blir kvart på ti, før vi ringer vikar, da -
- (311) K: Nei.
- (312) E: - og da ble det sånn at..den som er på jobb da, eller at.. Vi må jo ringe med en gang, hvis vi skal ha en vikar, hvis ikke, så..
- (313) K: Ja.
- (314) E: Ja. Så det...

- (315) K: Det må gå...
- (316) E: Ja.
- (317) K: ..litt fort, skulle jeg til å si. [ler litt]
- (318) E: Ja, det må det, vet du.
- (319) K: Ja.
- (320)
- (321)
- (322) K: Er det noen..det er kanskje et litt sånn vanskelig spørsmål, men.. Er det noen oppgaver som du av og til foretrekker å gjøre uten at ungene er i nærheten?
- (323) E: Nei...det er jo sånne forberedelser til ting, da.
- (324) K: Ja.
- (325) E: Hvis du skal forberede et måltid, for eksempel, så er det greit at ikke ungene er kommet inn enda. Hvis du skal forberede en maleaktivitet, så er det greit at du har..litt rom rundt deg, da, for hvis du begynner sette fram noe, så...[imiterer noen som kaster seg fram]
- (326) K: [ler] Ja..gribber! [ler]
- (327) E: [ler] Ja, da er det jo fritt før du har fått satt fram! Ja, sånne ting, da er det greit at ikke ungene er rundt deg.
- (328) K: Ja.
- (329) E: Ja.
- (330)
- (331) KONTORTID
- (332) K: Er det noe du foretrekker gjøre når du..hvis du har en dårlig dag på jobb, eller noe sånt – hva gjør du da? Hvis det skjer, da..[ler litt]
- (333) E: Nei, det er ikke så ofte, da. Men...kan jo ha, at lunta er kortere enn ellers, da. Da synes jeg det er godt å ha sånne oppgaver som du.. Jeg har, jeg kan jo ta litt sånn kontortid med AMG og sånn, hvis jeg har..setter meg en time for meg sjøl, og da.. Det hjelper mye, det, altså. Det gjør det.
- (334) K: Ja.
- (335) Er du litt sånn bevisst på det, eller er du...?
- (336) E: Det er ikke sånne ofte jeg har sånne dager, jeg, da. Men jeg har gjort det et par ganger, det har jeg gjort. Man tåler litt mindre av og til, og da trekker man seg litt unna.
- (337) K: Mmm. Det tror jeg mange har...[ler litt]
- (338)
- (339) ASSISTENTENES PLANLEGGINGSTID
- (340) K: Når det gjelder planlegging og sånn, hvordan gjør dere det?
- (341) E: Vi assistentene har fast planleggingstid for oss selv en time i uka, har vi.
- (342) K: Ok?
- (343) E: Så.. Det er visst fastsatt i planen, da, det står nedskrevet tidspunkt og det, så.. Da har vi en time i uka hvor vi kan planlegge samlingsstund og..andre aktiviteter og forskjellig, og turer, og...
- (344) K: Ok. Går det på tvers av basene, eller..?
- (345) E: Ja, jeg har planlegging sammen med ei på den andre basen. Sånn at vi sitter sammen, også kan vi jo bruke hverandre litt.
- (346) K: Så da får dere litt inspirasjon og idéer, eller...?
- (347) E Høre hvordan hun gjør det, eventuelt med dramatisering, eller...ja.
- (348) K: Ja, akkurat. Fungerer det..?
- (349) E: Ja. Det fungerer veldig bra.
- (350) K: Mmm.
- (351) E: Mmm.
- (352) K: Det hørt jo spennende ut..

- (353)
- (354) PLANLEGGING (OG RAMMEPLANEN)
- (355) K: Ellers da, sånn i forhold til Rammeplanen, har du noe forhold til..?
- (356) E: Vi bruker, vi går jo etter den når vi setter opp månedsplanen og sånn, det gjør vi jo sammen på basemøter. Og da går vi jo tilbake i den og ser hva er det de krever på de forskjellige områdene.
- (357) K: Mmm.
- (358) E: Ja.
- (359) K: Mmm. Har dere hatt noen sånn stor, sånn gjennomgang av den, eller hva skal jeg si?
- (360) E: Det hadde vi på et sånt der.. felles planleggingsdag, tror jeg det var. Da gikk vi gjennom..ja.
- (361) K: Ja.
- (362) E: For da satt vi.. For vi har helårsplan nå, har vi ikke det? Jo. Hvor vi legger planen for hele året, liksom, hvilke tema vi skal sette fokus på i de forskjellige månedene, og..
- (363) K: Mm.
- (364) E: Ja. Da gikk vi gjennom den.
- (365) K: Mmm. Hvordan synes du den er å forholde seg til, Rammeplanen?
- (366) E: Grei. For det er jo ikke så mye som kreves, kan du si, på de små, da.
- (367) K: Nei.
- (368) E: Det er litt liksom litt mer heavy på de store, tenker jeg, sånn...ja.
- (369)
- (370) K: Mmm. Ja, synes du det går greit med...på en måte å komme gjennom det dere har planlagt, og..
- (371) E: Ja.
- (372) K: Ja.
- (373) E: Stort sett, så..klarer vi å gjennomføre..vi gjør det.
- (374) K: Ja..For det er jo litt sånn..tid og unger, det kan jo...[ler litt]
- (375) E: Ja. Det er så mye som spiller inn, det er... sykdom, og masse. Men stort sett så får vi gjennomført det som er satt på... det gjør vi.
- (376) K: Ja.
- (377) E: Og hvis det er noe vi må ta bort, så tar vi det igjen siden.
- (378) K: Mmm. Merker du noen reaksjoner fra foreldrene hvis det er noe dere..
- (379) E: Neei...det må nå være hvis det er planlagt en spesiell tur, eller.. Sånn som [tre-års-]klubb-turene, hver uke, de har vært litt sånn.. Det er ikke ofte vi har avlyst de, men.. det har hendt et par ganger, tidlig på året her, og da..ble det litt spørsmål, litt sånn... «hvorfor?», og.. Men da er det jo bare å forklare dem at vi kan ikke gå på tur med så lite voksne på grunn av sikkerhet, da. Det handler ikke om at vi ikke orker, det er sikkerheten for ungenes del, når vi skal gå langs veien, og.. Så de skjønner det jo, hvis du bare forklarer dem det.
- (380) K: Ja.
- (381) E: Ja.
- (382)
- (383) TUR OG FORELDRES FORVENTNINGER
- (384) K: Men det med tur, det er de [foreldrene] litt sånn opptatt av..?
- (385) E: De er opptatt av tur. Allerede når de kommer hit og er, sånn ni-ti måneder, vet du, så begynner de å spørre etter tur.. Jeg tenker, «jaha? Kanskje..» [begge ler litt] «..de har mer enn nok med uteområdet, foreløpig?» [ler litt] ..som er jo ganske stort for en som er under året.
- (386) K: Ja.
- (387) E: Mmm. Ja.. Forklarer man dem det på en ordentlig måte, at det første halve året så

- har dem [ungene] nok med å utforske.. sant, ja, de holder seg jo mest ved siden av dørene her, til å begynne med, for de er jo så..store i øynene, når de kommer hit, sant? Også begynner de å krype litt, eller gå, da, opp bakkene, og..det er mer enn nok tur for dem, det.
- (388) K: Ja.
- (389) E: Om du nå ikke skal dra de ned i skogen, eller..i fjæra, eller, så... Men de skjønner det nå når de får det forklart, da.
- (390) K: Ja.
- (391) E: Mmm.
- (392) K: Det er litt forskjellig...hva man forventer seg..?
- (393) E: Ja. Ja.
- (394) K: Ja. De kommer i barnehagen med noen forventninger, kanskje...
- (395) E: Joda. Det gjør de, ja. Og noen forventer jo at vi skal på Pirbadet med dem, og litt sånn...
- (396) K: [ler litt]
- (397) E: Da tror jeg ikke de skjønner at vi har faktisk fjorten unger, da, og ikke bare den ene..[begge ler litt] Vi kan liksom ikke gjøre det samme som de gjør med den ene ungen. Det...nei.
- (398) K: Nei.
- (399) E: Neida..det...
- (400) K: Hm.
- (401)
- (402) FORHOLDET TIL FORELDRENE
- (403) K: Er det ellers noe du merker, sånn, foreldre, at...?
- (404) E: Nei, stort sett, så er de fornøyd med at vi, hvis ungene har det bra og de trives i barnehagen, og..får den omsorgen og det stellet de skal ha, så er de fornøyd, tror jeg, stort sett.
- (405) K: Mmm.
- (406) E: Så det..ja.
- (407) K: Ja. Er det - noen unger blir jo veldig slitne ut på dagen, kanskje, og..sånn?
- (408) E: Ja. Mmm. Det blir de jo. Det ser jeg jo, de store, nå - som har sluttet å sove, da - de blir slitne utpå dagen, ja. Og kanskje litt vanskelig når de skal gå hjem. Men det er jo helt.. normalt, holdt jeg på å si, neida! [ler litt]
- (409) K: Ja.
- (410) E: Det er jo en sånn periode alle unger har. Det har de.
- (411) K: Men dere har ikke noen problemer med foreldrene, i forhold til det?
- (412) E: Nei..vi har ikke det.
- (413) K: Nei.
- (414) E: Det hender seg jo at.. noen, er det jo, som synes det er greit at du kanskje hjelper dem litt, da, når ungene slår seg litt vrang, og noen synes ikke det er greit. Så.. Man finner en sånn, hvem er det som vil ha hjelp og hvem vil ikke ha hjelp. [ler litt]
- (415) K: Ja.
- (416) E: For noen synes det er litt fælt, at ungene..på en måte, slår seg vrang og begynner å..hyle, og..legger seg ned, og..det er.. De er litt forskjellig.
- (417) K: Ja. Er det litt sånn forskjellig hvem..hvem av foreldrene du har litt sånn, god kontakt med, og..?
- (418) E: Ja, det er det jo og. Det ser du jo når de kommer og henter, at foreldrene og, da, kanskje..henvender seg til noen andre enn meg, da, sånn at, kanskje vi ikke har den helt.. Det er jo..normalt.
- (419) K: Mmm.
- (420) E: Men altså, jeg har ikke noe problem med å snakke med alle, det er ikke det.

- (421) K: Mmm.
- (422) E: Men..det er nå litt sånn automatisk at hvis det er..Jorunn er der, og..kanskje noen foretrekker å snakke med henne i stedet for meg, og...
- (423) K: Mmm.
- (424) E: Ja.
- (425) K: Eller omvendt..?
- (426) E: Jajaja, det er jo veldig, eller alle, ja.
- (427) K: Mmm.
- (428)
- (429) ORDEN PÅ KLÆR
- (430) K: Enn sånn, i forhold til å klær, å holde orden på klær og skiftetøy og sånn? Er det..mødrene eller fedrene..?
- (431) E: Begge deler.
- (432) K: Ja.
- (433) E: Ja. Synes det. Der har det skjedd en forandring, tror jeg, i.. Det har vel litt med den generasjonen som er nå, med unger, og.. [utydelig] den gangen jeg hadde ungene mine i barnehage, da var det jo stort sett mødre som både bringte og hentet, og...
- (434) K: Ja.
- (435) E: Ja. Nå er det jo mye foreldre, eller fedre, da, som er.. De har stor kontroll, de, på hva som ligger i hyllene, og..
- (436) K: Ja.
- (437) E: Mmm.
- (438) K: Så du har merket en forskjell..i den tida da du har..jobbet.
- (439) E: Ja. Jeg har gjort det.
- (440) K: Akkurat.
- (441)
- (442) FAMILIE OG HUS
- (443) K: Hvordan er det, jeg tenker på familie og sånt, er du, har du samboer, eller..?
- (444) E: Jeg er gift.
- (445) K: Ja. Har dere vært sammen lenge?
- (446) E: Nå må jeg tenke.. Toogtyve år, har vi vært sammen.
- (447) K: Ja. Så bra! [ler]
- (448) Hva gjør han for noe?
- (449) E: Han er snekker.
- (450) K: Ja.
- (451) E: Mmm.
- (452) K: Og dere har hus her i området, eller..?
- (453) E: Ja. Mmm.
- (454) K: Har han snekret det selv?
- (455) E: Nei, det har han ikke. Men han har pusset det opp selv. [ler litt]
- (456) K: Ja! [ler litt]
- (457)
- (458) FRITID
- (459) Har dere noen hytte eller noe sånt?
- (460) E: Ja, vi har hytte på fjellet også har vi ei hytte, ei sommerhytte uti [N]fjorden, da.
- (461) K: Ok. Så..dere bruker å dra ut dit i helgene, eller?
- (462) E: Ja..når det ikke er fotballkamper, da, ungene spiller jo fotball, så det blir jo litt kamper og sånn, så...
- (463) K: Akkurat.
- (464) E: Så hvis det ikke er kamper, så drar vi ut på hytta.

- (465) K: Ja.
- (466) E: Ja. Synes det er godt å komme seg litt bort fra...
- (467) K: Mmm.
- (468) Så det blir mye..fotballkamper eller hytte som tar opp mye av tida, eller av fritida..?
- (469) E: Ja, stort sett det som...ja.
- (470) K: Er det ellers noe du liker å gjøre..?
- (471) E: Være ute.
- (472) K: Ja.
- (473) E: Sykler.. Går mye tur.
- (474) K: Ja.
- (475) E: Ja. Bruker [turløype] veldig mye...ja. Og prøver å komme meg ut, sånn, en gang hver dag, egentlig. Enten å sykle en tur eller gå..
- (476) K: Mmm.
- (477) E: I stedet for å sette seg i sofaen etter middagen, så..komme seg ut i stedet.
- (478) K: Mmm. Er det noe du begynte med..etter at du begynte..
- (479) E: Det er de siste årene at jeg har begynt å gjøre det, ja. Altså, jeg har jo trent før og, men da trente jeg jo på treningssenter.
- (480) K: Ja.
- (481) E: ..tre-fire ganger i uka, men det..har jeg ikke hatt tid til. Etter at ungene kom til, så ble det..mindre og mindre. Da ble det lettere å komme seg ut.. og gå, eller...
- (482) K: Ja – noe de kan..være med på?
- (483) E: Ja, som de kan være med på, ja. Mmm. Også er det mye likere, og, føler jeg, enn å stå inne på et senter og puste og pese! [ler litt]
- (484) K: Ja.
- (485) E: Og..da får man jo..vært litt ute, samtidig.
- (486) K: Ja.
- (487) E: Ja.
- (488) K: Er det, så det var såne ting du likte å gjøre før og, da du var yngre, og..var lita, og..?
- (489) E: Ja, jeg har jo bestandig likt å være ute, da. Det har jeg.
- (490) K: Ja.
- (491) E: Og..trene har jeg jo gjort siden jeg begynte på skolen, både turn og håndball og..
- (492) K: Ja, akkurat.
- (493) E: Så..
- (494) K: Alltid vært en naturlig del av..livet, på en måte?
- (495) E: Ja.
- (496) K: Mmm.
- (497)
- (498) VENNER
- (499) K: Har du venner fra du var yngre, skulle jeg til å si?
- (500) E: Ja. Vi er fem jenter som har kontakt i dag som begynte på barneskolen sammen, da.
- (501) K: Åja?
- (502) E: Ja, så vi har.. Vi møtes annenhver måned, da, prøver vi, sånn.. For vi er litt på forskjellige plasser i livet. Noen har små unger, noen har store, noen har utflyttede unger, så vi [ler litt] ..litt sånn.. Men vi prøver å treffes en gang annenhver måned, da.
- (503) K: Ja.
- (504) E: Det gjør vi. Så da er det litt sånn..har vi julebord, og..
- (505) K: Ja?
- (506) E: Mmm.

- (507) K: Hørtes koselig ut..
- (508) E: Mmm.
- (509) K: Bor de i nærheten, de og, eller?
- (510) E: De bor litt forskjellig, de, da, litt sånn spredt utover byen, egentlig.
- (511) K: Ja.
- (512) E: Så.. Det er ei av dem som jeg har litt mer kontakt med, ei som bor oppå [bydel], da, som jeg treffer litt oftere, da. Vi..ja.
- (513) K: Ja.
- (514) E: Det er litt greit. Det er ikke mange som har en sånn kontakt med de som de har gått på barneskolen sammen med, i hvert fall.
- (515) K: Nei!
- (516) E: Det..
- (517) K: Det blir noe...noe eget med folk som har kjent deg så lenge..
- (518) E: Ja, det..mmm. Men vi har hele tida, det er snedig, da, for vi har vært venner, kan du si, fra vi begynte på skolen - og til vi gikk ut ungdomsskolen, så var vi liksom, en sånn gruppe.
- (519) K: Ja. Bare det i seg selv er jo litt..spesielt..
- (520) E: Ja, som regel så bytter du jo - som dattera mi, hun har jo byttet mye venner opp gjennom.
- (521) K: Ja.
- (522) E: Så det.. Vi begynte jo samtidig, på...gikk på turn sammen, gikk på håndball sammen, ikke sant, og kor, og.. Så vi har jo...
- (523) K: Hatt en del felles interesser?
- (524) E: Samme interessene og hobbyene, da.
- (525) K: Ja.
- (526) E: Og det har nå blitt oss, da.
- (527) K: Ja. Er det sånn nå og, at dere har liksom samme interessene, og..?
- (528) E: Jaaa.. Nå er de nå litt sånn karrierekvinner, noen av dem, da, så det..er bare jobb og jobb og jobb, og så...er det et par da, som ikke er sånn..jobb hele tida, som kanskje trener litt, og.. Men sånn, stort sett, så er vi sammen bare for å ha det litt morsomt, og..
- (529) K: Ja.
- (530) E: Ja.
- (531) K: Hva jobber de med, de som du kaller karrierekvinner? [begge ler litt]
- (532) E: Jeg har ei, hun jobber innen..hva skal jeg si, da, psykiatrien, hun er ergoterapeut, da - men hun har masse sånne etterutdanninger, og..så hun jobber på sånn.. ambulerende team, da, så hun er hjemme hos...ja.
- (533) K: Åja..
- (534) E: Ja. Også driver hun og underviser litt ved siden av, da, og...Så hun er mye.. Hun har hele tida hatt noe etterutdanning, hele tida, mens hun har jobbet og, så hun..ja. Er liksom arbeid som har vært...karriere, og..
- (535) K: Ja.
- (536) E: Har tatt litt tid for henne, da. Og så har jeg ei som er sånn reklame..som driver med sånn, lager reklamer og sånn..
- (537) K: Ja.
- (538) E: Ja. Hun jobber jo i fra morgen til langt utpå natt, av og til.
- (539) K: Ja.
- (540) E: Så..
- (541) K: Mye tid..
- (542) E: Det går mye tid til jobb for henne, ja.
- (543) K: Ja.. Vi er..forskjellige! [ler litt]

- (544) E: Ja, vi er det! [ler litt]
- (545) K: Ja.
- (546)
- (547) FERIE
- (548) K: Hva brukte dere å gjøre, sånn før, med familien, skulle jeg til å si, hvor brukte dere å dra på sommerferie eller sånn, når du var lita..?
- (549) E: Telttur i Sverige..
- (550) K: Ja?
- (551) E: Hvert år, nesten! [ler litt]
- (552) K: Ok.
- (553) E: Ja. Mye på telttur i Sverige, ja.
- (554) K: Ja. På fjellet og sånt da, eller på sånn camping..?
- (555) E: Camping, stort sett, ja. Rundt i hele Sverige, tror jeg at jeg har vært..
- (556) K: Ja.
- (557) E: [utydelig] sånn..omflakkende! [ler]
- (558) K: Ja.. [ler litt]
- (559) E: Ja, nei, jeg husker på det som noe positivt, jeg synes det..Det var fine ferier, så..
- (560) K: Ja.
- (561) E: Også..et par turer i Syden, var vi, da, utover, men..stort sett camping. Ja. Så var vi en del på hytta til besteforeldrene mine, og.
- (562) K: Ja.
- (563) E: Ja. Hadde med dem, og. Mmm.
- (564) K: Bodde de..i nærheten her?
- (565) E: Ja, de bor rett borti gata her! [ler litt]
- (566) K: Ja! Akkurat! [ler litt]
- (567)
- (568) K: Er det noe du har fortsatt med, med din familie, med teltturer og sånn?
- (569) E: Vi prøvde et par ganger når ungene var litt små, da, det gjorde vi. Men..ikke noe nå, nei. Vi har ikke gjort det. Nei. Nei, i og med at vi har hytte både på fjellet og ved sjøen, da, så har vi liksom ikke så mye..så de gangene vi er ute, så har vi...
- (570) K: Nei – hvorfor ta med telt? [begge ler]
- (571) E: Men vi har vært en del i Danmark, med ungene, sånn.. Da har vi leid oss hus, og..
- (572) K: Ja.
- (573) E: Ja. Det er det vi har gjort.
- (574) K: Ja. Dratt i Legoland, og..sånne ting?
- (575) E: Ja.
- (576) K: Har dere noen planer for denne sommeren?
- (577) E: Ja, fotballferie! [ler]
- (578) K: Ok? Ja.
- (579) E: Det er så mye cup'er og sånt om sommeren, vet du, så.. Den minste skal til Storsjø, da, eller Østersund i ei uke, også er det ei uke på..i Fredrikshavn, da, på Danacup.
- (580) K: Akkurat. Så da drar dere hele gjengen, da..?
- (581) E: Ja. Man må ofre litt ferie, da, vet du, for det. Nei, men det er nå artig å være med, for det er mange foreldre som er med, så det er jo sosialt, og..
- (582) K: Ja.
- (583) E: Det er det jo.
- (584) K: Det er jo trivelig..så kan man ha litt voksenkontakt..
- (585) E: Jada.
- (586) K: Mmm.
- (587)

(588) AVSLUTNING

(589) K: Ja, nei, men..hvis ikke du har noe du har veldig lyst til å si..?

(590) E: Nei. Tror ikke det.

(591) K: Da skal jeg kanskje bare si tusen takk!

(592) E: Ja – i ligemåde! [ler litt]

(593) K: Nei, det.. [ler litt]

(594)

Vedlegg 6

(1) Transkripsjon av intervju med førskolelærer.

- (2) Kommentar til transkripsjon: Jeg har utelatt en del «ja», «mmm» og «nei» fra min side, bortsett fra i de tilfeller hvor det virker å være tydelig at disse ordene fungerer som fremmede eller hemmende på taleflommen. Dette er for å gjøre teksten litt mer leservennlig.
- (3)
- (4) Jeg starter med å spørre om hun er fornøyd med resultatet av streiken.
- (5)
- (6) Jorunn (førskolelærer): Nei. Førskolelærerene har gått opp like mye som ped.lederne, så nå tjener jo dem altså, hvis du har ti års ansiennitet, da, så tjener jo en førskolelærer like mye som en ped.leder.
- (7)
- (8) Kristin (intervjuer): Du er jo ped.leder..
- (9)
- (10) J: Ja. For det er jo noen som jobber som førskolelærere og som ikke har noe pedagogisk lederansvar. For det er stor, skjønner du, vi regnet ut.. «Å nei, vi gikk opp 9000, ja, det var da ikke mye..» Så var det noen som, nå sto det liksom at «Ååå, en førskolelærer har gått opp, fra minstelønna, da, har gått opp 20 800. «Å ja», tenkte vi, «det hørtes nå bra ut da!» Men det gjaldt ikke oss, det. Det gjaldt visst kun førskolelærere..ja. Så vi har gått opp 9000, og det er jo ikke noe å rope hurra for. (Liten latter.)
- (11)
- (12) K: Så var det to uker med...streikelønn.
- (13)
- (14) J: Ja. Ja. Ja, eller streikelønna er jo full lønn, da, vi får hundre prosent.
- (15)
- (16) K: Å ja. Ja, det var jo ikke verst.
- (17)
- (18) J: Neida, neida. Men jeg skulle til å si, det er nå vi som har betalt det uansett, vi betaler jo nesten 500 kr i måneden, sant – til Utdanningsforbundet. Så det er jo våre penger vi får tilbake igjen. Det er jo det. Sånn er det.
- (19)
- (20) K: Det var jo...det var jo en stor streik.
- (21)
- (22) J: Ja, det var det, det har vært mange som.. Ja, det var stor streik, det var det. Så det...det er litt forskjellig hvordan det har slått ut, vet du, men det er nå... Jeg vet ikke helt hvordan det blir med lokale tillegg, for det har de ikke sagt noe om enda. For det er jo en pott til det og. Men det blir vel for eventuelt neste år igjen, da.
- (23)
- (24) K:(Ser på ansiktsuttrykket hennes, smiler, ler litt) Du er ikke helt fornøyd...?
- (25)
- (26) J: Nei. Kan ikke si at jeg er det.
- (27)
- (28) K: Men har du noen sånne verv, eller...?
- (29)
- (30) J: Jeg er tillitsvalgt. Det er jeg. Ikke at jeg kan så mye om det for det, men...(Ler.) Jeg tok over for hun som har vært det nå i mange år, så.. Tok over i..ja, februar, eller noe sånt,

- tror jeg.
- (31)
- (32) K: Eh..ja. Da tenkte jeg å bare stille noen spørsmål om arbeid, utdanning og familie. Så får du svare på det du vil, og la være å svare om du vil det.
- (33)
- (34) J: Neida, men..Spør i vei! (Ler.)
- (35)
- (36) UTDANNELSE OG JOBBERFARING
- (37) K: Ja? Jeg tenkte vi kunne begynne med litt sånn...ja, hvor gammel er du, og hvordan havnet du egentlig i denne jobben?
- (38)
- (39) J: Ja. Nei, jeg er fireogtredve år, også var jeg ferdigutdannet førskolelære i 2001. Og da jobbet jeg...K: Gikk du på Dronning Maud, da? J: Dronning Maud, ja. Ja. Og da hadde jeg jo vikariat i ett år, også hadde jeg svangerskapspermisjon, også jobbet jeg i én barnehage i ett år, som vikar, også i en annen barnehage i ett år. Så, tre forskjellige da, vet du, først, årsvikariat, også fikk jeg fast jobb her, og det var i 2005. Ja, nei, så egentlig så har jeg jo bestandig...Jeg bestemte meg ganske tidlig for å gå på Dronning Maud, egentlig. Rett etter videregående så hadde jeg meg en pause, så da var jeg dagmamma et år, da. Så jeg har jo liksom – ja, alt jeg har gjort før jeg begynte å studere har jo liksom med unger å gjøre, da.
- (40)
- (41) K: Ja, nettopp. J: Ja.
- (42)
- (43) K:Men du er fra.. [byen]?
- (44)
- (45) J: Ja. Så jeg bor opp på [bydel]. Også er jeg gift, og har to unger. Marie på, hun blir åtte [i sommer] også Lea, hun blir tre på fredag, neste fredag. Så hun går oppe på [barnehageenhet], da. De har en småbarnsbaser oppå der og, så hun går der.
- (46)
- (47) K: Gikk hun her før...
- (48)
- (49) J: Ja, jeg fikk henne inn her førsteåret. Så da gikk hun to måneder sammen med meg også begynte hun inn på andre sida.
- (50)
- (51) K: Var det..
- (52)
- (53) J: Neei...altså, det var greit, men... Det føltes jo veldig greit, og det var jo trygt og, for hennes del og, selvfølgelig, men det var jo trygt å bare ha henne her. Det var jo det. Så fikk jeg jo se henne, og.. Men hun gikk jo etter meg, da, så det ble jo masete. Det ble litt sånn stress ut av det. Før vi endelig...men så.. Når vi var inne, så var det greit, men når vi kom ut, og spesielt på ettermiddagene, så begynte hun jo å bli sliten, så da var det jo..bare meg [som gjaldt]. Også ble jo dem [kollegene på den andre avdelinga] litt stresset og, innpå der, for de måtte jo prøve å få henne unna meg, sant. For at hun ikke skulle henge så mye på meg, så ble de litt sånn, de måtte passe på det, og..Så det var veldig godt å få henne...bort herfra (ler), få henne i en annen barnehage.
- (54)
- (55) K: Skjønner det...har vært borti det...
- (56) Men hvordan synes du det er, bare sånn generelt, skulle jeg til å si, å ha unger men samtidig jobbe med unger hele dagen..?
- (57)
- (58) J: Ja, nei, det er litt sånn..og spesielt nå, da hun er så lita, Lea, og jeg har samme

- aldersgruppa selv. Og de sier jo det, at du skal aldri jobbe med den samme aldersgruppa du har selv, sant. Det, jaa... Det er litt sånn... Nei, det går greit, altså, men..det er kanskje ikke noen sånn ønskesituasjon, nei. (K: Nei.) Og jeg tenker, for den alderen de er i nå, er jo litt sånn – det er jo krevende, da. Det er litt med det. (K: Ja.) Ja. Enten så..to-åringer, det...Ja. (Ler litt.) Ordner seg ikke så mye selv! (Ler litt.)
- (59) (K: Nei...det er mye løfting, og..) J: Ja, også kommer du, du har det her, også kommer du hjem til det og, sant.
- (60)
- (61) K: Ja. Jeg jobbet sammen med ei som – hun hadde ei på to år, da – hun sa at «hadde jeg jobbet på kontor, så hadde jeg sikkert lekt mye mer hjemme».
- (62)
- (63) PEDAGOG PÅ JOBB, MAMMA HJEMME
- (64) J: Jajaja. Nei, de må klare seg selv, ja, neida, men det blir litt sånn. Jeg er kjempepedagogisk når jeg her da, vet du, men jeg er ikke det når jeg er hjemme. (Begge ler.) Da er det mye..da er jeg ikke førskolelærer, nei, da er jeg mamma. (K: Mmm.) J: Ja. Så..Neida, jeg hadde sikkert vært mye mer sammen med ungene hvis jeg hadde hatt en annen jobb, ja. Det tror jeg faktisk. Men nå har hun jo, hun henger jo med storesøstera si, og..ja. De vil jo ikke, de bryr seg jo ikke om å ha med oss heller, da, sånn sett. Så de må da bare holde på. (Begge ler.)
- (65)
- (66) K: Men vi snakket, du snakket litt om forskjell på pedagogisk leder og førskolelærer og sånn. Hva..hvis du kan si hva det er slags arbeidsoppgaver du har som er..spesielt for deg..
- (67)
- (68) J: Ja. På [annen barnehageenhet] nå så er jo faktisk alle ansatt som pedagogisk leder. Jeg er jo ansatt som det, så jeg får lønn som det. Men vi har nå delt opp i baseleder, vi da. Så på huset her så er vi jo to på hver [avdeling], altså to førskolelærere. Men hun ene hun jobber jo 40 [prosent], så hun er inne hos oss to dager [i uka]. Så hun er jo pedagogisk leder, hun og, men hun har ikke...altså, det er...Det er ikke noen forskjell i lønna der da, det er det ikke. For det andre gjør, er jo at de har førskolelærer to, for eksempel da, men det blir jo en førskolelærer, da. Pedagogisk leder blir jo ofte ei som har ansvaret for...altså hovedansvaret, du får ansvaret for resten av personalet, og..og sånt, da. (K: Ja – planlegging, og..?) J: Ja, men planlegging er de med på, førskolelærere og, men det er vel mere hovedansvaret for det, personalansvaret du har, sant.. Men jeg vet ikke hvordan de pleier å dele det opp, de som har en førskolelærer to, eller som har førskolelærer og ikke pedagogisk leder. Men det er klart at en tjener jo mer, du får jo tilleggslønn, da, for å være pedagogisk leder. Sånn ca 10 000 i året, tror jeg.
- (69)
- (70) K: Men når du er baseleder – blir ikke det det samme, eller...?
- (71)
- (72) J: Det er det samme, altså, jo, det er bare et annet – bare for å skille oss. Et annet ord. Men her har vi ikke førskolelærer to eller – nei. Så hun som går sammen med meg, hun er også pedagogisk leder, da. Men det er jeg som er baseleder, heter det her, da. (Ler litt.)
- (73)
- (74) K: Ja, er hun [Else] pedagogisk leder og, eller?
- (75)
- (76) J: Nei, men hun... (K: Nei, men hun som er på den andre avdelinga..) ...hun Lisbeth, hun..Jeg vet ikke om hun var her..hadde hun ferie, hun, når du var her..ja, hun hadde ferie den uka. Men hun er her mandag og tirsdag (K: På din avdeling?) J: Ja. Så hun har hatt endel sånn veilederansvar, da. Men det er jo ofte det, hvis du er pedagogisk leder, altså du

- får da mer ansvar, da. Det er det du har. Også er det du som har hovedansvaret for avdelinga, eller basen, blir det jo.
- (77) K: Ja. Men veilederansvar - blir det, handler det om veiledning av...
- (78) J: Det er for eksempel...Det kan være personale, eller foreldre og, for den del. Det kommer litt an på hvordan man deler det opp. Men nå er det jeg som har alle foreldresamtalene hos oss, for eksempel. Men det er det noen som deler mellom seg. Men i og med at hun er her bare to dager, hun Lisbeth, så blir det litt annerledes. Det hadde vært noe helt annet hvis man hadde hatt en førskolelærer hver dag sammen med meg – da hadde vi jo delt det fifty-fifty, da, sant.
- (79) K: Ja – for da har man...mulighet til å få like mye kontakt, kanskje, med foreldrene og...?
- (80) J: Ja. Mmm.
- (81)
- (82) K: Ehm. Planlegger du å bli værende her, eller har du tenkt på å endre yrke etterhvert?
- (83) J: Nei, jeg planlegger å bli her. Men – jeg tenkte litt på det, da, på å komme meg [i sitt eget nabolag], men nå har jo [avlastningsvei] kommet, så da kommer jeg meg jo hit på en-to-tre. Uten bom og alt mulig. (K: Åja...så du tenkte på å flytte...) J: ..eller bytte, ja, jeg gjorde jo det, men jeg trives jo så godt her så jeg ser ikke noen grunn til å gjøre det. Så det var jo det eneste, det med at det har vært litt langt unna, og..Jeg kan ikke..jeg synes det blir litt for langt å sykle, da, fra [nabolag] til [området hvor barnehagen ligger], for min del. Men nå går ikke det uansett, da, for nå har jeg med meg unger, og sånn da. (K: Ja.) J: Men...kravet/planen var jo da å finne en barnehage så jeg kunne, så jeg kan gå til jobb, for eksempel, da, men...også ble det det med bom, og alt det der, men nå så slipper jeg jo det.
- (84)
- (85) (K: Ja.)
- (86)
- (87) J: Neida, så jeg har ingen planer om å slutte, nei, har ikke det, trives så godt. Men jeg har jo tenkt, da, at etterhvert, da, så kan jeg ikke se for meg at jeg blir på en base til jeg er godt over 60 år. Da må det bli noe, eventuelt noe...skal jeg blir styrer så må jeg, jo, tenkte jeg, så må jeg jo først bli konsulent, da, så..gå litt sånn..Kunne ikke ha blitt styrer nå..
- (88) (K: Steg for steg...)
- (89)
- (90) J: Ja. For det hadde blitt for voldsomt, tror jeg. (Ler litt.) Ikke for det, det går jo an å hoppe i det. Det var jo ei som gjorde det i fjor, som slutta. Og hun ble styrer, hun da. Også har jeg jo ikke, jeg har ikke noe sånn organisasjon og ledelse i fordypning heller, så. Men altså, en lærer jo fort, da. Men jeg tenkte kanskje konsulent først, da. Men jeg vet ikke. Det er jo ei stund til, enda, da. Og nå har jeg jo ikke vært så lenge på avdeling, så det... Nei.
- (91)
- (92) (K: Nei...men det er sikkert litt sånt som man tenker på...)
- (93)
- (94) J: Nei..Men jeg har tenkt på det, det har jeg...Jeg kan ikke se for meg at...
- (95)
- (96) (K: Det har vel litt å gjøre med kroppen og..)
- (97)
- (98) J: Ja. Jajaja. Spesielt det med kroppen, og. Så jeg...ja. Så jeg har jo tenkt på det. Men det er litt sånn, hvilke muligheter det er.. (K: Ja.) J: For det er jo ikke noe mye, eller jeg vet jo egentlig ikke hva slags muligheter det er. Selvfølgelig, jeg kan jo gjøre noe helt annet, men...Neida, så det får jeg nå bare se an litt.
- (99)

- (100) K: Mmm.
- (101)
- (102) J: Også sånn som det er nå, så er det kjempebra. Jeg er jo frisk, og har jo ikke noen problemer med at det er tungt å løfte, og sånne ting, så da..har jeg jo ikke sånne umiddelbare planer, da nei.
- (103)
- (104) K: Nei.
- (105)
- (106) J: Nei.
- (107)
- (108) K: Men hvordan fungerer, skulle jeg til å si, med..for det er N som er styrer for alle barnehagene. Hvordan fungerer det, skulle jeg til å si, er hun innom her, eller...?
- (109)
- (110) J: Nei, det er lite. Det er faktisk ganske lite. Vi fikk jo beskjed om, da vi startet opp, at vi skal styre en base fra a til å (ler). Så det, nei, det er ikke like heldig, det da, når...Jeg skjønner jo at styreren har jo ikke, får jo ikke til å dele seg i tre, da. Men det beste er nok den gamle modellen, da, at det er en styrer på hvert hus. Det er helt sikkert. For nå blir de liksom så lite synlig, og da..ja.
- (111)
- (112) K: I hvilke situasjoner er det du savner [å ha styreren her], på en måte?
- (113)
- (114) DET ER BEDRE HVIS STYRER ER PÅ HUSET
- (115) J: Nei, jeg savner ikke det så mye, men jeg vet jo hva som foregår rundt på andre...ja. På andre plasser, og da. Også her på [området]. Det er noe med at noen tar...nei, ja. At noen tar ansvaret helt, noen som skal ha ansvaret helt til slutt, da. For det er litt vanskelig når den personen du skal nå er vanskelig å få tak i, og sånn, da...Ja. Men vi..jeg har nå ikke slitt så mye akkurat med den, sånn sett, men..jeg vet jo at det er noen som...Det er bedre hvis styrer er på huset, da. Det er det.
- (116)
- (117) K: Men for dere blir det..For du, har du ansvar for ansettelse og..?
- (118)
- (119) J: Nei.
- (120)
- (121) K: Er du med i den prosessen?
- (122)
- (123) J: Eh...ja, nå har jeg ikke hatt noen som har vært ansatt..det var ei som ble ansatt, i ei assistentstilling, og da fikk de beskjed, førskolelærerne, om at de, at det ble for mange intervju å være med på, eller et eller annet, men det synes jeg jo blir feil, jeg da, for de...men det var der inne [på den andre avdelinga], for det er jo der assistenten skal være. Men så vet jeg jo at når det startet en førskolelærer på [en annen barnehageenhet], da var førskolelæreren med. For der har de jo to på hver side [altså avdeling]. Så der fikk førskolelæreren være med. Men altså...hvis vi...hva skal jeg si, maser lenge nok, så får vi være med, da (begge ler)..Men altså...ja. Hvis vi sier at vi...ja.
- (124)
- (125) K: Det har litt å gjøre med hva som har vært vane, kanskje, eller...
- (126)
- (127) J: Ja.
- (128)
- (129) K: Eh. På avdelinga, da. Nå har jeg jo vært her litt, da, men jeg har jo ikke vært her en hel dag. Kan du beskrive en typisk dag - går det an? (Ler litt.)

(130)

(131) DAGSRYTMEN

(132) J: (Ler.) Ja, det blir jo sånn dagsrytmen, da. Ja, nei, en typisk dag.. Ja, vi har nå frokost. Også åpner vi halv åtte, så da kommer jo tidligvakta. Så har vi frokost, egentlig fra åtte, vi prøver å begynne litt før, tidligvakta begynner da. Man får jo frokost her, så vi smører litt brødkiver og sånn. Så kommer jo åttevakta klokka åtte. Og da er det jo fortsatt frokost fram til kvart på ni, da. Også..Klokka ni så har vi samlingsstund, og etter den så begynner vi å gå ut. Så da er vi jo ute til halv, eller elleve, kvart over elleve – kommer an på været. Ja, også går vi inn, også spiser vi jo. Da er det spising, og da er det...Ja, også etterpå så er det bleieskift, da, også legging, for de som skal sove. Men de største nå er jo mye oppe nå, så da har vi pleid å gå ut med dem, da, nå som det er sommer og sånn, da. Ellers har de jo pleid å være inne og lekt seg litt. Ellers er det jo frukt, da, når de våkner, så er det frukt klokka to. Også er det alltid avhengig av årstida, da, om vi er ute etterpå, men nå er vi jo ute. Så avviker vi jo pauser og alt det der, da. Tidligvakta har jo tidlig pause, kvart over, ja, rett før halv elleve, og er vi fem stykker, så har en pause under maten. Hvis ikke så prøver vi at vi er mye folk mens de spiser, ungene, da.

(133)

(134) ---Vi blir avbrutt av noen som skal inn i rommet. Jeg slår av opptakeren.---

(135)

(136) J: Ja, så det er dagen, ja, så det er nå...(ler) en sånn typisk dag, da, egentlig...Men...jeg vet ikke, var det noe spesielt du tenkte på?

(137)

(138) K: Går det etter vaktene, hvem som lager til måltid og...?

(139)

(140) J: Hvem som, ja, det går på vakter, hvem som lager måltid, og hvem som går ut først, og litt forskjellig sånt, det går på vakter.

(141)

(142) K: Bleieskift...

(143)

(144) FLEKSIBLE

(145) J: Ja, vi prøver da i hvert fall. Noe er vi..Vi er litt sånn fleksible, da, men vi har det nå litt sånn at i utgangspunktet at når vi er ferdig med å spise, så er det de sene vaktene – altså mellom og sen – som går og skifter bleier på dem, og begynner å legge. Også åttevakta er den som vasker opp etterpå og sånn. Men noen ganger går åttevakta.. hvis det skal være møter og sånt, så må vi liksom bare få unna pauser og sånn, så noen ganger går åttevakta [til lunsjpause] mens vi spiser, selv om vi bare er fire voksne, da. Og da er det sånn at da er ikke den kommet tilbake [fra pausen], da, så da er det jo en voksen uansett som er igjen, begynner å skifte bleier, så da begynner vi bare å ta koppene, sant – så det er ikke helt sånn...liste... Vi er litt fleksible på det, for det må man være. Er det en jobb du må være fleksibel i, så er det i en barnehage. Det går ikke at det er sånn [lager håndbevegelser opp og ned, bortover]. Så jeg ser jo det at folk som er sånn at de må ha ting veldig avklart, og helst veldig lang tid før, og...det må være sånn og sånn og sånn – de passer ikke til å jobbe i barnehage.

(146) [Stille.]

(147) K: Nei.

(148) J: Nei, (K: Nei, du må) nei, de gjør ikke det (K: ..kunne snu på femøringen. (Ler litt.)) J: Ja, du må det. Plutselig er det noe som er forandret, og vi driver og gir sånne små beskjeder til hverandre hele tida, og (ler).

(149)

(150) BESLUTNINGER SOM IKKE PLANLEGGES

- (151) K: Så fort, så blir det...
- (152) J: Diskuterer ting bare der og da, og... Ja. Det blir litt sånn.
- (153) K: Mmm.
- (154) J: Sånn hvordan skal jeg gjøre det, og..ja. Ja.
- (155) K: Ja.
- (156) J: Sånn for eksempel, nå i sted, så sto vi jo ute, og.. Jeg tenkte, og hun tenkte på det samme, assistenten, da, at vi må kanskje, kanskje vi kan – for nå har de største sluttet å sove, og de sov jo inne, så kanskje vi bør begynne å legge de to største som ligger ute, da, de to store minste, vi kunne jo bare ha lagt dem inne. Å ja, sa jeg, det tenkte jeg på jeg og. Sånn at..men etterpå da, «skal vi gjøre det nå da?» Sa hun, men jeg bare, «nei... vet du hva, vi venter nå, i og med at vognene står klare, og pluss at du kommer, og..i tilfelle de ikke vil legge seg så blir det bare merarbeid, så vi trenger ikke gjøre det i dag, nå da, siden vi har dette her...»
- (157) K: [Ler litt.]
- (158) J: Det er sånn, sånne småting, hele tida.
- (159) K: Ja, ikke sant.
- (160) J: Sånne ting vi må finne ut av der og da, som vi ikke kan planlegge, sant.
- (161) K: Nei.
- (162) J: Nei. Det blir veldig mye sånn...
- (163) K: Beskjeder...
- (164) J: ..beskjeder, og...ja. Det blir det.
- (165)
- (166) TETT PÅ FOLK
- (167) K: Men du og Else [assistenten], dere jobber ganske tett med...
- (168) J: Jajaja.
- (169) K: ...med det.
- (170) J: Ja. Det gjør vi egentlig alle, det. Så...mmm. Nei, det er egentlig en spesiell måte å jobbe på, det er ikke for alle. Det er ikke det. Absolutt ikke.
- (171) Du kommer så nært på noen, liksom. På alle de voksne, og...eller, på folk rundt deg,tenker jeg.
- (172) K: Det er noe med det. Da tenker jeg også at kanskje...med unger...at det er noen som.. har bedre kontakt med enkelte unger, at...
- (173) J: Av de voksne, tenker du på?
- (174) K: Ja?
- (175) J: Jajaja, det blir jo sånn.
- (176) K: Ja.
- (177) J: Ja.
- (178) K: Sånn i forhold til legging, og sånt, sånn at noen ganger, så kanskje...ja, at du har ikke den vakta som skal ha legging, men..den ungen er lettest å bli lagt av deg, eller, er det...?
- (179) J: Åja, sånn, nei det, nei...
- (180) K: ...er det en problematikk du kjenner deg igjen i?
- (181) J: Nei, nei. Men det kan vi ikke gjøre, for da lager vi oss bare arbeid, skulle jeg til å si. Men det... er bare sånn det er eventuelt helt til begynne med, i oppstarten og sånn, at de får en voksen som de...ja. Men ellers så er det jo noen vi faller for, det er jo noen unger vi faller for mer enn – og unger som faller for oss voksne mer enn andre, og. Men det er ikke at de *må* til oss, da, for..hvis de har slått seg så skal de..Ja, noen kan være litt sånn, innimellom, da. Men vi har jo en – det er litt artig, skjønner du – men...det er bare hvis den personen er der, så skal han - det er en som er så glad i Vincent [mannlig assistent], vet du, og hvis han slår seg, så går han forbi, også, «hva var det?», også bare «[gråtelyd]», så går han rett forbi,

- da skal han til Vincent, da vet du, som står lenger bort der, da, vet du.
- (182) Men, hvis ikke Vincent er der, så kommer han jo til oss, så det er ikke sånn..at han ikke er trygg på, eller...
- (183) K: Nei.
- (184)
- (185) UNGER SOM «PRØVER SEG»
- (186) J: Nei. Det er ikke det. Men de kan være litt sånn, innimellom, ja. Det kan de nå være. Men de er veldig sånn... Men de har jo prøvd seg litt, noen av dem, «nei, hun skal skifte bleie!» Men det blir mer sånn...prøver seg, da. Men da får de beskjed at «nei». For da begynner de å styre sånn, da, vet du. Da begynner de med det, og skal prøve å styre oss, sant. Hvis der..og «nei, jeg skal ikke ut nå», og «nei, hun skal skifte bleie», og «nei og nei og nei» [ler litt.] Tenker på to-åringer og sånt, da, så der er vi egentlig..Der er vi litt knallhard, da.
- (187) K: Ja.
- (188) J: De får ikke velge det. [Ler litt.]
- (189) K: Nei.
- (190) J: «Nei, nå er det jeg som skal skifte bleie!».
- (191) K: Ja.
- (192) J: Ja. Så det..
- (193)
- (194) TUR – FORELDRENE OPPTATT AV
- (195) K: Enn sånn..har dere..dere har turdag...?
- (196) J: Vi har turdag på tirsdager, da. Så da har vi variert litt, og delt opp og nå har vi vært en del felles, da eller felles, sammen.
- (197) K: Ja – med den andre basen, da?
- (198) J: Ja, nei, bare alle inne hos oss, da, vi pleide å dele oss opp før, da, skjønner du, at vi har dratt med halve gruppa, for eksempel.
- (199) K: Ja, nettopp..de største eller de minste..?
- (200) J: Ja, [utydelig] de minste og, da. Og vi hadde en lang diskusjon, og det har vi hatt flere ganger, da, om det med de minste. Vi sitter litt...vi sitter igjen med at «å, barnehager må på tur», vet du. Og storbarn og tur er viktig og sånn, men altså, hvor viktig er det for en ett-åring?
- (201) K: Hmm.
- (202) J: Vi har diskutert det litt, da. For den har...[peker ut av vinduet på uteområdet i barnehagen:] den har der og der og...Og noen ganger, så..når en er liten så har en bare vært nedpå framme her, sant? Bare rett foran her, ved sandkassa, også begynner en jo å utforske litt, og da kommer en seg jo faktisk litt, enda litt lenger opp i bakkene der, så er det jo en fin tur, det.
- (203) K: Ja.
- (204) J: Så vi...ja, vi har jo dratt rundt med unger som har sovnet i vognene, og.. Så det er litt sånn, «hva..hva er vitsen?» Vi har begynt å snakke litt om det, nå.
- (205) K: Ja.
- (206) J: Det er litt sånn, dra ut på tur med unger, også ligger de nedi, altså, trille rundt på unger som ligg nedi og sover, også er det bare pes, sant? [Ler litt.]
- (207) K: Ja..
- (208) J: Og de hadde hatt mer utbytte av å ha vært i barnehagen, egentlig. Så vi..men så sitter det i, det der med at «å, vi må dra på tur, ja! Å, ja, nei, vi må på tur, ja, å!» Foreldrene og spør jo, «har de vært på tur?» [Ler.] De er fryktelig opptatt av det der. Ikke så mye her på småbarn[savdeling], da, men – de er ikke... Men det sitter igjen litt, da, for det har det bestandig vært, sånn..vært veldig glad for, foreldrene, når de [ungene] har fått vært på tur.

- (209) K: Ja.
- (210) J: Ja.
- (211) K: Ja.
- (212) J: Ja. Tror det sitter igjen litt..[mumler.]
- (213) K: Hvor kommer det fra, tror du?
- (214) J: Jeg vet ikke.
- (215) K: Nei.
- (216) J: Nei.
- (217) K: Det er bare en sånn..
- (218) J: Eh..det ser man på storbarn[savdeling], og.
- (219) K: Ja.
- (220) J: Du merker der her, og, da, for de største får jo mest, de..Det siste året, da er de jo i stand til mye mer, og da har de jo faste turer til [barnehageenhet], for de skal begynne der, ikke sant, og venne seg til, og... Da drar de dit hver fredag, nå, da, og.. Foreldrene synes jo det er veldig fint, og..
- (221) K: Ja. Ja.
- (222) J: [Ler litt.] Ja, de der turgreiene, det er snedig, altså.
- (223)
- (224) FORELDRENES ØNSKE OM UTETID
- (225) K: Er det andre måter du merker at foreldrene kommer med litt sånn..påvirkninger på...på arbeidet deres?
- (226) J: Ikke på småbarn, nei, de gjør ikke det. Det eneste er at noen vil at vi skal være ute. Nå er vi jo en del ute, vi, vi er jo det. Ellers er de veldig glade for at vi er ute, ja. Det er de. Det er det, da, at...At vi er ute to ganger - vi skal være ute én gang i løpet av dagen, sant, og nå er vi jo ute to ganger, nå er vi ute på ettermiddagene og. Men på vinteren er det ikke bestandig, og da skjønner de [foreldrene] det, da. Er det fine dager og det begynner å bli lysere ute, og sånn, så er de [foreldrene] veldig glade når vi er ute, altså. Og det sier de jo, og, at de synes det er bra at vi er mye ute. Det er jo noe med at...når de kommer hjem, så..de har jo ikke tid, vet du.
- (227) K: Ja.
- (228) J: De kommer hjem, også.. henter ungene her, ja, kvart over fire, også kommer de hjem, så skal de lage middag, og når de er ferdig med alt det der, så er jo klokka seks, den. De [foreldrene] får jo ikke tid til å dra ut med dem [ungene]. Også er det blitt mørkt, og, hvis det er på vinterstid, og...
- (229) K: Ja, ikke sant. Så blir det legging, og..
- (230) J: Ja, så jeg skjønner jo det at de..ja. Så det er noe med det.
- (231)
- (232) K: Men det er stort sett sånne ting, altså, det er ikke noe sånn..Jeg tenker sånn, er det noen tema som på en måte går igjen med foreldrene?
- (233) J: Nei...
- (234) K: Klær, og..eller?
- (235) J: Hm..
- (236) K: Holde orden på klær, og litt sånn..at de har skiftetøy, eller..
- (237) J: Nei...tenker du på dem nå, at de vil at vi skal..
- (238) K: Ja, eller begge veiene, sånn at dere må gi beskjeder, og..
- (239) J: Jo, nei, ja, vi må jo gi mye beskjeder, med klær, da, det blir litt beskjeder der, ja, med skiftetøy. Men vi henger opp på mappa, da – vi har laget sånn «jeg trenger bleier», «jeg trenger skiftetøy», som vi henger opp på plassen deres.
- (240) K: Ja.
- (241)

(242) STENGETID

(243) J: Men ellers, så... Nei, det vi sliter sånn med – eller, sliter, he - det vi har erfart, det er jo det at de ikke kommer og henter dem i rett tid. Vi stenger halv fem, vet du, og folk jobber jo ofte til fire, til, nei altså, til fire, og jeg skjønner jo det, da, så der er jo...For det at..vi skal jo ha, være låst av her halv fem, og det sier vi jo på foreldremøter og sånn, når de starter, sant, at de kan jo ikke komme halv fem og hente dem, vet du. Men det blir litt sånn...Det hender seg at vi låser av her tre over halv, og..ikke det at det er noen krise, det, men det er litt sånn.. Det er jo ikke sånn det skal være.

(244) K: Nei.

(245) J: Det skal være låst av her halv fem. Vi har arbeidstid til halv fem, vi.

(246) K: Ja.

(247) J: Ja. Så det er litt sånn..som..Det er sånn, år etter år, så er det noen som..ikke får til det der. Og samme som at det er noen som aldri klarer å.. skjønne det at når de har skrevet seg på sommerferie, så må de ta den sommerferien. Plutselig så skal de komme likevel, også er vi ikke nok voksne, sant. Men ok, de får ikke lov, da. De får ikke lov. Men de prøver seg. Også er det det med jul og påske. De melder seg på, også kommer de ikke. Eller at de ikke har meldt seg på, og prøver å komme, da. [Ler.]

(248) De tre tingene er sånn.. [ler] Den er litt sånn..[ler]

(249) K: Ja.

(250) J: Det gjentar seg år etter år. Men de fleste gjør jo det, altså. De fleste ordner..ja.

(251)

(252) REPRESALIER – FORELDRE

(253) K: Men hva gjør dere, skulle jeg til å si..Har dere noen sånn.. hvis det blir et problem, for eksempel, at det blir noen som bestandig kommer for sent...

(254) J: Ja, nei, da må vi jo, da snakker vi jo med dem.

(255) K: Ja.

(256) J: Ja. Også er det noe med at, de får vel, Kari, hun snakker vel med de til slutt, da, styreeren, da. Men jeg har aldri opplevd at det er så ille, da.

(257) K: Nei.

(258) J: nei. Vi nevner det for dem, også går det greit.

(259) K: Ja.

(260) J: Ja.

(261) K: Hørte om noen som begynte med..

(262) J: Bot, ja?

(263) K: Ja, også ekstra dugnadstimer[ler].

(264) J: Ja. Nei, for det er jo innimellom at det er noen, vi ser jo, det er jo de samme som sliter, da, vet du. [Mumler.]

(265) K: Ja..

(266) J: Men så er det noen ganger at det har vært kø, at det har vært ulykke, også er det kø, også er det flere som kommer fem minutter for sent. Sånn er det nå bare.

(267) K: Ja. Det er jo mange ting man ikke kan...

(268) J: Ja.

(269) K: ...forutse.

(270) J: Ja, det er det. Så...neida. Jeg skal hente kaffe, jeg. For den er ferdig. [ler]

(271)

(272) --Jeg slår av opptakeren, mens hun henter kaffe til oss begge.---

(273)

(274) Tema: «VI ER JO GJENNOM ALT..»

(275) J: Ja, nei, så det er egentlig, [mens hun lukker opp vinduet] men de driver ikke og påvirker oss med tema og sånne ting, nei, foreldrene.

- (276) K: Nei.
- (277) J: Det gjør de ikke.
- (278) K: Der er det dere som..
- (279) J: Jajaja. Der bestemmer vi, og det er ingen som har lagt seg borti det noen gang, hva vi har jobbet med, vi.
- (280) K: Nei.
- (281) J: For vi er jo egentlig..Ja, vi er jo gjennom alt uansett, sant. Vi er jo det.
- (282) K: Hva tenker du på da, «alt», er det...Rammeplanen?
- (283) J: Ja, på Rammeplanen, for eksempel, sant, altså..Rammeplanen har vi jo dekket opp på en dag, sant, altså..ja. På den måten dagsrytmen er lagt opp, så dekker vi jo på en måte det som står i Rammeplanen, sant.
- (284) K: Ok.
- (285) J: Språkutvikling og motorikk og..at de får være ute og leke seg og..vi har samlingsstund og matematikk, vi teller og..
- (286) K: Mmm.
- (287) J: Sånt gjør vi jo hver dag. Men så har vi jo månedsplaner der vi skriver tema likevel, da.
- (288) K: Ja?
- (289) J: Da trekker vi ned fra årsplanen da, og skriver litt tema, og da har vi jo jobbet litt med for eksempel språk og..sanne ting, og da har vi jo brukt en sånn snakkepakke, og..
- (290) K: Ja.
- (291) J: Ja, med sånn språkstimulering, og. Ja. Så det... ja.
- (292)
- (293) PLANLEGGING
- (294) K: Hvordan gjør dere det, planlegging, skulle jeg til å si.. Er det liksom alle...dere på avdelinga? Eller er det kun dere som er baseledere..?
- (295) J: Baselederne fordeler ut hva slags tema vi har, også når vi jobber med.. Vi trekker det ned fra årsplanen, da, også setter vi det opp på månedene og sånn, hvis vi jobber med noe spesielt. Det er det vi som.. bestemmer, skulle jeg til å si.
- (296) K: Ja.
- (297) J: Ja. Det kan ikke være så mange, heller, som.. så mange som skal være med og..bestem! [Ler litt.]
- (298) K: Nei..nei, det er sikkert litt begrenset hvor mye tid man har til møter, og..
- (299) J: Jajaja, det er det, skjønner du. Ja.
- (300) K: Men selve årsplanen, det er for hele...?
- (301) J: Det er for hele [barnehageenheten].
- (302) K: Og den lages...Lages den sammen...?
- (303) J: Den lages sammen med ped...nja...eh.. Det er det de pedagogiske lederne som gjør, sammen med konsulent. Altså, det er konsulenten som har finskrevet den, skulle jeg til å si.
- (304) K: Ja.
- (305) J: Ja.
- (306) K: Så da er ikke du med..på den biten?
- (307) J: Jo, vi er med på den, vi er med på den først, vi, lederene, ja, eller førskolelærerne. Også tar...ja, hvordan var det vi gjorde det, vi hadde vel et møte.. [stille.] Jeg husker ikke det der lenger. [Utydelig] møtes vi, også snakker vi litt om tema og sanne ting, også..hvordan vi kan tenke oss å gjøre det, da, også..syr hun det sammen, hun konsulenten, da.
- (308) K: Ja.
- (309) J: Mmm.
- (310) K: Så tar dere det ned..?
- (311) J: Ja.

- (312)
- (313) TYPEN PLAN
- (314) K: Så..dere bruker månedsplan, dere bruker ikke ukeplan?
- (315) J: Nei, altså månedsplan skriver vi.. Vi skriver jo ukeplan på den der tavla.
- (316) K: Ja.
- (317) J: Ja.
- (318) K: Så foreldrene får vite litt...
- (319) J: Ja. Månedsplanen, foreldrene får jo med seg månedsplanen. Også skriver vi opp i tillegg på den ukeplanen som henger på døra, da. For den blir jo forandringer ofte, da, så da står jo eventuelt de der.
- (320) K: Men på månedsplanen, da, bruker dere å føre opp, skulle jeg til å si, mål fra Rammeplanen, eller..?
- (321) J: Ikke Rammeplanen, men fra..fra..
- (322) K: Fra års...?
- (323) J: Fra årsplanen, ja. Mmm.
- (324)
- (325) K: Synes du det er..vanskelig å komme gjennom det innholdet dere har planlagt, eller..
- (326) J: Nei..vet du, nei, egentlig ikke. Nei, det synes jeg ikke. Nei. For vi har ikke sånne, vi har litt sånn..overordnede mål, kan du si. Vi har ikke sånne konkrete mål, som for eksempel at «vi skal lære å telle til ti», eller...
- (327) K: Nei.
- (328) J: Nei. Det er mye sånn, «å få erfaring med», og «oppleve», ja.. Litt sånne mål, da. Alt etter som, egentlig.
- (329) K: For jeg tenkte litt sånn, med unger og tid og sånn..Tida går jo...litt annerledes, på en måte, med unger...[ler]
- (330) J: Jajaja. Ja. Så...Nei, jeg synes egentlig ikke det. Også er det jo noen ting som går ut, selvfølgelig og, da, men...det er mer sånn spes, det er mer sånne ting som skal gjøres en enkelt dag. Hvis vi har planlagt å gjøre noe en enkelt dag, også er det noen som er syk, eller, for eksempel en tur, også får vi ikke det til. Der er mer sånne ting som kan gå ut, da.
- (331) K: Det er på en måte litt mer sånn..ja.
- (332) J: Ja.. Men mye av det legger vi jo til samlingsstund, for eksempel, og det har vi jo hver dag, uansett om noen er syk eller ikke, sant. Så da går de ikke glipp av noe. For eksempel, jobber vi mye med Mattis, for eksempel, så kan vi ha mye tellesanger, sant, og da gjør vi det i samlingene. Så det går ikke ut uansett, det, for det gjør vi jo. Også sitter vi jo og synger – ikke bare i samlingsstund – vi synger jo ellers og, så. Ja. [Ler litt].
- (333) K: Nei, det... Jeg skjønner.
- (334) J: Mmm.
- (335)
- (336) ETTERMIDDAGER
- (337) K: Er det noen..Jeg tenker sånn..på hverdagene, hvis dere ikke går ut, for eksempel, på ettermiddagene, hva dere gjør på den tida, er det bare sånt som dere finner på der og da, eller..
- (338) J: Ja. Vi har aldri noe sånt planlagt, da. Da er det på en måte den frileken, da. Men..da har vi ofte litt sånn tilrettelagt, at vi setter dem med...lego, at vi får dem til å...ja, leire, for eksempel. Litt sånne ting. Men det er ikke noe som er planlagt, vi skriver ikke opp det på noen plan, da. Da er det egentlig frilek etter frukten, hvis vi ikke går ut.
- (339) K: Så ellers, så er det, kanskje du setter i gang sånne ting..
- (340) J: Ja, da kan det være samlingsstund, eller, da kan vi ha, ellers så kan det være en av assistentene, altså, det spiller ingen rolle hvem som gjør det, da, vi er jo alle sammen som,

- på en måte...hvis vi ser at de... Det kommer an på, leker de seg veldig fint, så får de nå holde på, men hvis det blir litt sånn styr, da, så kan du jo sette dem ved bordet og holde på med leire eller lego eller noe sånt. Også funker det bra å synge, og..det gjør vi jo mye på den tida der, da. Om vinteren og, på ettermiddagene, begynner å bli sliten, vet du. Og da er de jo små enda, for da har det jo startet nye unger, og de er jo små, og.
- (341) K: Ja, det blir tunge dager, av og til...[ler]
- (342) J: Ja, det blir det. Så sang, det sier vi, det fungerer godt, det fungerer veldig godt!
[Ler] Det gjør det.
- (343)
- (344) K: Er det noen ting du liker best å gjøre?
- (345) J: Ja, si det. Egentlig har jeg ikke noe sånt spesielt.. Ja, jeg liker godt å synge og sånn, da, i samlingsstunda, det gjør jeg. Og sånne ting, men egentlig så er jeg ikke en som har noe spesielt sånn.. Jeg er ikke noe spesielt glad i forming, eller.. Nei, jeg synes jo egentlig alt er ok, jeg, da. Ikke noe spesielt jeg brenner for, er litt kjedelig sånn, da. Noen er jo veldig sånn, enten at de spiller gitar og er veldig..[hun later som hun spiller gitar, begge ler]. Nei, sånn sett så er jeg litt kjedelig, da, jeg har ikke noe sånt spesielt som jeg liker ekstra godt.
- (346) K: Nei.
- (347) J: Nei, jeg har ikke det.
- (348) K: Gikk du noen sånn linje, forresten, på Dronning Maud, de har vel litt sånn forskjellige..
- (349) J: Ja, nei, jeg gikk småbarnspedagogikk, jeg da, vet du! [Ler.] Og noen går jo forming, og noen går FYSFOS, og noen går natur..[ler]
- (350) K: Ja, nettopp! Jaja, men det er jo..
- (351) J: [Ler, utydelig] neida, så jeg tok småbarnsped, jeg da.
- (352) K: Direkte...
- (353) J: Ja..[Begge ler.]
- (354) Mmm. Men det er klart, alt til sin tid, og noen ganger er det kjempeartig å dra på tur, og noen ganger er det artig med samlingsstund, og...
- (355) K: Ja, nei, men det...Potet, [ler] neida! [ler]
- (356) J: Ja, nei, men det er sant, ja..Det blir litt sånn.
- (357) K: Det er jo fint..
- (358) J: Ja.
- (359)
- (360) FLERE OPPGAVER
- (361) K: Men ellers, da..det er kanskje et litt sånn vanskelig spørsmål, men.. hva gjør du hvis du har en dårlig dag? Hva liker du best å gjøre da?
- (362) J: [Stille] Det har jeg ikke tenkt over. Egentlig så er jeg ganske glad når jeg er på jobb, da [ler]! Jeg har ikke så mange sånne dårlige dager, jeg er veldig enkel sånn, jeg, skjønner du. Nei, jeg har ikke noe spesielt...jeg gjør da eller ikke gjør eller...nei.
- (363) K: Nei.
- (364) J: Jeg har i så fall ikke tenkt over det.
- (365) K: Nei. Det er ikke sånn at du foretrekker å kanskje..hvis du har noe kontorarbeid, eller et eller annet, som du bare..
- (366) J: Ja..Nei, den muligheten har jeg egentlig ikke, for vi har jo, ubundet tida vår er jo på en måte utenom..er ikke langt på arbeidstida..
- (367) K: Ok, så det er der du gjør...
- (368) K: Nei, vi gjør jo mye på det, nå er det jo diskusjoner på det, men nå, etter at vi..vi ikke har styrer lenger, så er det mye mer som har kommet på oss, som er baseledere. Så du kan ikke ha alt på ubundet tida, det går ikke, rett og slett. For det er..nå er det tredobbelt med

- arbeid i forhold til hva det var før, når styrer var på huset. Mye mer, herlighet! Før, så.. nå så styrer vi med vikarer, setter opp sommerferielister, og vi har ansvaret for vikarer og skriver timelister og.. Vi gjorde jo aldri sånt før, vet du. Det var styrer som gjorde sånt. Styrer ringte og fikk tak i vikar, til og med. Styrer gjorde alt sånt! Alt det der arbeidet gjør vi nå. Så der er klart at...alt..det kan ikke gå på ubundettida, det kan ikke det. For det blir bare farting. Det blir det. Men jeg kan ikke sette meg på noe sånt voldsomt..[utydelig]..ha kontordager, eller noe sånt, nei. Nei, nei, men sånne dager har jeg ikke, jeg synes faktisk ikke det [ler]. Sånn at jeg...nei.
- (369) K: Det er jo veldig greit.
- (370) J: Ja. Er enkel sånn, skjønner du! [Begge ler.]
- (371)
- (372) HENNES OPPRINNELSESSTED OG FORELDRE
- (373) K: Kan jeg spørre litt om.. Ja, du kommer jo herifra?
- (374) J: Mmm.
- (375) K: Så foreldrene dine, bor de...?
- (376) J: De bor i byen, ja.
- (377) K: Hva gjør de for noe?
- (378) J: De er pensjonister, nå da. Men mamma, hun var.. bibliotekar [ler litt].
- (379) K: Åja?
- (380) J: Og pappa jobbet hos fylkesmannen, da, han er biolog, han,
- (381) K: Ok. Akkurat.
- (382) J: Mmm.
- (383) K: Har du noen søsken?
- (384) J: Ja, jeg har ei søster, som er tre år eldre. Hun er lærer, hun da.
- (385) K: Akkurat.
- (386) J: [Begge ler.] Det er litt samme..
- (387) K: Ja...det bruker å bli sånn.
- (388) J: Ja.
- (389)
- (390) OM VENNER
- (391) K: Har du venner fra du var..yngre, skulle jeg til å si, som fortsatt er...?
- (392) J: Ja. Som jeg er venner med nå, ja?
- (393) K: Ja?
- (394) J: Ja, alle. Jeg har egentlig ikke noen nye venner [ler], uffda, det [utydelig], jeg har egentlig ikke noen nye venner! [Begge ler.] Ikke som jeg.. nei, jeg har ikke noen nye venner som jeg er sammen med på fritida. Jeg har jo de som jeg har gått sammen med på skolen siden barneskolen.
- (395) K: Ja.
- (396) J: Eller, ei kom flyttende på ungdomsskolen, da. Ellers så er vi fire-fem stykker som har holdt sammen siden den gangen.
- (397) K: Er det noen av de andre der som har..tatt førskolelærerutdanning?
- (398) J: Nei.
- (399) K: Nei.
- (400) J: Det er ikke det.
- (401) K: Men det er trivelig å ha...gamle venner.
- (402) J: Jajaja. Det er noe.. det er jo det.
- (403) K: Det er noe spesielt...
- (404) J: Ja, nei, jeg ble jo venninne med ei, husker jeg, da jeg gikk på Dronning Maud, vi ble jo veldig gode venninner, egentlig, men så bare...skled det ut, skulle jeg til å si. Det ble ikke noe mer ut av det. Hun flyttet jo, og...

- (405) K: Nei.
- (406) J: For det er noe med det, vet du, det er lettere å hold kontakten med noen når man har kjent dem så lenge.
- (407) K: Ja.
- (408) J: For man kjenner dem ekstra godt, og, da.
- (409) K: Så de bor kanskje i nabolaget, de, da?
- (410) J: Ja, de bor jo alle sammen, for jeg/vi [?] har jo vært borte ei stund, men så, nå som vi har blitt voksne, så har vi flyttet tilbake til [bydelen] alle sammen, da.
- (411) K: Ja, nettopp.
- (412) J: Ja. Så det er gangavstand til ganske mange av dem, da.
- (413)
- (414) REKRUTTERING
- (415) K: Hvordan er det, forresten, i forhold til rekrutteringa hit – bor ungene i nærheten, eller..?
- (416) J: Alle ungene bor [i samme bydel som barnehagen].
- (417) K: Alle ungene bor her, ja.
- (418) J: Stort sett, da – det er noen som har bodd litt på N, og N, og sånn, men..alle bor i området her, altså.
- (419) K: Ja – en nabolagsbarnehage, da, på en måte..
- (420) J: Ja, ja. Det er det. For [bydelen] er ikke noe stort, sånn, nei. Neida, så de kommer herifra, alle sammen.
- (421) K: Ja.
- (422)
- (423) INTERESSER
- (424) K: Nå hopper jeg nå litt, og..surrer litt her, men.. Du snakket noe om at du ikke har noen spesielle interesser, men har du noen ting som du..[begge ler] det er nå kanskje mer her, det, at du liker mange ting, men..når det gjelder fritidsinteresser?
- (425) J: [Ler] Jeg har ikke det hjemme heller, skjønner du! [Ler.]
- (426) K: [Ler litt] Nei.
- (427) J: Jeg har ingen hobbyer, vet du! Når jeg kommer hjem, jeg har ikke noe sånt spesielt, nei. Noen har jo det, noen sånne spesielle hobbyer, nei, jeg har ikke det heller, jeg! Nei, altså, det er jo familie og venner som på en måte opptar meg, da. Det er jo det. De jeg er sammen med, og...ja.
- (428) K: Ja. Liker du å gå på kino, eller...?
- (429) J: Ja, joda, det gjør jeg. På kino, og..ut og spise, og... Det er nå godt å sette fra seg ungene og få litt sånn voksentid, da.
- (430) K: Ja.
- (431) J: Det har sikkert noe med jobben å gjøre, neida! [Ler]
- (432) K: [Ler] Ikke sant?
- (433) J: Ekstra godt å ha barnefri, da.
- (434) K: Ja.
- (435) J: Jada.
- (436)
- (437) BARN & HJEM – vs TRENING
- (438) J: Neida, så det er nå det å være sammen med venner og..familie, og..det er vel egentlig det det [tida] går til. Så driver jeg og går noen turer med ei venninne.. ja, det er nå to ganger i uka, da. Så jeg trener ikke noe sånn ellers. Er ikke sånn treningsstudio.. [ler]..person. Det spør om det blir..etter hvert. Nå går jo tida så, altså, det er jo så mye som.. å gjøre når man har..unger, og.. ja. Man skal bli mer sånn, flink til å.. For du må jo på en måte være litt hjemme, når man har unger. Du må jo være hjemme.

- (439) K: Mmm.
- (440) J: Ja. Bli flinkere til å farte litt, kanskje, og virkelig begynne å trene, når ungene blir litt større. Vi har jo ei på jobb, da, som er begynt, vet du, med alt mulig rart, også sier jeg «jeg legger litt sånt på is, jeg, mens ungene er små», sier jeg, «for det blir da ikke tid, det blir jo bare styr», sant?
- (441) K: Mmm.
- (442) J: Ja. Men så sa hun, «nei, det er først nå jeg har begynt, jeg og». Og nå er hun jo..ja, godt over førti, sant. Har voksne unger, og..
- (443) K: Ja. Kanskje ikke så lett å be om barnevakt, hele tida..?
- (444) J: Neida..Også føles det som om det blir bare sånn farting. Og jeg tenker, det er godt, når ungene legger seg, og de er nå i seng til rundt halv åtte-åtte, også..må man jo rydde litt, da. Også er jo plutselig klokka ni, den, og da gidder ikke jeg å finne på noe! [Ler] Da ser man på TV! [Ler]
- (445) K: Ja, ikke sant! [Begge ler]
- (446) J: Ja, så det blir..ja. Nei, så jeg har ingen spesielle hobbyer, sånn. Det har jeg ikke, altså.
- (447)
- (448) HUS & HYTTE?
- (449) K: Har dere en hytte, eller noe sånt, som dere bruker å..?
- (450) J: Nei. Nei. Eller, det er som jeg sier, vi har hytte på [fjellby], neida! [Ler] Neida, søstera mi bor på [fjellby], skjønner du! Hun har bygd seg et stort hus der, så vi er der og besøker dem, da.
- (451) K: Akkurat.
- (452) J: Så vi driver og spøker med at «der har vi hytta vår». Da får vi litt annet miljø, så vi er der innimellom, da, vet du. Ellers så har vi jo hele familien vår i [byen].
- (453) K: Foreldrene dine bor også ..[i samme bydel som deg], var det sånn?
- (454) J: Ja.
- (455) K: Og..dere har hus der, eller..?
- (456) J: Ja, eller rekkehus, da.
- (457) K: Ja.
- (458)
- (459) FERIEPREFERANSER
- (460) K: [Tenkepause] Har du noen planer for sommerferien?
- (461) J: Jeg skal til Danmark.
- (462) K: Til Danmark?
- (463) J: Mmm.
- (464) K: Med Legoland, og sånt..?
- (465) J: Med Legoland, ja, mmm. Nei, vi har vært litt forskjellig, men Danmark, det er det perfekte ferielandet når du har unger, har jeg funnet ut, for det er så mye å... Ja, det er greit sånn, på kveldstid, så ungene kan legge seg i rett tid. Også reiser vi sammen med folk, da, vet du, og da kan vi sitte ute og spise, og..få voksentid.. Jeg orker ikke å ha..det har sikkert noe med jobben å gjøre! [Begge ler litt] Orker ikke å ha ungene rennende ute til langt på natt. Det blir bare styr, det, for de.. De sover jo ikke noe lengre på morgenen, for det. De våkner jo opp tidlig, også blir de jo sure, sant? Nei, så ungene legger seg i rett tid på sommeren og, de. Så har vi voksne kveld, også...[ler]
- (466) K: Jajaja. Leier dere sommerhus, da, eller?
- (467) J: Sommerhus, ja. Vi drar sammen med søstera mi, da, så.. Nei, det er så greit, ja.
- (468) Ja, for da...ja. Er det finvær, så kan man dra på stranda, og..ja. Også blir det det at det trenger ikke nødvendigvis å være finvær, da, men det er så mye, det er så mye land, og.. Det er Bonbonland, og det er Tivoli, og alt mulig, det er så mye å finne på i Danmark. Masse!

Og det er ikke noe dyrt heller. Maten er jo billig, og.. Jeg tenker, Syden, da – da vet du at du har finvær, da, men det er ikke så mye å gjøre i Syden, da. Da er du nå på stranda, da. Også på kveldstid, så enten så må du ha en leilighet, da, der du kan sitte oppe og kanskje møt noen andre som du drar sammen med, da. Ellers så må man dra ut og reke på restaurant og ha med seg ungene til langt ut på kvelden.

(469) K: Ja, det..

(470) J: Ellers så blir du sittende på et hotellrom etter klokka fem, nei etter klokka åtte, liksom?

(471) K: Mmm.

(472) J: Nei. Danmark, det er veldig greit! [Ler]

(473) K: Og mannen din kommer godt overens med..søstera di sin familie?

(474) J: Jajaja. Så det..er veldig greit.

(475)

(476) EKTEMANNEN

(477) K: Hva jobber han med?

(478) J: Han er elektriker.

(479) K: Ja, akkurat.

(480) Har dere vært lenge gift, forresten?

(481) J: Vi har..nei, vi har vært gift i fem år..nei..seks? Seks? Vi giftet oss i 2004. Også ble vi sammen i 99. Så vi har vært sammen i elleve år, da. Og vært gift i seks.

(482) K: Ja.

(483)

(484)

(485)

(486) K: Nei, men...da...

(487) J: Ja? Skal jeg sende inn Else? Nestemann, her?

(488) K: Ja, så får du gjort noe annet [ler]. Tusen takk for tida!

(489) J: Ja.

(490) [På vei ut døra:] Bare hyggelig.

Vedlegg 7: Observasjonsnotater

- (1) Dag én: Tirsdag, kl. 09.00-11.50.
- (2)
- (3)
- (4) Startet med å være tilstede under morgenmøte, hvor jeg og baseleder snakker litt sammen om dagen. Også tilstede: Ei fra den andre avdelinga. Får vite at Jorunn, baseleder, samt Vincent og Else er fast ansatt på avdelinga. Ei, som har 40 % stilling, er på ferie, ei anna er sykemeldt. Vikar er Miriam, som er kjent av de voksne (selv om hun har jobbet mest på den andre avdelinga).
- (5)
- (6) Så går jeg inn på avdeling, hvor sanglek foregår med Miriam og Vincent. Ungen i sofaen og rundt, svært opptatt av de voksne. Noen ser litt på meg, særlig mens de danser eller hopper. Jeg prøver å unngå direkte øyekontakt over lengre tid, smiler bare litt slik at jeg ikke skal virke skremmende. Denne taktikken bruker jeg utover dagen, og kun én gang kommer et barn og henvender seg direkte til meg mens jeg sitter og skriver ute. Hun går sin vei etter en liten stund.
- (7)
- (8) Vincent og Miriam diskuterer om det er på tide å gå ut. Miriam foreslår én sang til først, Vincent enig. Deretter begynner de med en togsang, som tydeligvis er en del av rutinen. Under denne sangen reiser Vincent seg og går ut i gangen, fulgt av noen unger.
- (9)
- (10) PÅKLEDNING (av Jorunn – effektiv - og Vincent - rolig) og ut i halv ti-tida.
- (11) 3 barn står inne på avdelinga, og en vil åpne døra. Fra den andre siden sier Vincent at de må vente. Idet jeg går ut, følger ungene med, og Jorunn står utenfor. Jeg forteller henne at de skulle visst vente. Hun lar dem få komme inn i gangen, og går selv ut i yttergang hvor hun begynner å kle på barn, ganske raskt.
- (12)
- (13) Under sangleken har noen (Jorunn?) plukket fram klær.
- (14)
- (15) Vincent sitter i gangen og geleider ungene til å kle på seg selv, forklarer dem i hvilken rekkefølge de skal på, hvorfor de ikke trenger støvler, osv.. (vs. K som kler på dem.)
- (16) Et barn vil ha på regndress. Vincent forklarer at det ikke regner, derfor trenger hun ikke det. Han overbeviser henne til å komme og få på en annen type utedress. Snakker med lav, rolig stemme.
- (17)
- (18) Jorunn ber et barn ta av seg en lue: «Du trenger ikke skitne ut bunadslua di, nei.»
- (19)
- (20) En unge gråter i gangen, blir oversett. En annen skal til å gå ut i bare støvlene, men blir stoppet av Jorunn og korrigerer: Ta av deg støvlene, og ta på bukse og joggesko i dag, for det regner ikke.
- (21)
- (22) Latter og småprat mellom Jorunn og Vincent pga barns interesse for sko/støvler. K ser på meg og smiler (inkluderende) idet hun går forbi, og jeg nikker og smiler.
- (23)
- (24) Samspill mellom Vincent og Miriam: Miriam var inne på avdelinga, kom av og til ut i gangen og hentet klær som var lagt fram til én og én unge. Vincent går i garderoben og henter klær til Niklas, og setter seg på benken igjen. Miriam kommer ut av avdelinga, og sier til Niklas at han må gå ut til Vincent, som venter på han. Fikk ikke med meg at det ble inngått en eksplisitt avtale mellom Miriam og Vincent om at Niklas var neste barn ut.

Kanskje er det en fast rekkefølge, eller kanskje får de med seg hva den andre gjør (-her kanskje særlig Miriam som får med seg hva Vincent gjør.)

(25)

(26)

(27) KOMMENTAR TIL FORELDRE VIA BARN:

(28) Vincent hjelper ei jente med å ta på klær, og sier til henne:

(29) «Mammy må kjøpe ny dress til deg. Du er blitt stor jente nå.» Dressen er kanskje litt kort.

(30)

(31) De største barna går ut først. Jorunn, som er på vei ut, og Vincent, som holder på med påkledning, lokker et barn til å bli medgjørlig under påkledning ved å referere til et annet barn, som allerede er ute og *venter* på han. Denne jenta kommer inn i gangen, og da sier Vincent at hun kommer for å hente gutten, som nå sitter på fanget hans og blir kledd på.

(32) Jorunn bærer jenta med seg ut. Miriam, som har tatt klær med inn på avdelinga og kledd på barn der, kommer ut sammen med ei jente. Med hendene sine på jentas skuldre geleider Miriam jenta ut i gangen og sier at hun kan gå ut.

(33)

(34) Et barn går bort til vasken i garderoben og slår på kranen. Vincent korrigerer ved å snakke til han.

(35)

(36) Nå er det tre voksne i garderoben: Else er tilbake (etter bleieskift?), og Miriam er også kommet i garderoben. Alle voksne småprater med barna mens de kler på dem.

(37)

(38) OPPSUMMERING AV UTETID:

(39)

(40) Ute: Jorunn beveger seg slik at hun ofte er i nærheten av andre voksne (*mens* hun evt. forholder seg til eller holder øye med barn), de fra den andre avdelinga kanskje oftere enn de fra hennes egen.

(41)

(42) Miriam er ofte ved skliehuset. Hun går inn med barn to-tre ganger (bleieskift?). Ingen av de ansatte virker som de gir noe særlig tegn til hverandre om de tar med seg barn inn eller går inn selv. Kanskje øyekontakt brukes.

(43)

(44) Vincent sparker fotball og trikser. Ingen av kvinnene er aktive med ballene.

(45)

(46) Else sitter endel i sandkassa. Hun tørker snørr av ulike barneneser, ca 6-7 ganger i løper av tida jeg er ute. Ser ikke Vincent gjøre dette. Er ikke sikker på Jorunn. Miriam tørker snørr et par ganger, tror jeg.

(47)

(48) Når bare Vincent og Else er ute:

(49) Else roper til Vincent to ganger for å få kontakt, og får å be han hjelpe til med å få de minste barna inn til lunsj. De større barna skal spise ute, sammen med henne.

(50)

(51) Generelt beveger ungene seg mye uten å nærme seg de voksne. De voksne speider, og er tilstede flere plasser enn der de er fysisk. Det er likevel ikke et mønster på at de som er nærmest er de som trøster eller ordner opp i en konflikt mellom barn. På et tidspunkt strever en unge med å komme seg ut av Bilen, og begynner å skrike. Else, sittende i sandkassa, er nærmest, men Vincent, som har stått og gått omkring litt lenger unna, kommer gående og hjelper ungen ut.

(52)

- (53) På et annet tidspunkt sitter Vincent i båten sammen med to barn, mens det like ved bryter ut en konflikt mellom to barn som begge vil ha en trillebår. Else, som er stående/gående litt lenger unna, går bort og bryter opp konflikten.
- (54) UTE
- (55) Når jeg kommer ut, er Jorunn og Miriam ute. Jorunn står og prater med personale fra den andre avdelinga (og holder øye med barn?). Barna leker selv, svært få henvender seg til de voksne.
- (56)
- (57) Miriam er kledd i dongeribukse, trenchcoat og hijab. Jorunn er kledd i fleeegenser og en bukse i gore-tex eller lignende.
- (58)
- (59) 3 barn er i sandkassa, 2 på babydisse, 2 på sykkel. Noen rundt omkring, løpende, gående, med vogn, med trillebår.
- (60)
- (61) Miriam går sammen med et barn til skliehuset, hvor det allerede er noen barn oppe i huset.
- (62)
- (63)
- (64) Vincent kommer ut. Han er kledd i overtrekksdress.
- (65)
- (66) Jorunn står ved dissa og gir fart, og prater med en voksen fra den andre avdelinga som står i nærheten.
- (67)
- (68) Vincent og Miriam står på hver sin side av skliehuset. Miriam retter seg samtidig mot barn i sklie ved siden av.
- (69)
- (70) TEGNING
- (71)
- (72) Kl. 10.00:
- (73) Jorunn går inn. Else har vært inne hele tida.
- (74) Jorunn kommer ut igjen.
- (75) Miriam går inn med barn (- bleieskift?)
- (76) Else kommer ut.
- (77) Ingen gir beskjed til kollegene når de går inn, etter hva jeg får med meg. (Det anses kanskje ikke som nødvendig, pga oversiktlig område, eller kanskje de bruker mer subtile tegn, som øyekontakt?)
- (78)
- (79) Jorunn og Vincent beveger seg i hver sitt område av barnehagen.
- (80) Vincent finner en ball, og sparker den. Ingen barn responderer.
- (81) Miriam står ved skliehuset.
- (82) Jorunn er i sandkassa. Her er også endel barn, og en voksen fra den andre avdelinga.
- (83) Barn beveger seg over hele barnehagen, de voksne holder seg stort sett på et sted over lengre tid.
- (84)
- (85) Jeg har inntrykk av at særlig Jorunn beveger seg i forhold til barna slik at hun også står i forhold til andre voksne slik at hun kan prate med dem (jfr. figur I b). (De diskuterer bl.a. morgendagens fotografering.)
- (86)
- (87)

- (88) 2 barn i konflikt ved sklie. Vincent går til dem.
- (89) Én gråter i skliehuset. Vincent rett ved, men en fra annen avdeling henvender seg til barnet.
- (90)
- (91) Jorunn går bort til Vincent ved skliehuset og tar opp det hun har diskutert med kollegene ang. fotografering.
- (92) Else flytter vogner fra vognskjulet inntil huset.
- (93)
- (94) Jorunn tar med barn inn.
- (95) Miriam i sandkasse. Korrigerer barn utenfor sandkasse, som prøver å ta en leke fra et annet barn.
- (96) Vincent «overvåker»/ «speider». Barn overalt: Sykler, løper, sandkasse.
- (97)
- (98) Jorunn kommer ut.
- (99) Miriam går inn med barn, ser på Else først (- en måte å gi beskjed på?)
- (100)
- (101) Jorunn til skliehus, oppmuntrer barn som sitter oppi det til å rutsje ned, men han går omkull og kommer ut av sklia med hodet først. Han begynner å gråte, og Jorunn plukker ham opp og trøster, mens hun kommenterer til de andre voksne: «Når jeg endelig skulle få han til å rutsje, så ramler han ut!» Bærer barnet med seg bort til en benk, setter seg og trøster han - «Uff, du var da uheldig», osv.
- (102)
- (103) Vincent står ved vognskjulet, vendt mot tunnelen.
- (104) Bemte står ved babydisser, hvor det også er voksne fra den andre avdelingen.
- (105)
- (106) Barn kaster stein ved båten, Else går bort dit og stiller seg ved siden av. Barnet slutter å kaste stein, og klatrer opp i båten. (Jeg vet ikke om noe ble sagt her, jeg kan ikke høre.)
- (107)
- (108) Vincent og Jorunn, som fortsatt har barnet som ramlet i sklia på armen, står ved vognskjulet og diskuterer.
- (109) Miriam kommer ut med et barn, som gråter litt. Han slutter i det han går ut i sandkasse, oppmuntret av en voksen fra den andre avdelinga.
- (110)
- (111) Barn gråter i skliehuset, Miriam går bort og snakker med henne.
- (112)
- (113) Ei jente klatrer opp på benken jeg sitter på, og sier «Vil ha melk». Vincent kommer: «Nei, du får ikke melk nå, ikke før vi skal spise. Er du tørst?» Jenta: «Melk.» Vincent: «Skal jeg hente vann?» og han går inn.
- (114)
- (115) Kl. 10.15.
- (116) Miriam ved skliehuset, Jorunn ved babydisser. Else i båt. Vincent kommer ut med ei mugge vann og plastkopper, og 2-3 barn kommer løpende til benken hvor jeg og den lille jenta sitter og vil ha vann. Jeg flytter meg til en annen benk like ved.
- (117) Vincent tørker snørr av et barn før han gir ham vann.
- (118)
- (119) Vincent kaster vann fra en brukt, nå eierløs kopp, ned på bakken. Ei jente gjør det samme med sin egen kopp, setter fra seg koppen og hun går ned fra benken.
- (120) Vincent går inn og henter flere kopper.
- (121)
- (122) Jorunn og Else står ved båt, Miriam står ved babydissene.

- (123) Vincent går fra benken med vannmugga til barn i to konflikt om en trillebår. Han tar med seg den «angripende» part (som er jenta som ville ha melk).
- (124)
- (125) Voksne prater med hverandre, går og speider litt etter barn samtidig.
- (126)
- (127) Kl. 10.24.
- (128) Vincent står ved båten og sparker ball med en gutt.
- (129) Miriam med 2 barn i babydisser.
- (130) Else i sandkasse med 7 barn.
- (131) Jorunn inne.
- (132)
- (133) En gutt tar to plastkopper fra benken med vannmugga. Jeg flytter meg lenger bort fra denne benken, nærmere Miriam og Vincent, som står og prater. Vincent ser gutten, som nå sitter på bakken med koppene, går bort til ham, tar koppene og setter dem på bordet. Deretter gir han gutten vann.
- (134)
- (135) Miriam gir en beskjed til Else, som sitter ved bilen, og Else nikker og gir et bekræftende svar. Litt etter ser jeg Miriam gå ut av porten til barnehagen. (Hun blir borte til lunsj.)
- (136)
- (137) 3 unger kommer bort til Vincent for å få vann.
- (138) Else er i sandkassa, sammen med 4 barn og en lærling fra den andre avdelinga.
- (139) Jorunn er ikke ute.
- (140)
- (141) Et barn prøver å ta med seg ei tralle opp trappa til inngangsdøra. Vincent går bort til han, tar fra han tralla, setter den ned på bakken, snur den i kjøreretning og peker til ungen hvor han kan kjøre mens han sier noe.
- (142)
- (143) Kl. 10.34:
- (144) Vincent tar inn vannmugga og koppene.
- (145) Else står ved babydissene.
- (146) Jorunn og Miriam ikke ute.
- (147)
- (148) Barn overalt i barnehagen, flest i sandkassa sammen med en ung voksen fra den andre avdelingen.
- (149) Vincent kommer ut med en søppelpose som han går og kaster. Småprater med andre voksne på vei til og fra.
- (150)
- (151) Sola er kommet fram, og det er blitt varmere. Else går og henger opp et barns jakke på en knagg ved inngangsdøra, og går deretter tilbake til babydissene. En gutt i miniskogen like ved rekker ut handa med lua si mot Else, og hun hjelper han med å ta på lua.
- (152)
- (153) Vincent holder øye med en liten gutt på sykkel, som ser litt ustø ut.
- (154)
- (155) Else tar skjerfet av en gutt og henger det opp ved inngangsdøra.
- (156)
- (157) Else og Vincent bytter område:
- (158) Else går mot benken ved vognskjulet, Vincent går til babydisse. Vincent tar på lua til den samme gutten som Else nettopp hjalp. Han går tilbake til babydissa.
- (159)

- (160) Else tørker nesen til et barn, kaster papiret og tar nytt papir som hun putter i lomma.
- (161)
- (162) Vincent trikser med ball ved siden av babydissene.
- (163)
- (164) Kl. 10.42:
- (165) Et barn går opp på trappa ved inngangsdøra. Else går opp og leier ham ned.
- (166) Vincent står ved babydissene.
- (167)
- (168) Else er i sandkassa, hvor lærlingen fra den andre avdelinga også sitter, og prater med en voksne fra den andre avdelinga som sitter ved bilen. 6-7 barn befinner seg rundt dem.
- (169)
- (170) Vincent sparket ball med en gutt, F. Dvs. han trikser, mens gutten etterhvert springer etter ballen, plukker den opp og kaster den til Vincent.
- (171)
- (172) Vincent går til trebilen, og hjelper en gutt å hoppe ned fra den. Kommentar fra annen, kvinnelig voksen: «Han er ikke redd, i hvert fall!»
- (173)
- (174)
- (175) Gutten som ikke vil ha på seg lua har tatt den av igjen. Vincent tar lua, og «jager» gutten, som ler. Vincent ler selv og.
- (176) Kl. 10.46:
- (177) Else sitter fortsatt i sandkassa, vendt mot den andre voksne som sitter ved trebilen. 2 barn sitter i babydissene, uten fart.
- (178)
- (179) Vincent leker med ball med noen barn. F, som Vincent nettopp spilte ball med, springer forbi og snubler over ballen slik at han faller. Vincent reagerer ikke, men Else, som sitter i sandkassa, sier: «Datt du?» Når gutten ikke ser ut til å ha fått vondt, verken reiser hun seg eller sier noe mer til han.
- (180)
- (181) Kl. 10.49:
- (182) Else sitter i sandkassa, sammen med en annen voksen. En unge strever med å komme seg ut av trebilen, som er rett ved sandkassa. Vincent, som har stått og driblet og sparket ball litt lenger unna, kommer og hjelper henne. Han beveger seg videre til babydissa. Han går så tilbake, og sparket en ball mot noen unger ved vognskjulet.
- (183)
- (184) Else reiser seg og hiver et lommestørkle i søppelposen. Hun går bort til lekeboden, åpner den og går inn. En gutt løper mot boden, og Else kommer ut og stenger døra igjen. Vincent sparket ball med en gutt.
- (185)
- (186) Else står ved trebilen sammen med den samme voksne som tidligere, som nå sitter i sandkassa.
- (187)
- (188) Kl. 10.54:
- (189) Else går inn og henter ytterklær til et sovende barn, som lærlingen fra den andre avdelinga tar opp av vogna og legger i Elses fang. Else kler på jenta, og to andre barn vrirler rundt dem. Den ene gutten stryker på jenta i Elses fang, og Else småprater med dem. Else plasserer den nyvåkne jenta i sandkassa, og går inn og henter ei lue som hun tar på henne.
- (190)
- (191) Et barn ramler ved båten hvor jeg sitter på en benk, og jeg spør om det går bra. Han

- blir liggende og grave i grusen, og ser ut som han synes det er greit å ligge der og hvile litt. (Etter en stund kommer det en voksen fra den andre avdelingen, som kommenterer at «noen er visst trøtt», hvorpå hun løfter han på beina. Da springer han avgårde.)
- (192)
- (193) Jorunn kommer ut, uten yttertøy, og speider fra trappa.
- (194)
- (195) Kl. 10.57:
- (196) Et barn holder på med ei av barnevognene som står inntil husveggen.
- (197) 2 barn sitter i babydissene uten fart, en unge står ved siden av dem.
- (198)
- (199) Else er i sandkassa. Vincent finner seg en ball.
- (200)
- (201) Vincent går til babydissene. Else henger opp et skjerf som hun har tatt av et barn, og tørker nesen til et barn som står på trappa og venter på å gå inn. (Dette barnet blir ikke leid ned igjen.)
- (202)
- (203) (Kommentar fra assistent på den andre avdelinga, henvendt til barnet som står ved siden av de som sitter i babydissa: «Storungene går på stordissa, kom!»)
- (204)
- (205) Kl. 11.00:
- (206) Else inne. Vincent «speider», og korrigerer ved hjelp av tale det barnet som har holdt på med barnevogna i et par minutter.
- (207)
- (208) Else kommer ut og henvender seg til Vincent: «Vi spiser ute, vi med de store, da?»
Får bekreftende svar.
- (209)
- (210) Jeg går inn på toalettet. Jorunn står på kjøkkenet og smører brødkiver.
- (211)
- (212) Ute igjen er det kommet en voksdruk på et av bordene. Else sitter der med 4 barn. Vincent står og «speider» ved båten. Else gir beskjed til et barn om å gå ned fra bordet, og går vekk derifra. Barna går på benkene. Else kommer tilbake med en tørkerull og noen fuktige servietter til å vaske barnas hender med. Dette begynner hun med, og flere barn kommer løpende til etterhvert som de ser at dette foregår (- dette er en rutine de kjenner til, virker det som).
- (213)
- (214)
- (215) Kl. 11.11:
- (216) Vincent sitter i båten og speider.
- (217) Et barn står på bordet. Else sier fra at han må ned derifra, går raskt bort til bordet og løfter gutten ned derifra. Hun snakker rolig og med lavmælt stemme til han, og forklarer at her skal vi spise, men nå er det sand og skittent på bordet - «det var ikke særlig lurt, hva?» Hun setter seg ned ved siden av gutten og børster bort sanda. Det sitter 5 barn ved bordet, og etterhvert legger de seg over det. Else roper til to barn i konflikt, som er nærmere Vincent. Vincent sitter i båten sammen med to barn. Else reiser seg og går mot barna i konflikt. 2-3 barn reiser seg og løper vekk fra bordet. 2 av dem kommer mot meg, ser på meg og smiler mens de knuffer inn i et buskas. Else roper til Vincent:
- (218) «Vincent, hjelper du å ta inn (barna)?» Han svarer ikke med en gang, og Else roper «Vincent!» Denne gangen hører han, og hun gjentar spørsmålet.
- (219)
- (220) Else henvender seg til barna ved bordet ute: «De små skal gå inn først [før vi spiser],

- de skal spise inne.»
- (221) Vincent tar med seg et par barn inn. 7 barn sitter ved bordet, alene. Et par barn begynner å rive i duken på den ene siden, og litt etter hermer de på andre siden. Else kommer ut med et fat med skiver: «Næmmen, hva gjør dere med duken, da? La duken være på.» Hun vasker hendene deres.
- (222)
- (223) Lunsj inne:
- (224) Vincent går inn for å ta av yttertøyet på to av de minste, da en annen unge kommer ut til han, med yttertøy på. «Har du ikke fått hjelp, du da?» spør Vincent. Vincent hjelper barna med å få av yttertøy, og vaske hendene i garderoben. Så kommer de inn til Jorunn, som sitter ved spisebordet sammen med 7 av de minste barna. Hun har en smørekniv i handa, så sier hun: «Skal vi synge?» Og hun synger bordverset «Skipper'n». Ingen av barna synger med, men alle følger nøye med. Et par av dem snur seg og kikker på meg, som sitter et lite stykke unna.
- (225)
- (226)
- (227) Miriam kommer, vasker hendene (noe hun kommenterer høyt), og setter seg. Vincent kommer innom, men får beskjed om å gå til lunsj.
- (228)
- (229) Borddekning:
- (230) To plastfat til de voksne, plastkopper til barna, skivet kjøpebrød i plastpose, leverposteiboks og makrell i tomat på tube, smørekniver. De voksne spiser ikke selv, de bruker bare fatene til å lage til mat som de deler ut til barna.
- (231)
- (232) Miriam reiser seg, «Skal jeg hente drikke?» spør hun Jorunn. Hun lurer på om hun skal hente melk og vann, eller om alle drikker melk.
- (233)
- (234) Enkelte barn får smøre på selv. En har tutkopp – men «hun bruker egentlig bare vanlig plastkopp», sier Jorunn. Tutkoppen, som ikke er skrudd ordentlig sammen, søler melk utover bordet, og Miriam tar koppen fra jenta. Jenta begynner å gråte høyt, og Miriam sier «Jer er ikke slem, jeg er ikke slem», mens hun ler litt og smiler. Jorunn smiler og, og strekker seg bak etter tørkepapir. Miriam overtar tørkinga, reiser seg og går rundt Jorunn for å kaste papiret. Jenta blir stille når hun får koppen tilbake, og for en stund blir stillheten kun avbrutt av smatte- og drikkelyder, samt en og annen «Mer».
- (235)
- (236) Miriam spør et barn: «Vil du ha makrell?», og spør Jorunn, øyeblikket etter: «Spiser N makrell?» Jorunn svarer: «Ja, hun er veldig glad i det.»
- (237)
- (238) Miriam gir en skive med makrell til L, som ikke tar den.
- (239) Miriam: «Vil du ikke ha makrell?»
- (240) Jorunn: «Nei, L liker ikke makrell.»
- (241)
- (242) Miriam flytter på koppen til et barn som skal til å putte skiven oppi. Et barn spør etter kaviar, og Jorunn, som sitter nærmest kjøkkenskap og kjøleskap, svarer at det har hun ikke tatt fram, men det kan hun gjøre. Hun ruller bort til kjøleskapet (det er hjul på stolen hennes) og tar fram kaviartuben.
- (243)
- (244) Barn: «Kaviar?»
- (245) Jorunn: «Ja du skal få kaviar, bare spis opp skorpa di først.»
- (246) Stille.

- (247)
- (248) Ei jente reiser seg halvveis opp i stolen og begynner å rope «Æsj!». De andre barna hermer, høyere og høyere.
- (249) Miriam: «Hysj...»
- (250) Stillere.
- (251) Jorunn (til jenta som ropte først): «Sitt på rompa di.»
- (252)
- (253) De voksne snakker litt til barna, litt med hverandre – om 17.mai-tog-vaner, og om hvem som har bæsjet og fått ny bleie.
- (254)
- (255) Et barn (B) ler høyt, og de andre hermer. Barna blir litt mer høylydte. De voksne ler og kommenterer at B ofte smitter de andre med latterkonsertene sine.
- (256)
- (257) Så blir det for høyt.
- (258) Jorunn: «Når dere er ferdig å spise, kan dere tulle og tøyse.»
- (259)
- (260)
- (261) (Idet Jorunn kommer inn igjen etter å ha hentet noe, reiser jeg meg og spør henne om jeg kan ta meg en kopp kaffe. Hun sier, som om hun unnskylder, at den ikke er så fersk, den er fra i morges. Hun påpeker også at jeg bare må ta meg mat når jeg vil.)
- (262)
- (263) Før de går fra bordet, sier de voksne:
- (264) «Hva sier vi når vi er ferdig, da?»
- (265) En gutt svarer: «Jeg er ferdig!»
- (266) De voksne ler, og kommer med det *riktige* svaret: «Takk for mat!»
- (267) Miriam og Jorunn tørker av barnas hender før de hjelper dem ned fra de høye stolene sine. En etter en springer barna bort til sofaen.
- (268) Jorunn: «Se her da, slagmark under bordet», henvendt til Miriam.
- (269)
- (270) Jorunn lukker døra til gangen, «Så ikke dere drar på rømmen».
- (271)
- (272) Jorunn og Miriam rydder litt, så setter Jorunn seg ned ved bordet sammen med de to barna som sitter igjen, mens Miriam fortsetter å rydde. De andre barna leker ved sofaen.
- (273)
- (274) De ser litt på meg, men kommer ikke helt bort til meg. De småsmiler når jeg ser på dem. Jeg prøver å ikke ha lang øyekontakt.
- (275)
- (276) Jeg reiser meg og går bort til Jorunn, vi snakker litt om dagen, hun lurere på om jeg har fått det jeg ville.

(1) Dag to – observasjoner.

(2)

(3) Jeg hadde avtalt å komme klokka 09.30, men var litt forsinket, så jeg gikk bort til Vincent for å unnskyldte meg. Vi småpratet litt, og han spør litt om masteroppgaven min. Han lurer på hvor mange uker jeg skal være der, og hva jeg ser etter. (Dette vet han altså ikke fra før, mens jeg har trodd at Jorunn har informert alle ansatte. Og joda, han var på møtet hvor styresen fortalte om prosjektet mitt, men har kanskje ikke fått med seg alle detaljene.) Jeg forteller at jeg fokuserer på hva de voksne gjør. («Åja, ikke barna? Jeg trodde det var barna også.») Han kommenterer at det kunne ikke være så mye å skrive ned, fordi de for det meste står rundt omkring, men av og til ikke gjør så mye i forhold til ungene, men lar dem få holde på i fred. Jeg fortalte at jeg har òg jobbet i barnehage, og kjenner litt til hvordan det er. Jeg forteller også at jeg er forsinket med masteroppgaven min, at jeg egentlig skulle levere i juni, hvorpå han sier at det er bedre å bruke litt lengre tid, og gjøre en god jobb – noe jeg sier meg enig i.

(4)

(5) Jeg går inn for å legge fra meg sykkelveska, og overhører en samtale mellom Else og Jorunn. Else forteller til Jorunn, som nettopp er kommet på jobb, at noen (Vincent?) ikke kom på tidligvakt, og dermed var hun (Else) alene da fotografen kom tidligere på morgenen. Hun sier noe om at ungene «slo seg vrang på meg», og at hun ikke var i stand til å hjelpe fotografen med å flytte på bord, men måtte unnskyldte seg: «sorry, det er litt kaos her, vi er litt manko på folk». Samtalen fortsetter, men de flytter seg inn i et annet rom, og jeg føler ikke at det er passende å gå etter dem, så jeg går ut igjen. Jeg merker meg at litt over halvparten av brevene jeg etterlot til de foresatte dagen før, fortsatt står i hyllene.

(6)

(7) Ute, fra kl. 09.45.

(8) Vincent tørker en barnenese. Miriam er i sandkassa, leker og prater mye med barna. Jorunn og Else er fortsatt inne.

(9)

(10) Et barn ramler ved trappa til den andre avdelinga. Miriam går bort. Det står en voksen fra den andre avdelinga der fra før.

(11)

(12) Vincent går inn for å skifte en bleie (og gir ingen beskjed).

(13) Miriam er ute, sammen med 2 andre fra den andre avdelinga.

(14)

(15) En assistent fra den andre avdelinga går forbi meg, og gir beskjed om at Miriam er «hos oss i dag». (Først når vi går inn til lunsj senere, blir klar over at Kathrine, som var på den andre avdelinga dagen før, er på «min» avdeling i dag. Hun er derfor blitt litt oversett i feltnotatene fra utetida.)

(16)

(17) Else kommer ut. Prater med en annen assistent. Går bort til båten, hvor to barn er i konflikt over bøtter, snakker med dem, og leier den ene ungen ned fra båten.

(18) Det er ca 20 barn ute nå, og 4 voksne.

(19)

(20) En assistent fra den andre avdelinga løfter opp Line, som har våknet, fra vogna. Else kommer gående og får henne i armene. Else bærer med seg Line inn.

(21)

(22) Jeg går inn for å drikke vann. Else, som kler på Line, prater med Jorunn. Vincent går ut med ungen han har skiftet bleie på. Jeg hører ikke hele samtalen mellom Else og Jorunn, men får med meg at Else gjentar noe om kaoset som var da fotografen var der. Hun nevner også at det ble «bare to voksne på bildet. Det jobbe ingen her i barnehagen, liksom». Jeg

- oppfatter at «han» kom omtrent samtidig som fotografen var «ferdig».
- (23)
- (24) Ute igjen:
- (25) Vincent sparket ball med noen gutter.
- (26) Else er i sandkassa. Hun tar av lua til ei jente, og børster sand vekk fra håret hennes mens hun sier noe. Ved siden av sitter ei annen jente med sandete lue på hodet.
- (27) Jorunn står ved sandkassa, og prater med 2 fra den andre avdelinga.
- (28)
- (29) Jorunn går inn.
- (30) Vincent snur ryggen til en liten unge som ligger på bordet, og leker med ball med et par gutter. [Han kjenner sikkert til denne ungens motoriske evner, og kanskje er det mitt hønemorgen som gjør at jeg legger merke til dette?]
- (31)
- (32) Else er ved sandkassa, og går bort til trebilen, hvor det foregår en konflikt mellom to barn.
- (33) Vincent befinner seg i motsatt ende av barnehagen, ved porten, hvor det står noen barn.
- (34)
- (35) Jeg går inn en tur. Idet jeg går ut, merker jeg meg en plakat ved ytterdøra som gir beskjed om å merke barnas klær og sko med navn.
- (36)
- (37) Ute igjen:
- (38) Else er inne, Jorunn er ved trebilen.
- (39) Vincent er ved porten og speider.
- (40)
- (41) Den andre lederen spør Jorunn om tidspunkt i anledning et bytte av vikar hun skal arrangere. Den andre lederen skal ta telefonen for å spørre en vikar om hun kan bytte fra deres avdeling til «vår».
- (42)
- (43) Jorunn beveger seg til vognskjulet, og ser på ei vogn. Hun spør Vincent om det er den nye vogna til E, og får bekræftende svar. De ler og spøker om noe. [Jeg merker meg at *han* vet at dette er den nye vogna, men ikke *hun*.]
- (44)
- (45) Vincent sparket ball.
- (46) To barn, en gutt og ei jente, er i konflikt i nærheten, og Jorunn går bort og snakker med dem. Gutten får en sykkel, jenta beholder vogna. Gutten ser ut som han er misfornøyd.
- (47) Jorunn går inn, og kommer ut med et skjerf til en unge. Konflikten mellom gutten og jenta med vogna gjentar seg, og Jorunn kommer gående mot dem mens hun roper «Nei, F, du får ikke ta den fra V.» Vincent kaster ball på taket. Jorunn går forbi gutten, som har sluppet taket i vogna til jenta, og bort til en mindre unge som sitter på bakken og har puttet noe i munnen. Så er det en som gråter rett ved, og hun går bort til han.
- (48)
- (49) Jorunn er ved skliehuset, og Vincent holder på med en ball ved porten. Noen gutter er i nærheten av han.
- (50) Jorunn henter papir for å tørke en nese.
- (51) (Else er fremdeles inne.)
- (52) Jorunn tørker nesa til en til unge.
- (53)
- (54) Vincent trikser med ball ved porten.
- (55)

- (56) Jorunn ser en som ramler et stykke unna, roper ut «Oi oi oi!» og Miriam springer til barnet.
- (57)
- (58)
- (59) Et barn gråter i skliehuset, og Jorunn går bort dit.
- (60) Vincent spiller ball.
- (61) En gutt gråter, og Miriam går bort til ham.
- (62)
- (63) Jorunn står ved skliehuset, hvor en gutt gråter igjen.
- (64)
- (65) Vincent springer etter en gutt på sykkel: «Få se om du har bæsja». Gutten stopper, og Vincent tar han med inn. Vincent merker at gutten holder en smokk, som tilhører den gråtende gutten på Miriams fang. Vincent snur og går bort til Miriam med smokken, og ler litt idet gråten stilner. Vincent går inn, og roper «kom!» til gutten som skulle få ny bleie. Gutten springer inn etter Vincent.
- (66)
- (67) Jorunn står ved babydissene. Hun blir leid i handa av en gutt bort til sandkassa, hvor hun prater med den andre lederen. (De to guttene i babydissene ler mot hverandre.) Jorunn blir så leid av den samme gutten forbi skliehuset til stordissene. Hun løfter to barn opp i hver av de to dissene, og sier «å du holde deg fast» [til jenta?] før hun gir fart.
- (68)
- (69) Jorunn er nå den eneste voksne som er ute fra «vår» avdeling, men det er 3 fra den andre. [Dette inkluderte jo Kathrine, altså var det to ute fra Jorunns avdeling.]
- (70)
- (71) En gutt og ei jente er i konflikt over ei vogn, og siden jeg sitter i nærheten ser Jorunn på meg og spør om jeg så hvem som hadde den, men jeg så ikke hva som skjedde. Jorunn sier til jenta, som gråter høyt, at hun ikke så hvem som hadde vogna. Jorunn spør gutten om jenta hadde vogna, men han rister på hodet. Så sier hun at hun tror jenta hadde vogna. Gutten holder fast på vogna. Jorunn tar med seg jenta og finner en annen vogn. Jorunn forlater jenta med vogna, og går til stordissene der det fortsatt sitter barn.
- (72)
- (73) [Her har jeg kommentert at jeg har inntrykk av at det generelt er mer gråting blant barna i dag, jamfør det Else sa at hun hadde sagt til fotografen at «her e litt *chaos* i dag».]
- (74)
- (75) Jorunn leier en gutt over broen, mot inngangen.
- (76) Vincent går etter en gutt, og Jorunn spør «har han bæsja?» Vincent sier at han tror det, og sjekker guttens bleie. Jorunn tar med seg begge guttene inn (for å skifte bleier).
- (77)
- (78) Vincent går til babydissene, hvor to barn sitter, og gir dem fart.
- (79)
- (80) De aller fleste ungene har ikke dresser på i dag, bare bukse og collegegenser eller jakke, samt lue og eventuelt skjerf.
- (81)
- (82) Vincent går bort til en gutt som har smokk i munnen, napper den ut bakfra og gjemmer den på ryggen. Gutten (Sigurd) snur seg, ser litt forstumlet ut, men gråter ikke. Det virker ikke som om han har fått med seg at Vincent har tatt smokken hans, og Vincent ler. Han gir smokken til Miriam, som putter den i lomma. Gutten går bort til den andre lederen, som sitter i sandkassa.
- (83) [Er det Vincent, som er mannen, som ser det som sin oppgave å venne gutten av å gå med smokk? Et annet aspekt jeg tenker på her, er at jeg mener man må føle seg ganske trygg

- for å gjøre en slik «prank», og at det neppe er tilfeldig at *mannen* har tilgang til en slik handling.]
- (84)
- (85) Vincent beveger seg rundt, til stordissene, hvor en gutt sitter. Det første paret som kranget over vogna ser nå ut til å være venner, og sitter sammen på et trappetrinn ved stordissene.
- (86)
- (87) Kl. 10.26:
- (88) Vincent er ute.
- (89) Jorunn er inne og skifter bleier, Else vet jeg ikke hva gjør.
- (90)
- (91) Jorunn kommer i døra og roper til Vincent, som står ved stordissene, og spør: «Bæsja ikke han Ole òg?» Vincent svarer ja til dette.
- (92)
- (93) Jorunn snur seg og ser inn i gangen. Hun kommer ut med gutten, leier han ned trappa, og sier, til en annen som kommer syklende: «Sykler du? Oi!» Gutten hun leide er allerede på vei mot en annen dame, og Jorunn følger etter han som sykler.
- (94)
- (95) Vincent prater med barn i skliehuset.
- (96)
- (97) En gutt gråter, og går forbi Jorunn til Miriam.
- (98)
- (99) Jorunn prater med den andre lederen om vakter. En gutt gråter, og Miriam springer til. De to lederene ser på, og fortsetter praten.
- (100)
- (101) Vincent går til stordissene igjen.
- (102)
- (103) Ei jente, Anna, står i ei ustø lekevogn ved trappa. Den andre lederen, som fremdeles er i sandkassa, roper «vær forsiktig» idet Jorunn er på vei forbi Anna. Hun ser på jenta, men fortsetter til en gråtende gutt (V) hun har hørt. Kathrine (lærling?) løfter Anna ned fra vogna, og plasserer henne med rompa nedi vogna. [Lederen kunne gå forbi jenta, fordi hun så at lærlingen var i nærheten og kunne overta dette prosjektet, mens hun selv kunne gå dit hun hadde tenkt.] Gutten Jorunn gikk til, Sigurd, vil ikke gå sammen med henne, men springer fra henne mens han gråter. Jorunn kommer leende etter: «han skulle ikke til meg, nei. Haha, jeg er ikke bra nok!» [og jeg tror hun ser på meg og ler]. Jorunn går til sandkassa, hvor den gråtende gutten har gått til lederen som sitter der.
- (104)
- (105) Jorunn spør en gutt, I, om han har lyst til å rutsje nå. [Dette er gutten som ramlet i går, etter at han «endelig» ville rutsje.] Jorunn prater med de barna som allerede er i skliehuset:
- (106) «Han kommer seg ikke opp. Klarer du det? Ja. Flytt litt på ..., så klarer han det.»
- (107) [Jorunn sørger for at I kommer seg opp til sklia ved å fortelle barna at de må lage plass til han.]
- (108)
- (109) Vincent vandrer ved sandkassen. Han finner en ball, og springer avgårde med den.
- (110)
- (111) Jorunn prater med barna i skliehuset, og veileder dem til å sette noe på plass - «det var lurt». [Ting har sin plass, også ute.]
- (112)
- (113) Kristni leder I ut i sklia, og han rutsjer helt ned – uten å ramle denne gangen. «Det va

- arti», sier gutten, og Jorunn ler fornøyd.
- (114)
- (115) Vincent trøster eller ordner opp i en konflikt mellom to borte ved vognene ved husveggen, hvor det også står en forelder og snakker med noen fra den andre avdelinga. Jorunn sier til Vincent, mens hun leier med seg ei jente, «Tar en bæsj, æ». [Jeg har ikke hørt at de har gitt beskjeder om slike ærend tidligere, men nå står det en forelder i nærheten.]
- (116)
- (117) Vincent tørker nesen på en gutt som gråter.
- (118)
- (119) Kl. 10.45:
- (120) Jeg går inn for å varme meg litt. Jorunn skifter bleie, Else er på kontoret med en kollega og holder på med noe papirarbeid.
- (121) Jeg spør Jorunn om jeg kan ta meg en kopp kaffe, og hun sier at hun kan sette på ny «så vi kan få ferskere». Jeg sier at det ikke er så farlig for min del, og spør om jeg kan gå på pauserommet litt. Jeg får høre at jeg må bare gjøre det, bare styre meg selv, og at hun ikke tenker over at jeg er her.
- (122)
- (123) Kl. 10.56:Regn.
- (124) Jeg er på vei ut igjen, men møter Vincent med en unge på trappa – det regner. Jeg går også inn.
- (125)
- (126) Else kommer med ei tralle med mat (brød, plastfat) og går inn på avdelinga. Jeg plasserer meg i sofaen. Else tørker nesen på ei jente og plasserer henne i en babystol ved bordet. Else setter ut stoler og de to småbordene.
- (127)
- (128) Vincent stopper en gutt som er på vei inn til bordet: «kom og vask fingran».
- (129)
- (130) En gutt ved bordet hyler. Mens Else tørker av bordet gir hun ham lavmælt beskjed om å bruke «innestemme». [Typisk Else å være nær ungene når hun gir dem beskjeder? Samt bruke lav stemme? Eller har det noe å gjøre med at jeg er i nærheten? Tror egentlig ikke det.]
- (131)
- (132)
- (133) En etter en blir ungene sendt inn på avdelinga fra Vincent, som er i gangen/garderoben og sørger for at de vasker hendene. Else plasserer ungene ved bordene, men stort sett løper de bort til stolen sin selv og venter på å bli løftet opp. Samtidig som ungene kommer springende inn dekker Else på bordene med bunker med plastfat og stabler med plastkopper.
- (134)
- (135)
- (136) En gutt, I, vil ha en annen gutt (E) vekk fra en stol, ved å ta på ørene hans. Vincent og Kathrine kommer inn. Else går bort til de to guttene, og leier den sittende gutten (E) bort til det andre bordet mens hun sier til den andre (I) at han ikke må ta E på ørene. I følger etter; guttene skal altså sitte ved det andre lillebordet sammen.
- (137)
- (138) Vincent tørker neser til unger som sitter ved det høye bordet.
- (139)
- (140) Ei jente står på en trampoline ved siden av sofaen der jeg sitter, og ser på meg. Etter noen minutter blir hun oppdaget av Kathrine, som løfter henne med seg mens hun sier «nei, hva gjør du her, du skulle jo på den andre sida, du». [Jenta hørte til på en andre avdelinga.]

- (141)
- (142) Vincent tørker flere neser.
- (143) Else tar ut pålegg fra kjøleskapet og deler ut. Det ene lillebordet får porsjonspakninger med prim, det andre får kaviar i tillegg (noe ungen har ropt etter).
- (144) Jorunn kommer inn med ny kaffekanne.
- (145) Vincent setter brød på bordene.
- (146) Kathrine setter seg på en lav stol med hjul på (tydeligvis forbeholdt de voksne) ved det ene lillebordet.
- (147) Vincent og Jorunn setter seg ved det høye bordet, hvor de minste sitter. Jorunn har samme plass som i går; nærmest kjøkkenbenken.
- (148)
- (149) De voksne synger bordvers, og alle ungene er stille og lytter. Barna synger ikke med.
- (150)
- (151) Ved småbordene får barna prøve å åpne porsjonspakningene med prim og smøre brødiskivene selv.
- (152)
- (153) Plutselig merker alle de voksne at det lukter bæsje, og Kathrine lukter seg fram til det ene lillebordet. Kilden er en gutt (som ser skyldig ut), og Kathrine spør alle barna før ham.
- (154) Han nikker til henne.
- (155) Else, som akkurat kommer inn, spør: «Har han bæsja?»
- (156) Kathrine: «Ja.»
- (157) Else: «Ja, men har han bæsja?» hvorpå E kikker nedi bleien for å sjekke.
- (158) Kathrine: «Ja.» Da tar Else med seg gutten på badet.
- (159) [Else kjenner tydeligvis til at gutten ikke alltid snakker sant, og Kathrine, lærlingen, må sjekke før Else kaster bort tida si...Autoritet]
- (160)
- (161) Vincent blir spurt av en gutt, Matias, om han kan få mere.
- (162) Jorunn svarer: «Ja, Matias kan få mere.»
- (163) (Idag drikker 3 barn ved det høye bordet av tutkopper, det gjorde de ikke i går. De har dessuten fått hver sitt plastfat alle sammen.)
- (164)
- (165) Vincent og Jorunn sitter og prater rolig med hverandre mens de deler ut barn og småprater med barna innimellom.
- (166) Kathrine går mellom de to småbordene og hjelper barna å smøre skivene etter at de har prøvd selv og nå ber om hjelp. Hun ber dem vente på tur.
- (167) [På meg virker det som et privilegium å sitte ved det høye bordet; her er man også nærmest kjøkkenbenken hvor alt utstyr er, samt kjøleskapet med maten. Dette er den naturlige plassen til den som (har autoritet til å) distribuerer.]
- (168)
- (169) Else sender inn gutten hun har skiftet bleie på, og kommer inn med reine smekker som hun legger i en skuff. Ingen av barna har smekke på nå.
- (170)
- (171) Else setter seg ved det ene lillebordet: «Va det godt med mat?» innleder hun med, og begynner å småprate med de to guttene som sitter der.
- (172)
- (173) Vincent og Jorunn prater med hverandre.
- (174) En gutt setter fatet sitt på høykant og kakker det i bordet. Jorunn tar det og slenger det resolutt i vasken bak seg mens hun sier «Tar og konfiskere fatet ditt, æ» (og ser på meg såvidt).
- (175)

- (176) Det er ganske stille.
- (177)
- (178) En gutt (Samuel) som sitter og spreller med beina i den høye stolen sin, sitter ved siden av Jorunn og lager flekker på hennes svarte cardigan med fingrene sine.
- (179) Jorunn «ska du sitt og grise på mæ no! [ler]» og tørker ermet sitt for (minst) andre gang.
- (180)
- (181) Else ved lillebordet forklarer barna at de må spise skorpene sine. Den ene gutten «drikker» av en tom kopp og hylar inn i koppen. Else tar koppen og setter den på bordet. En gutt hermer ved det andre lillebordet, og Kathrine sier «Slutt å tull» hvorpå gutten selv setter fra seg koppen sin.
- (182)
- (183) SAMTALEN OM MALING
- (184) Else spør guttene ved lillebordet sitt om hva de skal gjøre etterpå. «Maling!» utbryter den ene.
- (185) Else: «Hm..kanskje vi kan..ikke maling, men...» (mens hun ser mot Jorunn, tror jeg.)
- (186) Gutten: «Ikke grisemaling.»
- (187) Else: «Ikke grisemaling? Er det ikke litt griseri med all maling, da?»
- (188) Så går samtalen over til mat og pålegg.
- (189)
- (190)
- (191) Ingen av de voksne spiser, og alle fire av dem er tilstede under måltidet. Jorunn og Else drikker kaffe, noe som kommenteres av barna, som er nysgjerrige på hva de har i koppene sine. (En spør også Else om jeg har kaffe i koppen min.)
- (192)
- (193) Jorunn fukter en bunke servietter og legger dem på bordet, tar én og begynner å tørke av hendene til den ivrige, sprellende gutten ved siden av seg. Vincent tar og en serviett og begynner å tørke hender. Barn slippes ned/ løftes ned på gulvet etter hvert som de får tørket hender. Jorunn geleider den første gutten som har forlatt spisebordet, og ser ut som han er på vei mot meg, inn på puterommet.
- (194) Vincent sier til den neste han løfter ned at han skal gå inn på puterommet.
- (195) [Jorunn avgjør område før Vincent følger opp og støtter denne beslutningen. Kanskje er det en rutine de har.]
- (196)
- (197) Jorunn og Vincent har begge reist seg, og tørker hender. Vincent har beveget seg inn på Jorunns side av bordet, og mens hun går sammen med ei jente inn på puterommet, løfter Vincent ned en gutt som Jorunn går forbi.
- (198) [Hun vil komme seg raskt inn på rommet, for å holde kontrollen der inne, tenker jeg.]
- (199)
- (200) Jorunn går inn på puterommet sammen med ungene som er gått fra bordet, og lukker døra. Fortsatt sitter alle ved småbordene på plassene sine og spiser. Det er tre igjen på det høye bordet for de minste, hvor Vincent rydder med rolige bevegelser.
- (201)
- (202) Else henter fuktige servietter til småbordene.
- (203) Else til en gutt: «Grise du? Er ikke lov å spise på kniven. Da kan vi skjær tunga vår.»
- (204)
- (205) En gutt ved det andre lillebordet putter tydeligvis smørkniven sin i munnen like etter, for Kathrine sier: «Ikke spis på kniven.»
- (206)

- (207)
- (208) Else, som holder på å tørke hendene til den ene gutten ved lillebordet: «Nå kan du gå ifra. Hva sier du da?»
- (209) Gutten svarer: «Takk for mat», og Else: «Vær så god.»
- (210)
- (211)
- (212) Vincent har overtatt Jorunns plass ved det høye bordet, hvor 3 barn fortsatt spiser.
- (213)
- (214) En gutt har stilt seg i døråpninga til puterommet. Else går bort til han: «Enten så går du inn eller så kommer du ut.»
- (215)
- (216) Sang høres fra puterommet.
- (217)
- (218) Else tørker fingrene på den siste gutten som sitter ved bordet hennes, mens hun sier «sånn, nå kan du gå inn til Jorunn.» Gutten: «Ta..» Else: «Takk for mat, sånn, nå kan du gå.»
- (219) [Nå skal det gå fort? Er det derfor hun ikke har tid til å vente på at han sier hele setninga selv?]
- (220)
- (221) Døra står nå åpen til puterommet, og vi hører noen som skriker.
- (222) Else, som holder på å rydde, går inn på puterommet.
- (223) Kathrine sitter sammen med de tre barna på det andre lillebordet.
- (224) Vincent sitter sammen med tre av de minste, og holder nå på å tørke neser og fingre.
- (225) Kathrine deler ut fuktige servietter til barna ved sitt bord, og forteller barna hvor de skal tørke seg.
- (226)
- (227) Jorunn kommer ut av puterommet med ei jente (som er bitt?).
- (228) Else forblir inne i puterommet.
- (229)
- (230) Barna fra Kathrines bord har fått forlate bordet. En gutt er på vei ut i gangen, men Kathrine vil stoppe han: «Være her, du, L, være her.» Gutten går (likevel) inn på badet og sier hei til Jorunn og jenta som gråt. Kathrine henter en klut og tørker av bordet hun satt ved.
- (231) [Husarbeid framfor arbeidet ved å «tvinge» gutten til å holde seg på avdelinga? Eller gjorde hun en ny vurdering, som tilsa at «her» betød alle områder innenfor gangen?]
- (232)
- (233) Vincent kikker inn på puterommet, og tar med seg et barn til bleieskift.
- (234)
- (235) Jorunn kommer tilbake med jenta, Jorunn holder en våt serviett mot kinnet hennes og sier «Nå går det bedre» til jenta, og smiler til meg.
- (236)
- (237) Kathrine rydder bord og stoler sammen.
- (238)
- (239) Jorunn og Kathrine tørker bord og neser.
- (240)
- (241) [Jeg går ut en tur.]
- (242)
- (243) Vincent går på puterommet og henter et nytt barn til bleieskift.
- (244) Jorunn, som er der inne, ler: «Nå bet hun meg og!»
- (245) De andre voksne ler.
- (246)
- (247)

- (248) Else, Jorunn og Kathrine er på puterommet med de fleste barna, kun tre er utenfor, ved døråpninga.
- (249) Vincent er på badet og skifter bleie på en unge.
- (250)
- (251) Jorunn avbryter sangen sin, og sier «la døra være», før hun fortsetter sangen: «For sånn svaier døra, og døra svaier sånn.»
- (252)
- (253)
- (254) Jorunn spør: «Skal vi gå på lageret?» og en gjeng stormer ut av puterommet foran henne. Vincent vil stoppe dem, men Jorunn, som måtte stoppe for å trøste ei jente, sier at de skal være med henne.
- (255)
- (256) Vincent roper inn ei jente til bleieskift, og hun kommer løpende. «Men du trenger ikke bytte bleie, det er bare en halvtime siden.»
- (257)
- (258)
- (259) Jorunn kommer tilbake, fulgt av barna. Jorunn bærer en bunke ark, som hun legger på det høye bordet. En gutt velter arkene, og får beskjed om å plukke dem opp. Han kryper inn under bordet og rekker smilende bunken med ark til Jorunn, som takker.
- (260)
- (261) barn plasseres i høye stoler ved det høye bordet.
- (262)
- (263) Ei jente (Anna) kommer bort til meg med ei stekepanne i plast. Hun prøver så å klatre opp i en stol. Else kommer bort og sier: «du trenger da ikke klatre opp i stolen». Så kommer Jorunn og løfter jenta ned på gulvet.
- (264)
- (265) En unge ved det høye bordet hyler høyt, og Jorunn sier hysj. Ungene hermer, «sh sh sh sh».
- (266) Noen barn vandrer rundt.
- (267) Else, i puterommet, spør Vincent: «Har du skiftet på alle?»
- (268) A: «Ja, alle...[hører ikke] Der var du!» og Else tar med seg E (den siste jenta?) på badet.
- (269)
- (270) Vincent løfter en gutt oppned opp i taket.
- (271) Mer roping ved det høye bordet, og Jorunn hysjer.
- (272)
- (273) Jenta, Anna, kommer til meg med en bok. Jorunn ser det, og ler. Jeg sier til jenta at jeg kan ikke lese bok nå, og hun går sin vei.
- (274)
- (275) Jorunn setter ut pensler og kopper til maling på det høye bordet.
- (276) Anna klatrer på nytt i stolen ved siden av meg, og ved hjelp av øyekontakt gir jeg tegn til Jorunn, som er den eneste voksne inne på avdelinga nå, og som ser en annen vei.
- (277) [vanskelig avveining!kanskje hadde det ikke gjort noe om hun klatret?]
- (278) Jorunn løfter jenta ned og flytter stolen vekk.
- (279)
- (280) To gutter begynner å krangle om grønnfargen før de har fått den utdelt, og Jorunn sier: «Vi må dele på fargene.»
- (281)
- (282) To jenter er i puterommet, rett innenfor døra, som er åpen, og den ene gråter. Jorunn ser på meg, som for å spørre om jeg så hva som skjedde, men jeg trekker på skuldrene, jeg

- har ikke sett noe. Jorunn ser inn til jentene, men holder seg ved det høye bordet.
- (283) [Dette er andre eller tredje gang vi kommuniserer ved hjelp av øyekontakt. Har dette noe å gjøre med at min kropp er vant til denne måten å kommunisere på i barnehagen?
- (284)
- (285) Anna kommer ut av puterommet og bort til meg. Jeg ser ikke på henne, men på de som skal male ved det høye bordet [i håp om at hun skal gå dit i stedet]. Anna springer ut i gangen, og møter Vincent, som hilser på henne.
- (286)
- (287) Jorunn skriver navn på ark og deler dem ut til ungene som sitter ved det høye bordet. «Så skal vi male på den sida der. Navnet skal stå på baksida», får de beskjed om.
- (288)
- (289)
- (290) Else kommer inn og spør Jorunn om noe.
- (291) Else tar en gutt i handa, og leier han og går forbi jenta Line som gråter ved siden av en stol. Else går tilbake, og løfter Line opp i en høy stol ved det høye bordet, sier: «se her, så kan du se ka dem gjør».
- (292) [Noe som antyder at hun ikke skal male selv, og hun får da heller ikke utdelt ark. Etter ei god stund får hun likevel selv tak i en pensel, og snur seg smilende (triumferend?) mot meg med den.]
- (293)
- (294) Jorunn sitter nå ved det høye bordet sammen med 8 barn. Alle følger med når hun tar maling ut på fatet. Når hun dunker flaska i bordet for å få ut malingen, gliser flere av barna.
- (295) Vincent kommer inn, og ei jente snur seg mot han, smiler stort og sier: «Vi får male!»
- (296)
- (297) Jorunn deler ut ark, og sier til barna at de må passe på å ikke krølle arket når de maler.
- (298) En gutt (samme som hadde samtalen med Else tidligere): «Skal ikke grise.»
- (299) Jorunn: «Skal du ikke grise? Det går bra om du griser litt. Det blir litt grising når man maler, sjø.»
- (300) [Jorunn har sikkert ikke hørt samtalen denne gutten hadde med Else. Jeg tenker at han kanskje blir litt forvirret av disse to ulike tilnærmingene: Assistenten som ikke kunne gi samtykke til at de skulle male, og som snakket om griset ved maling, og førskolelæreren, som anerkjenner at det blir *litt* gris når man maler
- (301) [men som ikke vil at man krøller papiret, eller maler på feil side av arket...]]
- (302)
- (303) Vincent setter seg ved det høye bordet hvor Jorunn og barna sitter. Else kommer inn og spør om hun kan gå og spise.
- (304) Jorunn: «Oi, har sendt Kathrine!» De ler. Else går.
- (305)
- (306)
- (307) Jorunn deler ut maling. Vincent bretter opp genserermene deres. Jorunn ber barna sende fargene videre. Idet hun helte ut lilla i en kopp, nevnte Jorunn at det var en fin farge. Nå roper «alle» etter lilla.
- (308)
- (309) Gutt: «Oi, rosa»
- (310) Jorunn: «ja, lilla.»
- (311) Gutt: «Lilla.
- (312)
- (313) En spør etter gul, men den som holder koppen med gult i, gjør ingen mine til å flytte

- den. Vincent tar koppen og gir den til den som spurte, og sier «B, den kan F få låne.»
- (314)
- (315) Barna spør etter ulike farger. Flere spør etter hvit, som ikke er i omløp, og Jorunn henter et nytt fat for å helle hvitmaling på. Jorunn deler ut ny maling. Vincent distribuerer den malingen som allerede er på bordet. E, den minste ved bordet, har ikke fått ark eller pensel. Jorunn gir indirekte beskjed til Vincent om å gi et nytt ark til ei jente: «Ho .. kan få seg et nytt ark». Jorunn tar de ferdigmalte arkene og legger dem til tørk. Vincent spør et annet barn: «Vil du ha et nytt ark, kanskje? Det kan du få.»
- (316) [Men dette skjer *etter* at Jorunn har vist Vincent at det er greit å bruke mer enn ett ark.]
- (317)
- (318) Jorunn begynner på oppvasken (som i går). Samtidig gir hun beskjed til ungene: «Ikke trykk på bordet, trykk på arket [med de malte hendene/penslene]».
- (319) En gutt slutter ikke å trykke på bordet med penselen, og Vincent reiser seg og løfter han ned mens han sier:
- (320) «B, nå tror jeg du er ferdig. Sånn, nå går vi og vasker fingran.»
- (321)
- (322) Vincent følger ut et til barn, ei jente, for å vaske hendene ute i garderoben. Jorunn finner tørkested til ferdige malerier.
- (323) Den første gutten som var ferdig, har satt seg på jentas plass. Han er ikke oppdaget av Jorunn. Så går han ned fra stolen, og maler med fingrene på bordet, ved siden av en annen gutt. Jorunn stopper han. Så setter han seg opp i jentas stol igjen. Jorunn stiller seg med oppvasken, med ryggen til, men gutten fanger oppmerksomheten hennes igjen.
- (324) Jorunn «Du og? Men du B, var du ikke ferdig nettopp, da?»
- (325) Ikke noe svar.
- (326) Jorunn «Se her, her har du et ark.»
- (327) Vincent kommer inn. «B...» Jorunn: «B satte seg opp igjen, han.» De voksne ler litt.
- (328)
- (329) Vincent tar med seg en annen gutt til vasken. Jorunn går tilbake til oppvasken.
- (330)
- (331) Jorunn: «Har du òg mala på hendern?» Kommer og tørker en unge.
- (332) «Du kan mal på handa di, og trykk på papiret. Men ikke mal på arma.»
- (333) Snart maler flere barn seg i hendene, og prøver å trykke på papiret.
- (334)
- (335) Vincent kommer inn, og tar med seg gutten som satte seg for 2. gang inn i garderoben for å vaske hendene.
- (336)
- (337) Line har fått tak i en pensel, snur seg og smiler til meg. Jorunn står med oppvasken, med ryggen til/sideveis til ungene som maler.
- (338)
- (339) To gutter er opptatt med å male hele handa si, i handflata og oppå handbaken.
- (340) Jorunn «se der, fint [til maleriet]. Men ikke mal oppetter arman. Må vask oss snart, no.»
- (341) Hun fortsetter med oppvasken.
- (342)
- (343) En gutt inne på puterommet tar av lokket på ei legoeske, ser på meg gjennom vinduet, og ler. Han ser ut som han har tenkt å tømme ut hele innholdet på golvet. (Jeg gir tegn til Jorunn om at det foregår noe der inne, og hun går inn.)
- (344) Jorunn «Ikke tøm ut alt, plukk det dokker ska leik med no.»
- (345)

- (346) Kathrine er tilbake fra lunsjpausen. Vincent henter en ny maler til badet. Jorunn rydder vekk maling.
- (347)
- (348) Jorunn sier til Kathrine at de skal være litt delt nå, at det bare skal være tre stykker (barn) inne på puterommet. En gutt går inn på puterommet bak ryggen på Kathrine, og blir dyttet ut. Han gråter.
- (349) Kathrine (til gutten som gråter): «De kan bare være tre stykker innpå der.»
- (350) Jorunn «Du kan få gå inn der etterpå, de kan ikke være så mange innpå der.»
- (351) [Jorunn har autoritet til å si til gutten at han kan få lov til å gå inn senere.]
- (352) Gutten går gråtende ut i gangen. Litt etter kommer han rullende inn, med magen på en voksenstol.

- (1) Dag tre (kl. 08.25-10.45)
- (2)
- (3) Frokoststund
- (4) Jorunn og Vincent.
- (5) Borddekning:
- (6) De to voksne har hver sitt plastfat, barna har ikke det. De har plastkopper.
- (7) Pålegg: En bordpakning soft margarin, en én-kilos hvitost, melk, leverpostei i gul boks.
- (8)
- (9) NÅR DEN ENE VOKSNES KROPP ER OPPTATT AV BARN, RYDDER DEN ANDRE.
- (10) Vincent trøster et barn hvis far nettopp dro, bærer gutten, som gråter veldig, på armen.
- (11) Jorunn styrer frokostbord (dvs. hun sitter nærmest kjøkkenbenken).
- (12) Hun byr meg på kaffe, jeg takker ja og går og forsyner meg.
- (13) Et barn søler melk utover bordet, Jorunn reiser seg og henter papir og tørker opp.
- (14)
- (15) Vincent snakker med barna om turen noen av dem skal ta i dag.
- (16) Vincent: (til barna):»Skal vi gå...» [blir avbrutt]
- (17) Jorunn: «Vi skal ikke gå i dag, vi tar storvogna. Litt luksus i dag, sjø. Målet med turen i dag er ikke å gå» (ler).
- (18) [Sikkert pga de mangler en, og hun skal ha med seg en vikar på tur i dag, tenker jeg.]
- (19) Vincent starter opp samtalen med barna på ny, men nå handler det om å kjøre vogn.
- (20)
- (21) 3 barn er på puterommet. De kommer ut.
- (22)
- (23) Jorunn og Vincent sitter overfor hverandre ved det høye bordet sammen med 5-6 barn.
- (24) Jorunn og Vincent snakker og ler sammen.
- (25) Jorunn sier når de må dra. (kl. ti).
- (26)
- (27) Jorunn reiser seg, og skriver noe i ei bok. Hun gir beskjed til Vincent om at «hvis de [foreldrene] kommer med fotolapper», skal disse legges et sted eller gis til noen [jeg får ikke med meg alt].
- (28)
- (29) Jorunn setter seg ved det høye bordet igjen, og heller opp melk til et barn.
- (30)
- (31) KVINNELIG FORSIKTIGHET
- (32) To barn har tatt med seg en liten lenestol ut fra puterommet, og «ramler» ut av den foran meg. De lager høye liksom-»au»-lyder og ser på meg. Jeg prøver å ikke gi dem så mye oppmerksomhet.
- (33) De har også tatt ut en en rutsjebane, som står litt foran meg, litt nærme det høye bordet hvor andre barn sitter og spiser.
- (34) De to, en gutt og ei jente, holder på med lenestolen, klatrer og styrer litt.
- (35) Jorunn og Vincent ser på dem. «Pass på», sier Jorunn, én gang til jenta, én gang til gutten.
- (36)
- (37) Gutten går inn på puterommet. Jenta skyver rutsjebanen inn på puterommet.
- (38)
- (39) 5 barn sitter ved det høye bordet: 3 i babystoler, og én i Vincents fang (det er gutten hvis far gikk da jeg kom, bare for noen minutter siden). Nå blir han plassert i sin egen stol.

- (40)
- (41) En gutt går rundt bordet og tar i håndtaket på Jorunns stol, slik at hun senkes ned. Hun ler, og sier «Oi!» og noe mer, og tar gutten på fanget. Hun hever ikke stolen.
- (42)
- (43) MANGE BALLER I LUFTA, MEN ALLTID ÉN VOKSENKROPP NÆR BORDET
- (44) Ei jente prøver å si noe til Jorunn, som lytter, men gutten på fanget hennes fanger oppmerksomheten hennes (Jorunn: «Vil du på puterommet?») før jenta har fått stotret ut alle ordene, og Jorunn reiser seg og følger gutten på puterommet. Samtidig svarer hun jenta, som muligens sa noe om at hun har spist frokost hjemme, at hun ikke trenger å spise hvis hun er mett. Rett etter kommer en gutt, som Vincent har hjulpet ned fra stolen, springende mot Jorunn, som er på vei tilbake til bordet. Han springer rett i beina på henne, og smiler stort. Hun løfter han opp, og tar han med til vinduet. Vincent har beveget seg opp fra stolen og litt vekk fra bordet, men idet Jorunn tar med gutten til vinduet, setter Vincent seg ved bordet igjen.
- (45)
- (46) Jorunn går tilbake til bordet. En gutt bæres inn av faren sin, og plasseres i Jorunns fang. Faren drar straks etter, gutten gråter, og Jorunn tar han med til vinduet for å vinke hadet. Imens kommer en til gutt, fulgt av moren sin, og Vincent plasserer gutten på en stol ved bordet. Moren drar. Gutten gråter ikke, og Vincent ordner frokost til han.
- (47)
- (48) KONTROLL-FRAVÆR
- (49) Jorunn har beveget seg nærmere bordet med den gråtende gutten på armen, og trøstesnakker med han mens hun står ved benken der fraværsboka ligger.
- (50) Jorunn: «Skal vi krysse? Vil du krysse deg av?»
- (51) Trøstesnakker meg, forteller om vogna de skal bruke når de skal på tur senere denne dagen, og plutselig oppdager hun at «oi, der står det et kryss allerede!» Hun ler, ser på meg (jeg smiler) – Jorunn: «det va rart».
- (52) [Hun virker kanskje som om hun er litt forlegen over at jeg får med meg dette, og knyter øyenbrynene samtidig som hun ler – som for å vise at dette var ikke bra.]
- (53)
- (54) Gutten på armen til Jorunn roer seg, og plasseres ved frokostbordet av Jorunn.
- (55)
- (56) Vincent rydder litt. Han passerer puterommet, og hører en gråt, han rygger (med kroppen i samme retning) og ser inn (fra en sidelengs posisjon). Han kommer med en kommentar til et av barna der inne, men går ikke inn selv. Han fortsetter å rydde.
- (57)
- (58) NÅR DEN ENE VOKSNES KROPP ER OPPTATT AV BARN, RYDDER DEN ANDRE.
- (59) Gutten som nettopp har roet seg etter avskjedsgråten, er ikke fornøyd med stolen han ble tildelt av Jorunn, som står mellom kjøkkenbenken og bordet. Hun gir han valget mellom to stoler, men han vil ikke ha noen av dem. «Hvor vil du sitt hen, da?» spør hun. Han vil sitte i fanget. Jorunn tar han på fanget og setter seg.
- (60)
- (61) Mens Vincent tørker av en barnestol, høres gråt fra puterommet. Han går inn. Han kommer ut igjen. Ny gråt, Vincent går inn igjen.
- (62)
- (63) Ei jente kommer, bæres av moren sin. Hun plasseres i Jorunns fang.
- (64)
- (65) Ei jente (Anna) står på trampolinen ganske nært meg, og en gutt stiller seg opp i den sammen med henne. Hun begynner å gråte, og Vincent kommer bort: «Du må tåle at noen

- kommer ved siden av deg». Han setter seg i sofaen ved siden av og ser på de to barna.
- (66)
- (67) Jorunn er ved bordet, hvor to gutter har en konflikt: den ene vil ikke at den andre skal få fisk på skiva. Konflikten blir fysisk, og Vincent, fra avstand, sier «Nei, S!». Vincent går bort til dem (mens Jorunn sitter ved bordet.) Jorunn forklarer S at den andre bestemmer selv hva han vil spise.
- (68)
- (69) Vincent beveger seg vekk fra bordet, i en krok (jeg ikke seg, men jeg hører at det er et eller to barn der).
- (70)
- (71) Jenta hun har i fanget blir plassert i en stol av Jorunn. Jorunn går rundt hjørnet til den andre kroken, og ser til Anna som skriker «nei» (til et barn som trår henne for nære).
- (72)
- (73) 6 barn sitter ved bordet, og Jorunn står ved kjøkkenbenken.
- (74) Vincent tusler litt rundt, går til bordet og stiller seg bak den nyankomne jenta, som han stryker over håret mens han sier hei til henne.
- (75)
- (76) 3 barn og Vincent i (sofa)kroken ved puterommet.
- (77) 2-3 barn i puterommet.
- (78) 5 barn og Jorunn ved bordet.
- (79)
- (80) Vincent springes i av den samme gutten som ble løftet av Jorunn tidligere, og løfter han høyt.
- (81) Jorunn forteller Vincent om hva guttene ved bordet sa, de to ler.
- (82)
- (83) Vincent går tilbake til (sofa)kroken, hvor det er 3-4 barn. 2 av dem springer rundt til kroken på den andre siden.
- (84) Vincent lukter at noen trenger bleieskift, finner vedkommende og tar henne med seg på badet.
- (85)
- (86) Vikaren (Lisa) kommer, og Jorunn snur seg sidelengs fra bordet og prater med henne – spør litt hvordan det går, forteller henne at de skal på tur sammen i dag. Noen av barna ved bordet begynner å rope.
- (87) Jorunn: «næmmen e dokker ferdig med å spis?»
- (88) En av dem svarer nei, og får beskjed om at da må de spise, ikke rope.
- (89)
- (90) KONTROLL PÅ TING OG BARN
- (91) Jorunn merker at vikaren, som er i sofaen nærmere meg, har sett meg, og prøver å introdusere meg, men bråket ved bordet øker. Jeg overtar introduksjonen selv, men et barn slår et annet i hodet rett ved Lisa, og hun blir opptatt med å trøste. Den skyldige springer sin vei, tror jeg. Det er en ny konflikt ved bordet. Jorunn løser den opp. Så serverer hun mer mat til de 3 ved bordet. Samtidig prater hun med de som er i madrasskroken bak bordet, pakker inn osten og legger den i kjøleskapet.
- (92)
- (93) KONTROLL PÅ TING OG BARN
- (94) Gutten i Lisas fang gråter fortsatt, og Lisa ser på Jorunn, begynner å si noe om at dette varer...
- (95) Jorunn: «Ja, han bli aldri ferdi, sjø. Han heng sæ litt opp.»
- (96) Jorunn går bort til gutten med en smokk (mens hun rydder; i den andre hånda har hun en tube med makrell i tomat). SMOKK TAS FRAM

- (97)
- (98) Jenta (Anna) som har fått ny bleie av Vincent kommer springende inn fra badet, stopper opp foran meg og ser på meg (til lite respons), oppdager Lisa, springer bort til henne, sier hei, og begynner å vise fram genseren sin. Lisa skryter av den.
- (99)
- (100) *Jorunn rydder av bordet.*
- (101) Vincent kommer inn, og lukter seg fram til en *ny bæsjebleie*. Han tar med ungen inn på badet.
- (102)
- (103) Jorunn rydder, og løfter et barn ned fra den høye barnestolen.
- (104) Rundt omkring springer noen barn litt, roper litt.
- (105) Lisa går litt omkring, og følger etter noen barn som går ut av avdelinga. De kommer alle inn igjen.
- (106)
- (107) *Jorunn tørker av bordet.*
- (108) Ei jente kommer med mor, og følges inn.
- (109) Det er 2 barn igjen ved bordet.
- (110)
- (111) (Jorunn og jeg ser begge på en gutt som sitter og rister handa for at legoklossen skal slippe tak i han, begge ler vi.)
- (112)
- (113) Den nyankomne jenta følges av Jorunn til vinduet for å vinke hadet til «mammaen», som Jorunn sier. Andre barn står sammen med dem og vinker.
- (114) Lisa sitter i sofaen, Vincent er på badet og skifter bleie.
- (115)
- (116) Jorunn tar fram en langskaftet mopp for å samle smuler under og ved bordet. En gutt kommer bort og forteller at han «har skifta bleie».
- (117) Jorunn: «Bra dokker gjør dokker ferdig med bæsjinga før vi ska på tur.»
- (118)
- (119) En annen gutt «hjelper» Jorunn å bruke moppen. Samtidig holder hun øye med 2 som løper og roper.
- (120) Lisa (vikaren) reiser seg, og legger smokken (til gutten som ble slått) på plass.
SMOKK PÅ PLOSS
- (121)
- (122) En gutt løper fra Vincent (i garderoben eller på badet), og Vincent roper på han. Gutten løper inn i puterommet, og Vincent tusler rolig og sakte inn. Han stiller seg opp, støtter seg til veggen.
- (123)
- (124) Ved det høye bordet strekker minstejenta ut armen og gråter litt, mens Jorunn rydder vekk brødbiter og smuler, tørker fingre med våte servietter [ikke kluter] som kastes etter bruk.
- (125) Minstejenta plasseres på golvet av Jorunn.
- (126) Litt etter gir Jorunn den siste skiva til den siste jenta som sitter ved bordet [mens minstejenta ser på fra golvet, og lager noen lyder...jeg tror hun vil ha mer mat, enda hun har spist masse.]
- (127)
- (128)
- (129) Lisa har ei jente (Anna) på fanget, og leker med henne.
- (130) Vincent er i puterommet.
- (131)

- (132) En gutt vil velte trampolinen.
- (133) Anna: «Nei, la den stå ordentlig», og gutten setter den opp.
- (134)
- (135) Et barn kommer til Jorunn ved kjøkkenbenken og vil ha vann. Hun tar fram plastkopper, og snart står 6 barn rundt henne og vil ha vann. I starten får de velge farge, men så vil alle ha rosa, og det er ikke flere rosa kopper igjen, så Jorunn sier at nå får de ta den fargen de får.
- (136)
- (137) Vincent setter på musikk (Abba med Dancing queen?) på puterommet, hvor det allerede er noen barn, og snart kommer en gutt dansende inn.
- (138) Jorunn tørker av bord og stoler.
- (139) Kun ei jente igjen ved bordet.
- (140)
- (141) Vincent skyver rutsjebanen i plast ut av puterommet.
- (142) Han regulerer/demper en konflikt over lego der inne.
- (143)
- (144) Jorunn forteller Lisa noen detaljer om turen de to skal ta sammen med noen av barna, mens de står ved benken. Lisa overvåker og passer på at barna som drikker vann, ikke tar med seg koppene utenfor en viss radius ifht benken.
- (145) Jorunn deler ut en kopp med vann til et barn som kommer til.
- (146)
- (147) Vincent kommer ut av puterommet, hvor flesteparten av barna befinner seg, henter seg en voksenstol og tar den med seg inn igjen.
- (148)
- (149) Barna må stå ved benken og drikke, og Lisa hanker inn de som begynner å vandre [nysgjerrige på musikken fra puterommet].
- (150) Jorunn (som ikke hanker inn selv): «Ja, ska ikke ha nå vandring med koppa.»
- (151)
- (152) PLANLEGGING
- (153) Jorunn sier noe til Lisa om at hun er usikker på hva slags klær ungene skal ha på seg til turen. Men det kan da ikke begynne å regne, så hun finner ut at hun skal «legg fram dressan.» [Jorunn prater, og tenker høyt til Lisa.]
- (154)
- (155) Jorunn slipper en tom servietteske på gulvet, og tramper den flat, legger den i en plastkasse for papiravfall.
- (156)
- (157) Lisa følger med barna som har kopper.
- (158) Jorunn tørker av bordet.
- (159)
- (160) Lisa går til puterommet, danser litt i døråpninga med ei jente som er på vei ut av rommet.
- (161)
- (162) FORKJØRSRETT PÅ BARN/FORELDRE
- (163) Else kommer inn på avdelinga.
- (164) Ei jente kommer, sammen med en forelder.
- (165) Else sier hei, og står rett ved døra hvor de kommer inn.
- (166) Jorunn kommer fram fra kjøkkenbenken, tar imot jenta, tar henne med seg og vinker til forelderen fra vinduet.
- (167)
- (168) Jorunn går og krysser av i fraværsboka.

- (169) Etterpå går Else bort og kikker på lista.
- (170) Jorunn prater til Else og Lisa om de skal ta med på turen/ besøket de skal på (hun har bakt «hjemmelaga» boller for å ta med).
- (171)
- (172) Jorunn tar med seg ei bok, og går til morgenmøte (tror jeg). Idet hun går, gir hun beskjed til Else om at hun «går og sett på [vask]».
- (173)
- (174) Else går bort til lista igjen, med penn i hånd. Hun skriver et kryss eller noe. (Kanskje hun krysser
- (175) av seg selv.)
- (176)
- (177) Lisa er i (sofa)kroken.
- (178) Vincent er i puterommet med flesteparten av barna – de hører på musikk og leker med lego.
- (179) Else går inn på puterommet.
- (180) Else løfter opp minstejenta (som hun har tatt opp av vogna de to siste dagene).
- (181)
- (182) -jeg er ute en tur.
- (183)
- (184) Jorunn kommer inn fra møtet (samtidig som jeg er tilbake på avdelinga), og går rett inn på puterommet, Vincent og Else er, spør:
- (185) «Ska vi synge?»
- (186) Lisa kommer fram fra den andre kroken, leiende på ei jente, og noen barn springer bort til sofaen.
- (187) Jorunn prater med Else.
- (188) Så sier hun til barna «kom og sett dokker, så ska vi syng».
- (189) En gutt prøver å rive ned ei jente fra sofaen, og Jorunn går bort og forklarer han at det ikke er ledig plass i sofaen. Hun viser han en puff han kan sitte på, det er det hans tur til nå. «Du har sotte masse i sofaen, du. Det går bra. Neste gang kan du sitt i sofaen.»
- (190) Jorunn sier til barna at de skal øve seg på en sang som de skal syng når de går på besøk/tur.
- (191)
- (192) Det lages en slags sirkel. Gutten vil ikke sitte på puffen, gråter, og Jorunn tar han på fanget.
- (193) Vincent foreslår en sang de kan syng på kirkebesøket (halvveis på spøk?).
- (194) Jorunn forteller barna hva «storungan» skal gjøre i dag – det er de som skal på tur.
- (195) Vincent rydder på puterommet, og setter kroken på døra.
- (196) De voksne (Else, Jorunn og Vincent) synger. Barna lytter, og ser på de voksne under de første sangene.
- (197) Vincent plasserer en av de minste guttene som sitter på en puff i en høy barnestol, som han plasserer i «ringen». Ei jente som sitter på rutsjebanen i plast blir også plassert i en høy stol.
- (198) Vincent flytter en gutt på en puff inn i «ringen», og hincer til den syngende Jorunn (som har en gutt på fanget) om å trille stolen sin litt bakover, så det blir plass til gutten. Men hun får det tydeligvis ikke med seg, og gutten blir sittende i periferien av «ringen».
- (199) Vincent plasserer seg selv på stol i «ringen», ved siden av gutten i barnestol.
- (200) Nå ser Jorunn gutten som sitter i utkanten, og flytter sin egen stol litt bakover så gutten skal få se håndbevegelsene til «Ole, Dole, Doff». Noen av barna deltar på dette verset, hvor Jorunn angir om de skal være «sint», «glad», «lei oss», «rope så høyt vi klare», «hviske».

- (201) Jorunn går fra sang til sang, og de voksne følger på. Noen av barna deltar på refrengene, eller hvis det er håndbevegelser eller lignende. På noen sanger er Jorunn den eneste som synger.
- (202)
- (203) På et tidspunkt begynner Jorunn å hoste, og alle de voksne er stille. Så prøver hun å roe ned hosten sin, samtidig som hun prøver å komme på en ny sang. Ingen av de andre voksne begynner å synge.
- (204) Så starter Jorunn en ny sang, men avbryter den: «Nei, nei, ikke bit!», sier hun til et av barna.
- (205) Vincent reiser seg og går bort til paret som biter/ blir bitt.
- (206) Ingen synger, og Jorunn ser på paret i konflikt. Hun bestemmer at de de skal synge togsangen, «så får dokker gå ut».
- (207) 5-6 barn går ut mot gangen, og Jorunn sier, som ut i lufta, «æ sku jo legg fram, egentlig..vent, vent!», reiser seg og går ut i gangen.
- (208) Jorunn henvender seg til Else: «Vi tar da på dressan, blir ikke nå regn?»
- (209) Jorunn tar fram dresser og gir dem til barna i yttergangen.
- (210) En av de minste guttene lurer seg ut sammen med meg når jeg går ut i gangen, og jeg sier fra til Jorunn, som «fanger» han og lukker han inn på avdelinga igjen. De største barna, som delvis klarer å kle seg selv, får kle på seg først.
- (211)
- (212) Vincent kommer inn i gangen sammen med noen flere barn. Han tar bort voks-i-posene som ligger på en benk, og legger dem inn i et skap. Deretter tar han plass på benken, og veileder barna i påkledningen, slik han gjorde forleden dag.
- (213) Jorunn står i yttergangen og hjelper barna med å ta på jobbesko, luer og skjerf (som forleden dag).
- (214) Vincent småprater med barna om turen de skal ta til kirka. Barna ved siden av han sakker ned tempoet på påkledningen. Jorunn ser på dem, mens hun tar på en gutt dressen han.
- (215)
- (216) Vincent oppdager en gutt som romsterer inne i de voksnes garderobe, går inn for å hente han, plukker opp et plagg, og gutten faller og slår seg. Vincent unnskylder seg, løfter gutten opp, tar han med til benken og hjelper han å kle på seg.
- (217) I yttergangen har Jorunn to ferdig påkledte barn, mens det er tre halvveis påkledte barn rundt Vincent.
- (218) Jorunn kommer inn i gangen og hjelper en til gutt.
- (219) Vincent (som har en gutt på fanget) hjelper ei jente på med jakka.
- (220)
- (221) I yttergangen står to barn alene, og den ene gråter. Jorunn går inn sammen med gutten hun nettopp hjalp.
- (222)
- (223) Vincent tilkaller en gutt «S.»)
- (224) Jorunn: «S, du må gå å ta på dæ buksa di.»
- (225)
- (226) Jorunn plasserer de ferdig påkledte barna i yttergangen slik at de sitter på rompa langsmed vegg. De får beskjed om å sitte på rompa og vente.
- (227) Idet hun skal plassere en gutt der, oppdager hun at han ikke har sko på: «L, du må ha sko. Kor e skoene dine, mon tro?» Jorunn leter etter skoene, og Vincent hjelper en gutt å kle på seg.
- (228)
- (229) De som har ventet får bli med lærlingen, som i dag er på den andre avdelinga, med

- ut.
- (230)
- (231) Jorunn finner skoene til O.
- (232)
- (233) Vincent holder på med å kle på den samme gutten, mens han prater med ei jente om turen.
- (234)
- (235) Jorunn hjelper en gutt i yttergangen å ta på skoene, mens en annen (forgjeves) forsøker å åpne døra. «Æ gå ut» sier han flere ganger. Jorunn avbryter ikke det hun holder på med, men sier «Ja, du ska få gå ut». Når hun er ferdig, går hun og åpner døra, og følger begge guttene ut.
- (236)
- (237) Jorunn går og henter sin egen fleecegenser.
- (238) Jenta som har hatt en samtale med Vincent, kommer bort til han med skoene sine, som hun har funnet selv.
- (239) Jorunn til jenta: «Komma, E, æ ska hjelp dæ.» De går ut sammen.
- (240) Vincent kler ferdig den siste gutten som er i gangen nå, finner skjerf og lue til han. Gutten får velge mellom de to luene han har i kurven sin.
- (241) Vincent henter en refleksvest som han tar på den siste gutten (ingen andre har fått vest på).
- (242) Gutten får en vest, med beskjed om å ta den med til Jorunn.
- (243) Så oppdager Vincent at gutten har fått vesten bare halvveis på, og ordner dette før gutten får gå ut. Så oppdages det av Vincent (og av Kathrine, som akkurat da kommer inn i gangen) at gutten har småbiler i hendene. Disse får han ikke ta med ut, dvs. Han får beskjed om at han ikke ta med biler på tur. Han protesterer, og begynner å gråte. Mens hun geleider han med ut, forklarer A at han kan miste bilene på tur. Vincent gir på nytt noen vester til gutten, med beskjed om å ta de med til Jorunn.
- (244)
- (245) Vincent går inn på avdelinga, og henter flere barn ut i gangen.
- (246)
- (247) Jorunn gir beskjed til den samme gutten om å gå inn til Vincent og få en vest til.
- (248)
- (249) (Jeg kler på meg.)
- (250)
- (251) Jorunn bærer Line med seg ut og legger henne i vogna.
- (252)
- (253)
- (254) Vincent og Lisa (vikaren) kler på de siste barna i gangen, mens Else er inne på avdelinga med resten.
- (255)
- (256) Jorunn beveger seg rundt ute. Hun prater med den eneste faste ansatte på den andre avdelinga (resten er sykemeldte, hjemme med sykt barn eller på ferie).
- (257) Jorunn er kledd i sandaler med sokker, koksgrå fleecegenser, koksgrå, trange jeans.
- (258)
- (259) Jorunn og jeg ser på et par unger som har funnet på noe nytt (i følge Jorunn): De setter seg i små vogner og triller ned en bakke. Vi ler litt av synet, og snakker litt om vikarer – deler erfaringer. Jeg spør om de merker det på deres avdeling, at det er få faste ansatte på den andre sida, men det mener hun at de ikke gjør. «Det høres mye verre ut enn det er», sier hun, og forteller at de vikarene («folkan som brukes») er godt kjente på huset, slik at det ikke er noe problem. Hun forteller også hvor vanskelig det er å få tak i og holde på vikarer,

- fordi de ofte får seg fast jobb et sted etterhvert. Av og til velger de heller å la være å prøve å lete og lete etter en ny vikar, bare for å få det strevet det er å få en ny person inn på avdelinga. Jeg sier at jeg kjenner meg igjen i dette dilemmaet, og at jeg og har opplevd at vi (=mine tidligere kollegaer i barnehagen) av og til valgte å være alene (dvs gå lengre vakter).
- (260)
- (261) Jorunn henter en søppelpose (som noen andre har plassert lett tilgjengelig?) og kaster den.
- (262) Hun går i boden, og tar ut ei stor vogn.
- (263) 6 barn springer til med en gang, men etter at 4 har satt seg, er det fullt. «Men vi ska ikke dra ennu», sier Jorunn.
- (264)
- (265) Jorunn tørker nese, og kaster papiret i posen som henger på veggen.
- (266) Hun går inn, «Ånei, kor e nøkklan da?» Hun roper fra trappa til de to voksne fra den andre avdelinga, og begge retter seg mot nøkkel-leting [til tross for at et barn sitter og griner litt i babydissa, et annet barn sutrer lenger bort]. Den ene av de voksne finner nøkkelen Jorunn leter etter, og hun låser opp boden til henne. Jorunn går inn og henter ut ei til vogn.
- (267)
- (268) Ca 20 barn er ute, ei av dem ligger i vogna si.
- (269)
- (270) Jorunn plasserer den siste vogna ved trappa, og barn kommer springende mot den og vil klatre oppi.
- (271) Vincent kommer ut.
- (272) Else kler på seg skoene sine ute på trappa.
- (273) Jorunn forlater vogna, og går inn.
- (274) Else sier nei til barna: «Ingen som har sagt at dokker ska sett dokker». Else setter på bremsen på vogna. «Bare la vogna stå.» Else går derifra. (En gutt stiller seg bakpå vogna, to andre barn står foran den.)
- (275)
- (276) Gjennom vinduet ser jeg Jorunn på kjøkkenet.
- (277)
- (278) Lisa kommer ut (kledd i shorts med strømpebukse under, fleeejakke, joggesko i gullfarge.)
- (279)
- (280) Vincent ser på ei jente som prøver å stange en gutt av en sykkel, mens gutten prøver å dytte henne vekk. Vincent snakker til jenta, og peker på en annen sykkel. Jenta tviholder i guttens sykkel, og henger med når han trekker sykkelen av gårde med all sin makt.
- (281) Vincent sier noe om «ordne selv», mens han observerer barna fra litt avstand.
- (282) Else og Lisa ser også på. Else går bort, tar jenta i handa, og leier henne bort til sykkelen. (Jenta luter med skuldrene, og ser ikke ut som hun vil ha den andre sykkelen.)
- (283) Vincent prater med gutten, springer litt etter han og «lekestopper» sykkelen hans.
- (284)
- (285) Lisa spør Vincent om Line, som nå gråter, nettopp er lagt. «Har dere nettopp lagt Line, eller?»
- (286) Vincent: «Nei...eh, jo, kanskje et kvarter...» Vincent går bort og vugger vogna.
- (287)
- (288) Else står ved bussvogna, i den andre enden av barnehagen. Anna går bort dit.
- (289)
- (290) Jorunn sitter inne i gangen og skifter fra sandaler til sko.
- (291)
- (292) Else går etter en gutt som triller ei jente i ei vogn. Vincent står og vugger.

- (293) Vogna velter, gutten og jenta ramler, jenta gråter. Else springer til og setter seg ned til jenta og trøster.
- (294)
- (295) HIERARKI MELLOM ASSISTENT OG VIKAR
- (296) Lisa var inne en tur, og er kommet ut, på trappa.
- (297) Else kommer bort til vogna ved trappa, hvor et barn gråter. Miriam tar seg av barnet, og Else går forbi.
- (298)
- (299) Jorunn kommer ut, med ryggsekk og pledd. Hun sier noe om værmeldinga – det er kaldere enn forventet.
- (300)
- (301) HIERARKI MELLOM ASSISTENT OG VIKAR
- (302) Vincent sier til de som har satt seg i turvogna ved trappa: «Du skal ikke på tur». Lisa går for å løfte dem ut. Ene gutten begynner å gråte. Vincent ler litt.
- (303)
- (304) Jorunn kommer med den store vogna, på vei til porten. Ei plasttrillebår ligger i veien, og hun ber Vincent ta den bort.
- (305) Jorunn og Lisa går ut av barnehagen med 6 barn, Jorunn med den største vogna.
- (306) Vincent og Else blir igjen i barnehagen med resten av barna.
- (307)
- (308) Else står ved sandkassa. Setter seg, sammen med 2 barn.
- (309) Vincent går til boden.
- (310)
- (311) Else OG JENTA «HENNES» (OXO ASSISTENT vs ASSISTENT)
- (312) Jenta som ligger i vogn (Line) gråter, og Else går bort og ser på henne. Hun går fra vogna, og jenta gråter høyere. Else går inn, og kommer ut med en smokk som hun gir jenta i vogna.
- (313) [Jorunn ga altså ikke jenta smokk tidligere. Heller ikke Vincent.]
- (314)
- (315) Vincent blir tilnærmet av en gutt, samtidig som han ser mot Else og jenta i vogna og kommenterer at hun ikke vil sove.
- (316) En annen gutt går bort til Vincent med en ball. Vincent tar ballen med seg, og kaster den opp på taket mens gutten(e) ser på. Vincent sparker ballen til gutten.
- (317)
- (318) Else står og vugger jenta i vogna.
- (319) Etterhvert går hun og henter voks-i-poser, som hun plasserer i de andre vognene i vognskjulet. Jenta i vogna gråter. Else vogger henne.
- (320)
- (321) Vincent og jeg småprater litt, han kommenterer at det ikke kan være så mye å skrive nå som det er så lite barn her. Jeg nevner at det er rart og litt vanskelig for meg å være i barnehagen og ikke være på jobb, ikke ta kontakt med barna. Han sier at det må være en litt rar rolle, litt kjedelig – å bare skrive.
- (322)
- (323) Vincent roper (fra en kort avstand) til et barn i skliehuset - «Få se om du klarer det!» Barnet svarer «Nei nei nei». Vincent går, med hendene i lommene, bort til skliehuset og prater med barnet. Han snur seg og ser på et barn som nettopp har rutsjet ned rutsjebanen, og sier «ooi!». Vincent går rundt skliehuset og prater med barna inni. Jenta i rutsjebanen sitter og venter på at han skal se på henne.
- (324)
- (325) Else kommer bærende på jenta i vogna, som hun har tatt opp. «Vil ikke sove», sier

- hun til meg, og jeg svarer noe. Hun setter seg på trappa med jenta i fanget, og kler på henne. Så plasserer hun henne i sandkassa, og setter seg ned der selv og. (Hun snakker med den kvinnelige kollegaen sin fra den andre avdelinga, om syke barn og sykdommer, foreldre.)
- (326)
- (327) Vincent sparker ball.
- (328)
- (329) Ei jente (fra den andre avdelinga) er på vei ned en bakke på sykkelen sin, og ramler omkull, gråter.
- (330) Vincent løper til, og hjelper henne på beina. Han børster av lua hennes, og setter den på hodet. Kollegaen fra den andre avd pusser nesen hennes..
- (331)
- (332) Else henter papir, og tørker nesen på et barn i sandkassen.
- (333)
- (334) Vincent speider. Finner en ball, sparker til noen barn, ingen respons.
- (335)
- (336) Vincent sparker ballen på nytt mot et par barn, men de er ikke interessert i det. Den ene jenta ber om hjelp, og han holder fast vogna mens han forklarer henne hvordan hun skal få løs beina sine og sette seg i den. Så styrer han henne med foten til en sykkel, og sier at hun kan gå på den.
- (337)
- (338) Else sitter i sandkassen, og prater med barna der. «Traktor, lastebil».
- (339)
- (340) Vincent sparker en ball. Går til skliehuset.
- (341)
- (342) 2 barn sparker en ball (i en annen ende av barnehagen enn skliehuset), og en kvinne fra den andre avd blir med.
- (343) [*Dette er første gang jeg ser en kvinne er aktiv med ball i denne barnehagen!*]